

Notekvalitet i IAS 36 og IFRS 3

Hvordan overholdelse påvirker notekvalitet?

Paul Benjamin Andersen Kjønnøy

Veileder: Terje Heskestad

Masterutredning i mastergraden regnskap og revisjon

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Dette selvstendige arbeidet er gjennomført som ledd i masterstudiet i regnskap og revisjon ved Norges Handelshøyskole og godkjent som sådan. Godkjenningen innebærer ikke at Høyskolen eller sensorer innestår for de metoder som er anvendt, resultater som er fremkommet eller konklusjoner som er trukket i arbeidet.

Sammendrag: Mange har en forventning om at notekrav blir overholdt til det fulle, dette er blitt bevist i flere studier ikke er tilfelle. I denne studien analyserer jeg overholdelsesgraden av notekravene tilknyttet IFRS 3 – «virksomhetssammenslutninger» og IAS 36 – «verdifall på eiendeler», og ser på hvilke effekter dette har hatt notekvaliteten. Gjennomføringen av dette gjøres gjennom en kvantitativ og kvalitativ undersøkelse, der det sees på graden av overholdelse, faktorene som påvirker overholdelse, og hvordan dette sammen med andre relevante faktorer påvirker notekvaliteten. Utvalget relatert til overholdelse består av 50 børsnoterte Europeiske selskap, fra 17 ulike land. Funnene viser en gjennomsnittlig overholdelse på 81,41% (median 82,20%), som er en mindre endring i negativ retning enn målt i tidligere studier. Funnene viser og at overholdelse har en sterk påvirkning på brukernytten, og at offentlig håndhevelse i det enkelte land har mye å si på graden av overholdelse.

Abstract: Many have the expectation that the disclosure requirements will be met to the fullest, this has been proven in several studies not to be the case. In this study I analyze the compliance rate of IFRS 3 - "Business combinations" and IAS 36 - "Impairment of assets", and look at the effects this has on the quality of the notes. The implementation of this is done through a quantitative and qualitative survey that looks at the level of compliance, the factors that affect compliance and how this, together with other relevant factors, affects the quality of the notes. The selection related to compliance consists of 50 listed European companies, from 17 different countries. The findings show an average compliance of 81.41% (median 82.20%), which is a slight decrease compared to measurements in previous studies. The findings show that compliance has a strong impact on the usefulness of disclosures for users and that public enforcement in each country has a lot to say about the level of compliance.

Keywords: Business Combinations, Impairment, Disclosures, Enforcement, Compliance

Innholdsfortegnelse

INNHOLDSFORTEGNELSE	3
FORKORTELSER	6
1. INNLEDNING	7
2. REGNSKAPETS BRUKERNYTTTE.....	9
2.1 DET KONSEPTUELLE RAMMEVERKET	9
2.2 NEDSKRIVING UNDER IFRS	14
2.3 VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNING OG GOODWILL UNDER IFRS.....	22
2.4 NOTEOPPLYSNINGER I IFRS	26
2.5 FORSKJELLENE MED USGAAP	30
2.6 OPPSUMMERING	34
3. NOTEPROSJEKTET	36
3.1 NOTEPROSJEKTET 'DISCLOSURE INITATIVE'	36
3.2 FASBS NOTEPROSJEKTER	42
3.3 TIDLIGERE STUDIER AV NOTEOPPLYSNINGER	45
3.4 OPPSUMMERING	48
4. MÅLINGEN AV NOTEKVALITET OG STUDIENS HYPOTESER	49
4.1 DEFINISJON AV REGNSKAPSKVALITET OG BRUKERNYTTIG INFORMASJON	49
4.2 OVERHOLDELSE SOM MÅL PÅ NOTEKVALITET	51
4.3 ØVRIGE KVALITETSAKTORER	55
4.4 HYPOTESER	57
4.5 OPPSUMMERING	58
5. METODE	60

5.1	VALG AV METODE	60
5.2	VALG AV MODELL	61
5.3	KRAV FOR UTVALG.....	67
5.4	INNHEMING AV DATA	71
5.5	KVALITETSKRAV	76
5.6	STYRKER OG SVAKHETER MED ANALYSEN	79
5.7	OPPSUMMERING	80
6.	OVERHOLDELSE AV NOTEKRAVENE	81
6.1	DESKRIPTIVE RESULTATER.....	81
6.2	KORRELASJON.....	88
6.3	FAKTORER FOR OVERHOLDELSE: EMPIRISK ANALYSE.....	90
6.4	OPPSUMMERING	91
7.	UNDERSØKELSE AV INVESTORER OG ANALYTIKERE.....	93
7.1	OM RESPONDENTENE.....	93
7.2	BRUK AV NOTENE OG NYTTEVERDI	94
7.3	PROBLEMER MED REGNSKAPET	96
7.4	OPPSUMMERING	98
8.	UNDERSØKELSE AV REGNSKAPSPRODUSENTENE.....	99
8.1	OM RESPONDENTENE.....	99
8.2	UTARBEIDINGEN AV REGNSKAPET.....	100
8.3	METODER BRUKT I REGNSKAPET	101
8.4	FORSTÅELSE AV NOTEKRAVENE	103
8.5	OPPSUMMERING	104
9.	ANALYSE AV RESULTATENE.....	106

9.1	RESULTATENE I DENNE UNDERSØKELSEN	106
9.2	UNDERSØKELSE AV HYPOTESENE.....	108
9.3	KONKLUSJON	110
9.4	OPPSUMMERING.....	111
10.	OPPSUMMERENDE VURDERING	112
10.1	SAMMENDRAG AV RESULTATER.....	112
10.2	VURDERING AV SVAKHETER I METODEN	113
10.3	FORSLAG TIL VIDERE FORSKNING.....	114
	LITTERATURLISTE	115

Figurer:

Figur 1	- Primærbrukere	12
Figur 2	- Scenarioanalyse	22
Figur 3	- Nedskrivning av goodwill	25
Figur 4	- Illustrasjon av prosessene av goodwill nedskrivning under USGAAP	32
Figur 5	- Problemene i notekravene.....	37
Figur 6	- Illustrasjon av IASB sin syv stegs modell for kommunikasjon.....	38
Figur 7	- Komponentene i FASBs noteprosjekt.....	43
Figur 8	- Inndeling av variablene, land & selskapsnivå	74
Figur 9	- Kvalitative & kvantitative krav.....	76
Figur 10	- Overholdelse, avhengige og uavhengige variabler	84
Figur 11	- Sammenligning av overholdelse mot Glaum et al. (2013)	87
Figur 12	- Korrelasjonskoeffisienter	89
Figur 13	- Forståelse av standardene	103

Forkortelser

ASC	Accounting Standards Codification
FASB	Financial Accounting Standards Board
EVA	Economic Value Added
IAS	International Accounting Standards
IAS 1	Internasjonal regnskapsstandard for presentasjon av finansregnskap
IAS 16	Internasjonal regnskapsstandard for eiendom, anlegg og utstyr
IAS 36	Internasjonal regnskapsstandard for verdifall på eiendeler
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS 3	Internasjonal regnskapsstandard for virksomhetssammenslutninger
NAICS	North American Industry Classification System
NSD	Norsk Senter for Forskningsdata
ROE	Return on equity
SEO	Seasoned equity offerings
SSB	Statistisk Sentralbyrå
USGAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles
WACC	Weighted Average Cost of Capital

1. Innledning

I dette kapittelet vil jeg presentere bakgrunnen for studien og problemstillingen. Videre vil jeg si noe om hvilke avgrensninger som er gjort, og hvilken nytteverdi jeg mener studien kan ha. Avslutningsvis vil det bli gitt en presentasjon av studiens oppbygging.

Den 20 desember 2012 startet International Accounting Standards Board (IASB) en kartlegging av International Financial Reporting Standards (IFRS) sine notekrav for å se på mulighetene for forbedring og utvikling av dem. Dette var starten på IASB sitt prosjekt kalt 'disclosure initiative' som har den samme hensikten, forbedring og utvikling av notekravene. Dette prosjektet har sett på mulighetene for revidering av IAS 1, IAS 7 og IAS 8, og har hatt påvirkning på den reviderte utgaven av det konseptuelle rammeverket til IASB (2018). Dette innebærer at man vil kunne få endringer av standardene i framtiden med vektlegging på noteopplysninger.

Til tross for at det har vært et mye omdiskutert problem de siste årene, er det fortsatt noen problemstillinger. Blant annet rapporterer brukere at de ønsker mer noteopplysninger, og at de ønsker visse egenskaper av noteopplysninger forbedret (IASB, 2017a). Jeg synes likevel det har vært lite diskusjon om mer noteopplysninger vil løse dagens problemer, eller om roten av problemet ligger andre steder. Det jeg vil undersøke er om problemet med dagens noteopplysninger kan stamme fra overholdelse av notekravene og ikke mangler på krav i standardene.

Dette vil gjøres ved å se på om hvordan graden av overholdelse har vært med det siste tilgjengelige årsregnskapet, som er regnskapsåret 2017, og om det har vært forandringer fra tidligere studier. Jeg ønsker og se hvilke noteopplysninger brukere ønsker, problemer de har, og eventuelle forandringer de ønsker. Det er og av interesse å se på om problemet ligger hos regnskapsprodusentene hvis det viser seg at overholdelsen er lav, og da med tanke på om standarden er vanskelig å forstå, eller om det er andre problemer med dagens regelverk. Vurderingen av notekvaliteten vil gjøres med en skjønnsmessig vurdering av funnene. Hva som ligger i god notekvalitet er definert på bakgrunn av tidligere studier og bygger på formålet om å gi brukernyttig informasjon.

Glaum, Schmidt, Street & Vogel (2013) gjorde en studie der de målte overholdelsen av notekravene til IFRS 3 og IAS 36, mot ulike faktorer på land- og selskapsnivå. Dette ble gjort ved å teste et utvalg av 357 Europeiske selskap fra 17 ulike land i selskapsåret 2005. De fant en gjennomsnittlig overholdelse på 73%, med varierende grad av overholdelse mellom land og industri. I tråd med Glaum et al. (2013) vil jeg gjennomføre en lignende undersøkelse med selskapsdataen fra 2017, for å se på hvilke faktorer som påvirker overholdelse og hvordan dette påvirker kvaliteten til notene.

Jeg ønsker å legge meg tett opp til Glaum et al. (2013) når det gjelder test av overholdelse og faktorer som knytter seg til overholdelse. Studien vil videre undersøke regnskapsprodusenters oppfatning av notekravene for å se om forståelse kan påvirke overholdelsen. Brukernytten vil analyseres i egen undersøkelse der det blir sett på faktorer som påvirker bruken av notene, og eventuelle løsninger. Når påvirkningen av brukernytte skal analyseres så vil undersøkelsen av brukere vektlegges, sammen med tidligere teori.

Min problemstilling blir:

«Hvordan påvirker overholdelse notekvalitet i IFRS 3 og IAS 36?»

Målet med avhandlingen vil derfor være å se på om det har vært forandringer av overholdelse av notekravene i IFRS 3 og IAS 36, og om overholdelse av notekravene kan være årsaken til problemene brukere opplever. Dette vil være av stor interesse for standardsettere og myndigheter når man skal vurdere regnskapskvalitet av IFRS. Studien vil også være av interesse for brukere regnskap og regnskapsprodusenter.

Den videre strukturen til utredningen er som følger: Det er totalt tre teorikapittel som behandler temaene regnskapet som informasjonskilde og forskjeller mellom IFRS og USGAAP, overholdelse av notekravene, begrepet regnskapskvalitet og tidligere forskning på regnskapskvalitet, og utvikling av notekravene. På bakgrunn av teorikapitlene utvikler jeg mine hypoteser. Videre følger et metodekapittel som tar for seg metodiske tilnærminger og problemstillinger knyttet til måling av regnskapskvalitet. Deretter følger et analysekapittel hvor funnene og resultatene mine presenteres. Avslutningsvis drøftes implikasjoner av resultatene og videre forskning på området.

2. Regnskapets brukernytte

I kapittel 2 vil jeg presentere hvordan regnskapet blir brukt som en informasjonskilde. Dette vil gjøres ved å presentere det konseptuelle rammeverket, og hvem brukerne er i regnskapet. Vil og se på de mest aktuelle standardene, og hvilke noteopplysninger som kreves. Avslutningsvis vil det sees på de største forskjellene som foreligger mellom IFRS og USGAAP.

2.1 Det konseptuelle rammeverket

I dette kapitlet vil jeg starte med en redegjøre bakgrunnen for det konseptuelle rammeverket, regnskapets formål, hvem brukere er, og hva som regnes som brukernyttig informasjon. Dette vil gjøres med det konseptuelle rammeverket til IASB som bakgrunn.

Bakgrunnen for det konseptuelle rammeverket

Det konseptuelle rammeverket til IASB setter en ramme for de prinsipper som gjør seg gjeldende innenfor IFRS (Weetman, 2006). Det fungerer som en veiledning for styret ved utarbeidelse av framtidige standarder, og regnskapsprodusenter skal benytte seg av denne ved utarbeidelse av sitt regnskap hvis standardene ikke har løsning på den spesifikke problemstillingen (IASB, 2010).

Det konseptuelle til IASB er et balanseorientert rammeverk, dette innebærer at de har en balanseorientert tilnærming, som betyr at de har fokus på balansen og tar utgangspunkt i de balanseorienterte definisjonene av eiendeler og gjeld (Dichev, 2008). Når balansen er utgangspunktet er det naturlig å måle balansen til virkelig verdi så lenge disse verdiene kan måles pålitelig (Gjerde, Knivsflå, Sættem, 2008). Da netto inntekt blir da lik endring i virkelig verdi. Definisjonene av eiendeler og gjeld i det konseptuelle rammeverket til IASB er:

«An asset is a resource controlled by the entity as a result of past events and from which future economic benefits are expected to flow to the entity.» - IASB, 2010, s. 28

«A liability is a present obligation of the entity arising from past events, the settlement of which is expected to result in an outflow from the entity of resources embodying economic benefits.» - IASB, 2010, s. 20

Siden man har fokus på eiendeler og gjeld er de andre elementene underordnet de. For egenkapital betyr det at den blir sett på som en residualpost i balanseregnskapet, og er noe man ser fra definisjonen til IASB:

«Equity is the residual interest in the assets of the entity after deducting all its liabilities.»

- IASB, 2010, s. 38

Videre definerer rammeverket inntekter og kostnader som endringene som oppstår på egenkapital gjennom økning og minking av enten eiendeler og/eller gjeld. Inntekt er dermed en økning i eiendeler eller en reduksjon i gjeld, mens kostnader er motsatt, en reduksjon av eiendeler eller en økning i gjeld (IASB, 2010, s. 24). Det er som sagt fokus på balansen, og det å få de mest korrekte verdier i balansepostene.

Regnskapets formål

Når det gjelder det overordnede formålet til regnskapet, har IASB laget en definisjon som har fokus på den finansielle informasjonen og dens mottaker:

«The objective of general purpose financial reporting is to provide financial information about the reporting entity that is useful to existing and potential investors, lenders and other creditors in making decisions relating to providing resources to the entity.» - IASB,

2010, s. 8

Bakgrunnen for dette formålet er at regnskapet er en kilde av informasjon, som man gir allmennheten for å motvirke informasjonsasymmetrien som oppstår mellom regnskapsprodusentene, dvs. ledelsen i selskapet, og allmennheten (Kvifte, 2004). Dette kommer av at regnskapsprodusentene har mer og bedre informasjon om selskapets økonomiske stilling og framtidsutsikter enn brukerne av regnskapet (Palepu & Healy, 2013). For at allmennheten, mer nøyaktig, interessentene av selskapet skal kunne stole på at den informasjonen de får er nyttig, og relevant må man ha standarder får å kunne regulere dette. Det er her standardsetter, som under IFRS er IASB kommer inn.

IASB har tatt denne problemstillingen inn i sitt konseptuelle rammeverk, gjennom sitt formål, som er å gi brukerne av finansregnskap brukernyttig finansiell informasjon. Der brukerne er mer spesifikt omtalt enn bare interessenter. Formålet til IASB er videre delt inn i 2 kategorier,

beslutningsformålet & kontrollformålet, der begge formålene fokuserer på å gi kontantstrøminformasjon av høy kvalitet (Gjesdal, Kvaal & Kvifte, 2006).

Beslutnings- og kontrollformålet

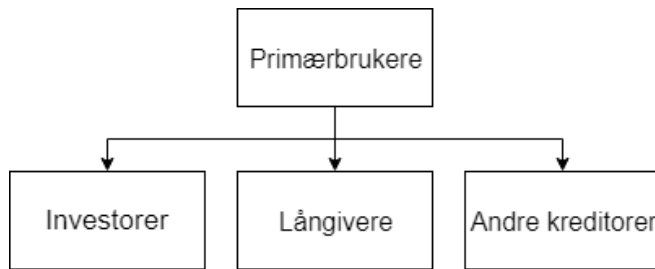
Det som ligger i beslutningsformålet er at man skal ha fremtidsrettet informasjon som direkte eller indirekte kan brukes til å estimere framtidige verdier, som gjør brukerne egnet til å kunne ta økonomiske beslutninger basert på det på finansregnskapet. Det betyr at man må kunne gi informasjon som gjør brukerne egnet til å ta valg om for eksempel, å kjøpe, selge eller beholde en posisjon i det rapporterende selskapet. Beslutningsformålet henger derfor sammen med verdsettelse og investeringsanalyser. (Kvifte, 2004; IASB, 2010) Regnskapet skal gi informasjon nok til å kunne estimere en verdi av selskapet og ta avgjørelser basert på dette.

Med kontrollformålet menes all informasjon som skal gis om ledelsens forvaltning av selskapets ressurser for å kunne avgjøre om de overholder sine oppgaver. Hensikten med kontrollformålet er at investorene sjeldent står i en posisjon til å kunne styre forvaltningen av selskapet, og ledelsen står da fritt til å kunne ta avgjørelser som er i eiernes/investorenes interesser (Kvifte, 2004). Kapitalen som investorene investerer ligger dermed i ledelsens hender og investorene er avhengig av at ledelsen tar de best mulige avgjørelsene, da de står i risikoen for å tape investeringen sin (IASB, 2010).

Det er imidlertid ikke bare investorer som ønsker å kontrollere ledelsens avgjørelser, det er også långivere og kreditorer som har lånt selskapet penger og deler risikoen for tap. Man har dermed et ønske om å motvirke informasjonsasymmetrien mellom ledelse og eiere, og ledelse og långivere, og dette er ment for å forhindre opportunistisk adferd fra ledelsen og det er noe av grunnen til at man har kontrollformålet (IASB, 2010).

Brukere av regnskap

IASBs konseptuelle rammeverk er laget for å imøtekomme behovene til de fleste brukere av regnskapet, siden de fleste brukere tar økonomiske avgjørelser, men man har likevel vektet brukere inn i to grupper i et hierarki. Disse gruppene kan skilles som, primære og sekundære brukere. Der primærbrukere er alle eksisterende og potensielle investorer, långivere og andre kreditorer (se figur 1), og det er disse man skal først og fremst skal dekke behovene for, da de er avhengig av informasjonen gitt fra regnskapet for å kunne ta økonomiske avgjørelser, og er tenkt utgjør brorparten av brukerne (IASB, 2010).

Figur 1 - Primærbrukere

Det kan også hende man har store individuelle brukere som faller utenfor kategorien primærbruker, og har andre, kanskje motstridende informasjons behov, men dette er ikke noe standardene retter seg etter da IASB ønsker å dekke behovene til flest mulig, og for de fleste selskap vil dette være primærbrukere. Likevel er det ikke noe hinder for selskapene som ønsker å legge ved ekstra informasjon som dekker informasjonen til en individuell bruker.

De sekundære brukerne av regnskap er brukere av regnskap som ikke er primære brukere, men som også kan ha behov for å få brukernyttig informasjon. Standarden er veldig klar på at de ikke har direkte fokus på å dekke deres behov, men at man kan få dekket deres behov gjennom felles informasjon. FASB anerkjenner på lik linje som IASB at det finnes et bredt spekter av brukere, og de har tenkt at det er fellestrekk mellom alle, og dette er behovet deres for forventede framtidige kontantstrømmer, blant annet tidsaspektet og den iboende risikoen som ligger i investeringen (Kvifte, 2008). FASB har derfor valgt å inkludere de fleste potensielle brukergruppene som målgrupper.

«Among the potential users are owners, lenders, suppliers, potential investors and creditors, employees, management, directors, customers, financial analysts and advisors, brokers, underwriters, stock exchanges, lawyers, economists, taxing authorities, regulatory authorities, legislators, financial press and reporting agencies, labor unions, trade associations, business researchers, teachers and students, and the public» - FASB, CON 1 punkt 24, 2008

Det vi må skille her er at dette er potensielle brukere, men ikke primære brukere etter FASB, da FASB slår fast at det er investorer, långivere og andre kreditorer som er de primære brukerne av regnskapet. Dette fordi denne gruppen har det særlig vanskelig å få informasjon utover årsregnskapet, og dermed kan årsregnskapet være deres eneste kilde for informasjon om selskapene.

Beslutningsnyttig informasjon

For at regnskapsinformasjon skal kunne være beslutningsnyttig for brukerne av regnskapet må det oppfylle enkelte kvalitetskrav. Hensikten med kvalitetskrav er å sikre at informasjonen som gis brukerne er av høy kvalitet. Da informasjon med lav kvalitet av natur ikke vil være egnet for brukere til å fatte beslutninger (Kvifte, 2008).

Kvalitetskravene som er delt inn i to hovedkategorier, primære og sekundære kvalitetskrav. Der primærkravene er fundamentale for å kunne gi høy kvalitet, mens de sekundære kvalitetskravene er laget for å forsterke kvaliteten. De primære kvalitetskravene består av to målsetninger, 'Relevance' (Relevans), 'Faithful representation' (Rettvisende bilde) (Baksaas & Stenheim, 2015). Med relevans og troverdig presentasjon menes at informasjonen skal være relevant og at den gir et rettvisende bilde.

Relevant informasjon må videre inneholde elementene, predikasjonsverdi, bekreftende og vesentlig. Med dette menes at regnskapsinformasjonen skal være egnet til å skape forventinger og/eller er egnet til å bekrefte informasjon og at den gir vesentlig informasjon (Baksaas & Stenheim, 2015). Dette må sees i sammenheng med kravet nevnt i formålet til IASB om å gi informasjon til investorer, långivere og andre kreditorer, da informasjonen som blir gitt skal være relevant for de primære brukerne.

Rettvisende bilde som mål å avbilde de underliggende økonomiske forholdene som informasjonen er ment å representere (Baksaas & Stenheim, 2015). Måten det skal avbilde de økonomiske forholdene er gjennom elementene, fullstendighet, nøytralitet og fritt for feil. Man oppnår beslutningsnyttig informasjon bare hvis informasjonen oppfylder kravene for både relevans og rettvisende bilde.

De sekundære kravene består av Comperability (Sammenlignbarhet), Verifiability (Validitet), Timeliness (Aktualitet), Understandability (Forståelighet). De sekundære kravene er begrenset av en kostnytte vurdering. Selskapet skal foreta en kostnytte vurdering, og kun inkludere de sekundære kravene hvis de finner at det gir en høyere nytte enn kostnad i sin vurdering (Baksaas & Stenheim, 2015).

2.2 Nedskrivning under IFRS

Etter IFRS er standarden som regulerer nedskrivning IAS 36 – «verdifall på eiendeler». Vil her trekke fram hovedtrekkene i standarden, og da med fokus på hvordan nedskrivning gjennomføres i IFRS, og hvilke notekrav som gjør seg gjeldende.

2.2.1 Indikasjoner på verdifall

I IFRS er det som nevnt IAS 36 som regulerer nedskrivning, denne standarden har som formål å bruke nedskrivning slik at immaterielle og materielle eiendeler som goodwill, maskiner, utstyr og bygninger ikke blir oppført i regnskapet med en høyere verdi enn den verdien som eiendelen kan forventes å generere gjennom salg av eiendelen eller fremtidig bruk (IAS 36.1).

For å finne ut om det er behov for nedskrivning har standarden utformet *nedskrivningstest* som er en test for å finne ut om det foreligger behov for nedskrivning. Nedskrivningstest gjennomføres ved at man ser på *indikatorer* for verdifall. Indikatorer er alle bevis (eksterne/interne) som kan påvirke eiendelens evne til å generere verdier eller eiendelens virkelige verdi minus salgskostnader. IAS 36.12 lister informasjonskilder på eksterne og interne bevis:

Eksterne informasjonskilder

1. Det er observerbare indikasjoner på at eiendelens markedsverdi i løpet av perioden har falt betydelig mer enn det som kunne forventes som følge av alder eller normal bruk.
2. Betydelige endringer med negativ innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden, eller vil skje i nær framtid, i foretakets teknologiske, markedsmessige, økonomiske eller juridiske omgivelser, eller i det marked som eiendelen er beregnet på.
3. Markedsrenter eller annen markedsmessig avkastning på investeringer har økt i løpet av perioden, og det er sannsynlig at disse økningene vil påvirke diskonteringsrenten som er benyttet ved beregning av eiendelens bruksverdi, og redusere eiendelens gjenvinnbare beløp vesentlig.
4. Den balanseførte verdien av foretakets nettoeiendeler er høyere enn dets børsverdi.

Interne informasjonskilder

1. Det foreligger dokumentasjon på at en eiendel er ukurant eller fysisk skadet.
2. Vesentlige endringer med negativ innvirkning på foretaket har skjedd i løpet av perioden eller vil skje i nær framtid, med hensyn til omfanget eller arten av en eiendels bruk eller forventet bruk. Slike endringer omfatter at eiendelen blir uvirksom, planer om opphør eller omstrukturering av den virksomhet som eiendelen tilhører, planer om avhending av en eiendel på et tidligere tidspunkt enn tidligere forventet samt en revurdering av en eiendels utnyttbare levetid som bestemt istedenfor ubestemt.
3. Det foreligger dokumentasjon fra intern rapportering på at en eiendels inntjening er eller vil bli lavere enn forventet.

Når man analyserer punktene over krever standarden at man vektlegger vesentligheten til bevisene innhentet (IAS 36 punkt 15 og 16). Bakgrunnen for bruk av eksterne og interne informasjonskilder er for at ledelsen ikke skal få muligheten til å kunne bruke ugrunnede estimater. Det er slik at hvis man legger *bruksverdi* (se kapittel 2.2.3) til grunn så vektlegges eksterne informasjonskilder mer, blant annet skal ledelsen se på framtidige kontantstrømmer og man skal legge en diskonteringsverdi som reflekterer markedets- og tidsrisikoen spesifikt for denne eiendelen (IASB, 2004). Bakgrunnen til dette var nettopp fordi man ville senke mulighetene for å optimistiske estimater. Etter alt dette var tatt med kom IASB fram til at IAS 36 hadde tilstrekkelig strenge krav til å kunne forhindre optimistiske estimater.

2.2.2 Gjenvinnbart beløp i IFRS

Etter og vurdert indikatorene og hvis man har funnet at det er indikasjoner for verdifall skal man videre beregne hvor stort verdifallet kan bli. Dette gjøres ved at man sammenligner de balanseførte verdiene mot det som kalles gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er definert som:

«Gjenvinnbart beløp er det høyeste beløpet av netto salgsverdi og bruksverdi»

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av de to. Dette gjør at deres definisjon er viktig for å kunne forstå gjenvinnbart beløp. Etter IFRS defineres bruksverdi som: *«nåverdien av framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå av en eiendel eller en kontantgenererende enhet.»* og med virkelig verdi menes *«den prisen som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller*

betalt for overføring av en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.» (IAS 36.7). Gjenvinnbart beløp er derfor lik:

Gjenvinnbart beløp = Høyeste av 1. Bruksverdi eller 2. Virkelig verdi – salgskostnader

Dette medfører at hvis de balanseførte verdiene overstiger det gjenvinnbare beløpet vil det etter IAS 36 foreligge en nedskrivning, og man vil da beregne tap ved verdifall. Denne løsningen har fått kritikk av Bromwich (2004) der han er kritisk til det underliggende forsiktighetsprinsippet, med at man skriver ned til gjenvinnbart beløp, men man skriver ikke opp eiendeler om det viser seg at eiendelen har lavere balanseført verdi enn den gjenvinnbare.

Grunnen til at man har valgt en løsning der gjenvinnbart beløp er en vurdering av bruksverdi og salgsverdi, kommer av at International Accounting Standards Committee (IASC) vurderte at et selskap vil i en situasjon av en nedskrivning vurdere det slik at de vil enten fortsette å bruke eiendelen, eller avhende den. Denne vurderingen blir opp til selskapet og det er tenkt at de vil ta den løsningen som gir høyeste netto kontantstrøm, altså hvis virkelig verdi ved salg er høyere enn bruksverdien så vil selskapet selge eiendelen istedenfor å fortsette å bruke den (IASC, 2004).

Dette kommer og fram i bakgrunns materialet til standarden, IASC (2004), de diskuterte 4 alternative modeller, blant annet modellen som FASB bruker i dag, 'implied fair value'-modell (se kapittel 2.3.2), men de bestemte seg for at modellen om høyest av virkelig og bruksverdi ville gi den høyeste brukernytte, siden som nevnt over gjenspeiler det virkeligheten.

2.2.3 Faktorer i gjenvinnbart beløp

Her vil det diskuteres hvilke faktorer som gjenvinnbart beløp består av, da de er nært knyttet til notekravene. Det vil her bare bli gått inn overfladisk på faktorene. De faktorene som inngår for å beregne gjenvinnbart beløp er hovedsakelig: KGE, virkelig verdi, salgskostnader, bruksverdi og framtidige kontantstrømmer.

Kontantgenerende enhet (KGE)

Etter IAS 36.18 så skal man under målingen av gjenvinnbart beløp se til en eiendels eller en KGEs verdi, om man skal se til en enkelt eiendel eller en KGE avhenger om man kan måle individuelle kontantstrømmer; om man ikke kan måle individuelle kontantstrømmer for den

enkelte eiendel skal eiendelen måles i den KGE eiendelen tilhører. Det er dermed nødvendig å definere KGE siden det ofte blir brukt i målingen for gjenvinnbart beløp, og er et krav om man har goodwill. Definisjonen for KGE er gitt i IAS 36 punkt 6 som:

«... er den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer, og som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler.» - IAS 36.6

Det er dermed en gruppering av eiendeler som genererer kontantstrømmer, og man analyserer gjenvinnbart beløp på en gruppering av eiendeler istedenfor enkelt eiendeler hver for seg. Bakgrunnen for at man tillater at man analyserer grupperinger istedenfor kun på enkelt eiendeler hver for seg har med at det ville vært vanskelig for selskapene å analysere noe på noe lavere nivå enn en gruppering, og siden eiendelene alene ikke generer noe individuell målbar kontantstrøm hvis de blir målt inn i KGE. Det er tillatt å måle enkelt eiendeler hvis de oppfyller kriteriene, og da har en målbar uavhengig kontantstrøm.

Om man har synergieffekter mellom eiendelene for å genere verdier, vil det være nærmest umulig eller umulig å kunne beregne bruksverdien for en enkelt eiendel. Dette kommer av at eiendelene kan ha en synergieffekt mellom seg, og man må da kartlegge for de synergieffekter hver eiendel har/gir til andre eiendeler, og fjerne den fra stykket. Så må man finne bidraget hver eiendel gir for seg selv, og om de gir synergieffekter vil det være ulogisk å fjerne synergieffekten siden den bruksverdien man finner er noe man bare kan få om man tar med synergieffektene (IAS 36, 2004). Alt i alt er det mer hensiktsmessig å dele eiendelene inn i grupperinger i de tilfeller de ikke generer individuelle kontantstrømmer.

Virkelig verdi minus salgskostnader

Virkelig verdi minus salgskostnader (VVFSU) er en av komponentene som utgjør gjenvinnbart beløp, og VVFSU er delt inn i 2 faktorer; nemlig (1) virkelig verdi og (2) salgskostnader. Virkelig verdi blir definert i IAS 36.6 som *«... den prisen som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for overføring av en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.»*, og salgskostnader er definert i IFRS 5 vedlegg A og IAS 36.6, som de marginale utgiftene som kan henføres direkte til avhendelsen av en eiendel eller en avhendingsgruppe, med unntak av finansutgifter og skattekostnader (IFRS 5.BC82). Det blir gitt en liste i IAS 36.28 over eksempler over hva slike

salgskostnader kan være, og man kan velge å se bort fra de etter IAS 36.5 om salgskostnaden er ubetydelig.

Bruksverdi

Bruksverdi er den andre komponenten i gjenvinnbart beløp, og blir definert i IAS 36.6 som *nåverdien av framtidige kontantstrømmer som forventes å oppstå av en eiendel eller en kontantgenererende enhet*. Bruksverdi gjenspeiler dermed verdien til ledelsen, da ledelsens immaterielle verdi blir gjenspeilt i den kontantgenererende enheten. Hvorfor dette er tilfelle er fordi forskjellen mellom bruksverdi og virkelig verdi er verdiskapningen til selskapet. Og den verdiskapningen tillegger vi ledelsen av selskapet, og dermed kan vi kalle denne verdiskapningen for ledelsens immaterielle verdi. (Barth & Landsman, 1995) Standarden selv forklarer forskjellene mellom virkelig verdi og bruksverdi i IAS 36.53A, der det blir gitt en forklaring basert på 4 eksempler som bygger rundt selskapets unike forskjeller (bruksverdi) fra resten av markedet (virkelig verdi). Eksempler på hva virkelig verdi ikke gjenspeiler som:

- (1) tilleggsverdi utledet av gruppering av eiendeler (for eksempel at det opprettes en portefølje av investeringseiendommer på ulike steder),
- (2) synergier mellom eiendelen som blir målt og andre eiendeler,
- (3) juridiske retter eller rettslige restriksjoner som bare gjelder for nåværende eier av eiendelen, og
- (4) skattemessige fordeler eller skattemessige ulemper som bare gjelder for nåværende eier av eiendelen.

Man ser at bruksverdi skiller seg fra virkelig verdi med det at det har en tilleggsverdi som oppstår kun pga. selskapets verdi av eiendelen. Dette forklarer Barth & Landsman (1995), sin påpekning om at differansen mellom virkelige verdier og bruksverdier er ledelsens verdi.

Metodene som standarden bruker for å fastsette bruksverdi kan være noe mer krevende enn fastsettingen av virkelig verdi (Agdesteen, 2015). Da standarden krever at de lager et estimat over framtidige og utgående kontantstrømmer ved fortsatt bruk av eiendelen, og en egnet diskonteringsrente som er passende for den gitte eiendelen eller KGEen. Det kreves at bruksverdien man beregnes gjenspeiler de følgende elementene (IAS 36.30):

- Estimat på de framtidige kontantstrømmene som foretaket forventer å motta fra eiendelen
- Forventninger om mulige variasjoner for disse framtidige kontantstrømmene
- Tidsverdien av penger

- Prisen på å bære usikkerheten som ligger i eiendelen
- Andre faktorer som kan påvirke markedsprisen av de framtidige kontantstrømmene.

De faktorene som inngår i å estimere bruksverdi er framtidige kontantstrømmer og diskonteringsrente. Begge elementene er såpass omfattende at det er valgt å plassere de som egne punkt under.

Framtidige kontantstrømmer

Når man skal estimere framtidige kontantstrømmer for å finne bruksverdi krever standarden at man fastsette dette for eiendelen/KGEen en forventer å motta kontantstrømmene, og hensynta forventningene en har om mulig variasjon i beløp eller tidfesting for de framtidige kontantstrømmene (IAS 36.30). Dette er krevende da variasjoner som kan påvirke kontantstrømmene er en utømmelig liste, så standarden har måtte begrenset hva som kreves ved å se på vesentlige faktorer (Gordon & Hsu, 2018). Dette gjøres gjennom en detaljert veiledning i standarden for at det skal være overkommelig å kunne fastsette. Veiledningen finner man i IAS 36 punkt 33 til 54, det er laget en detaljert veiledning på dette for å unngå noen forvirring om hvilke framtidige kontantstrømmer en skal ta med.

Det man skal vurdere er kontantstrømmer fra en eksplisitt periode, med et terminalledd. Dette terminalleddet skal justeres for en vekstrate over den eksplisitte perioden. En vekstrate skal som utgangspunkt være fallende/stabil, og kan med unntak brukes stigende hvis forholdene tilsier dette (IAS 36.33). Den eksplisitte perioden kan være på høyst fem år, med mindre en lengre periode er rettferdiggjort (IAS 36.35). Kontantstrømmens terminalledd representerer nåverdien av kontantstrømmene etter den eksplisitte perioden, f.eks. har skip en varighet på ofte 20-25 år, da kan en terminalledd representere kontantstrømmene for perioden fra år 5 til 25 år. Grunnen til at man bruker prognoser og budsjetter for 5 år er fordi noe lengre ofte er for usikkert til å kunne brukes i noe hensiktsmessig grad, da er det mer hensiktsmessig å ekstrapolere framskrivningen av kontantstrømmer basert på de nevnte budsjettene.

Hvis ledelsen har hatt avvik mellom tidligere budsjetter og faktisk oppnådde resultater må de kunne forklare disse (IAS 36.38). Derfor kan man ikke uten videre bruke budsjetter/prognoser til å estimere framtidige kontantstrømmer. Så f.eks. i de tilfeller man ser en trend med at selskapet bruker optimistiske budsjetter eller prognoser kan man måtte justere estimatene (EY, 2018). Dette gir en kvalitetssikring av estimatene ved at man har dokumenterte veloverveide

beslutninger som kan forklares av selskapet. Dette kan motvirke ledelsens optimisme som ofte kommer av deres motivasjon til å vise til høyst mulig resultat.

Diskonteringsrente

Det neste man skal beregne er diskonteringsrenten, som hensyntar de beregnede kontantstrømmenes tidsverdi og særlige risikoer som de framtidige kontantstrømmene ikke er justert for. Definisjonen til diskonteringsrente finner man i IAS 36.55 som forklarer diskonteringsrente som: *satsen(e) før skatt som gjenspeiler gjeldende markedsvurderinger av*

a. pengers tidsverdi, og

b. eiendelens særlige risiko som de framtidige kontantstrømestimatene ikke er justert for.

Diskonteringsrenten som forutsettes er ikke selskapsspesifikk, men bransje- eller eiendelsspesifikk diskonteringsrente, dette gjør at det faller utenfor selskapets kontroll å kunne fastsette en diskonteringsrente som skiller seg fra det bransjen som de befinner seg har fastsatt. Dette er gjort for å dempe den skjønsmessige påvirkningen selskapet har over diskonteringsrenten siden den har stor påvirkning av bruksverdi, og det er gjort for å øke brukernytten ved å øke sammenlignbarheten mellom selskap i samme bransje.

Det diskonteringsrenten skal gjenspeile er altså tidsverdien til penger for den bransjen- eller eiendelen selskapet beregner diskonteringsrente fra, og risikoene ved bruk av eiendelene som man ikke har justert kontantstrømmene for, men disse må være konsistente med forutsetningene gjort for å beregne de framtidige kontantstrømmene (Christian & Lüdenbach, 2013). Videre er det krav om at man må bruke avkastningskrav for total kapitalen (WACC), fordi finansieringsutgifter ikke blir hensyntatt i kontantstrømmene (EY, 2018). WACC står for «weighted average cost of capital» og har de følgende elementene:

$$WACC = \text{Gjeld\%} * \text{Gjeldskostnad etter skatt} + \text{EK\%} * \text{Avkastningskrav EK}$$

Dette er et vektet avkastningskrav som hensyntar de selskapsspesifikke finansieringsfaktorene som er unike for det individuelle selskap. Dette er en del av begrunnelsen til FASB for bruk av sin bruk av udiskonterte kontantstrømmer. Hensikten med å bruke WACC er å hensynta de selskapsspesifikke faktorene, men samtidige tillatte at markedskravene for en spesifikk bransje eller eiendel er objektive.

Diskonteringsrenten skal beregnes for den spesifikke KGE eller eiendel, og ikke for hele selskapet, dette kommer av at det er den enkelte KGE eller eiendel man ønsker å se justert for markedsforventninger, siden man tar en individuell test for verdifall (IAS 36.56). Siden fastsetting av WACC likevel er preget av såpass skjønsmessige vurderinger, og siden det ikke finnes noen retningslinjer for estimat av WACC i IAS 36, har finanstilsynet uttalt at de ønsker at selskap benytter seg av anbefalt praksis fra finansteorien (EY, 2018, Kap. 15.5.1.2). Veiledningen som finnes for diskonteringsrente i IAS 36 er ikke utfyllende, og bør støttes opp med relevant finansteori for å kunne brukes, noe man ser blir støttet av andre studier, blant annet Husmann & Schmidt (2008) som har laget en veiledning for fastsetting av diskonteringsrente.

Fastsette gjenvinnbart beløp med scenarioanalyse

Dette er ikke en direkte faktor, men jeg har valgt å nevne en metode for fastsetting av gjenvinnbart beløp, da notekravene krever at man nevner metoden for brukt i fastsetting. Denne metoden er og en vanlig brukt metode, og blir nevnt i EY (2018) som en viktig metode.

Etter og beregnet framtidige kontantstrømmer og diskonteringsrente sitter man ofte igjen med flere ulike scenarioer som kan påvirke gjenvinnbart beløp. For å motvirke at man retter seg mot enn enkelt sier veiledningen IAS 36.A12 at man kan benytte seg av en scenarioanalyse. En scenarioanalyse er en analyse der man tar mulige scenarioer der man har vektet ulike hendelser og avgjort ulike verdier av både kontantstrømmer, rente og avkastningskrav, dette blir gjort med analyser og informasjon fra både eksterne og interne kilder. Etter og funnet flere scenarioer fastsetter man ulike prosentsetser for at de skal forekomme, og lager et vektet gjennomsnitt av alle de aktuelle scenarioene.

$$V = \sum_{t=1}^T \frac{E(CF_t)}{(1+r)^t}$$

$\sum_{t=1}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t}$
 $\sum_{t=1}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t}$
 $\sum_{t=1}^T \frac{CF_t}{(1+r)^t}$

V: Vektet verdi
 E(CF): Sannsynlighetsvektet kontantstrøm
 r: Avkastningskrav
 t: År
 CF_t: Kontantstrøm i år

Figur 2 - Scenarioanalyse¹

Det man får etter og beregnet et vektet utfall er en statistisk modell som gir en god forventningsverdi som kan bli brukt til å fastsette bruksverdien. Hvor god forventningsverdien blir er avhengig av hvor detaljerte og korrekte scenarioer selskapet har beregnet. Det som stopper de fleste er kostnaden, og man må dermed foreta en kost/nytte vurdering av hvor hensiktsmessig en scenarioanalyse er for regnskapet.

2.3 Virksomhetssammenslutning og goodwill under IFRS

Etter IFRS er standarden som regulerer virksomhetssammenslutninger IFRS 3 – «Virksomhetssammenslutninger». Vil her trekke fram hovedtrekkene i standarden, og da med fokus på hvordan en virksomhetssammenslutning gjennomføres i IFRS, og rapportering av goodwill.

2.3.1 Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger faller under standarden IFRS 3. Denne standarden regulerer alle virksomhetssammenslutninger under IFRS. Formålet med standarden er:

«... er å bedre relevans, pålitelighet og sammenlignbarhet for den informasjonen som et rapporterende foretak gir i sitt finansregnskap om en virksomhetssammenslutning, samt virkningene av denne ...» - IFRS 3.1

Relevant og pålitelig informasjon knytter seg til brukernyttig informasjon, og formålet kan derfor sies å være å gi brukernyttig informasjon til brukerne om

¹ Hentet fra EY, Kap 15.5.1.1, 2018

virksomhetssammenslutninger. Standarden gjør seg gjeldende på alle virksomhetssammenslutninger innenfor IFRS, og er avgrenset til dette (IFRS 3.2). Derfor er definisjonen av begrepet virksomhetssammenslutning viktig, siden det finnes en rekke ulike måter å definere dette på både i norsk og internasjonal lovgiving, som man ser fra aksjeloven, skatteloven og regnskapsloven. Standarden har valgt å definere virksomhetssammenslutning som:

«En transaksjon eller annen hendelse der et overtakende foretak oppnår kontroll over én eller flere virksomheter. - IFRS 3, Vedlegg A.

Standarden omfatter alle overtakelser der en virksomhet har overtatt kontroll over en virksomhet gjennom en transaksjon eller en hendelse. Det er derfor viktig å definere begrepet virksomhet. Fra standarden er 'virksomhet' definert som:

«Et integrert sett av aktiviteter og eiendeler som kan utføres og styres med henblikk på å frambringe en avkastning i form av utbytte, lavere utgifter eller andre økonomiske fordeler direkte til investorer eller andre eiere, medlemmer eller deltakere.» - IFRS 3, Vedlegg A

Standarden legger altså krav om at en virksomhet skal ha en innsatsfaktor og at prosesser anvendes på disse innsatsfaktorene. Prosesser på slike innsatsfaktorer er anleggsmidler, intellektuell kapital og ansatte (EY, 2018). Det kreves at det skal foreligge en prosess i selskapet som er kjøpt, og som generer en avkastning enten som utbytte/økonomisk fordel eller lavere kostnader. I de tilfeller en transaksjon av en oppkjøpt virksomhet ikke faller inn under definisjonen av en virksomhet, så vil transaksjonen regnes som kjøp av en eller flere eiendeler, og vil da ikke regnskapsføres etter IFRS 3, men heller IAS 16 eller IAS 38.

Ved innregning av en virksomhetssammenslutning skal man innregne de overtatte eiendeler og forpliktelser samt eventuelle ikke kontrollerende eierinteresser på det tidspunkt virksomheten ble overtatt (IFRS 3.10). Tidspunktet der virksomheten blir overtatt kalles overtakelsestidspunktet i standarden, og er det tidspunktet virksomheten oppnår kontroll over det overtatte selskapet (IFRS 3, Vedlegg A). De eiendeler og forpliktelser som innregnes skal som hovedregel oppfylle kravene for eiendel og forpliktelse som gitt i det konseptuelle rammeverket. Eiendelene og forpliktelsene må også være en del av det overtakende og overdragende part har utvekslet i virksomhetssammenslutningen (EY, 2018).

Målingen av eiendeler og forpliktelser skal som hovedregel gjøres til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet (IFRS 3.18). Vederlaget som det overtakende selskapet gir skal og måles til virkelig verdi (IFRS 3.37). Eksempler på vederlag er kontanter, andre eiendeler, betinget vederlag, aksjer, preferanse aksjer som gir eierne i det overtatte selskapet kontroll i det overtakende selskapet. Transaksjonsutgifter regnes ikke som en del av vederlaget, og de skal kostnadsføres i det de oppstår (EY, 2018). Differansen mellom vederlaget og de identifiserte eiendelene vil regnskapsføres som goodwill i det overtakende selskapet (IFRS 3.32).

2.3.2 Goodwill under IFRS

Som nevnt over er goodwill differansen mellom identifiserte verdier og vederlag, som oppstår ved en virksomhetssammenslutning. Goodwill er en restpost, og kan kun oppstå som ledd i en transaksjon, og kan derfor ikke skapes internt i selskapet. Goodwill er definert i IFRS som:

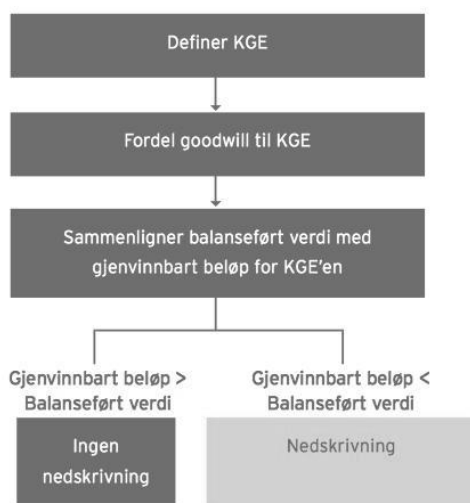
«En eiendel som representerer framtidige økonomiske fordeler som oppstår av andre eiendeler som anskaffes ved en virksomhetssammenslutning og som ikke kan identifiseres enkeltvis og innregnes separat.» - IFRS 3, Vedlegg A

Nedskrivning av goodwill følger samme standard som nedskrivning av driftsmiddel, IAS 36. Goodwill er per definisjon en restpost, og må allokere til en KGE for nedskrivingsformål, da goodwill ikke kan generere kontantstrømmer alene (IAS 36.80). Goodwill kan ikke skapes, det kan kun oppstå ved virksomhetssammenslutning etter IFRS 3, og skal allokere til de KGEene eller grupper av KGEer som virksomheten mener gir synergieffekter til å forsvare goodwillen på overtakelsestidspunktet.

Det kreves fra standarden at de(n) enheten(e) man allokere goodwillen til er på det laveste nivået innenfor selskapet hvor goodwill kan bli overvåket for interne ledelsesformål, men det kan ikke være større enn et driftssegment (IAS 36.80); Hvordan man skal allokere goodwillen til KGEer framgår ikke av standarden, men det finnes likevel flere metoder som kan bli benyttet for å allokere goodwillen, blant annet (1) direkte metode og (2) med-eller-uten metode (EY, 2018; IFRS 8.5, 2013). Den direkte metode bygger på at man fordeler goodwill etter hvordan virkelig verdi til eiendelene fordeles til de ulike KGEene. Med-eller-uten metoden bygger på at man beregner virkelig verdi til aktuelle KGEer før og etter

virksomhetssammenslutningen, og forskjellen representerer goodwillen som skal allokere (EY, kap. 15.3, 2018).

Man skal gjennomføre en test for verdifall årlig, eller når det er indikasjoner som gitt i kap. 2.2.1, denne testen kan gjennomføres når som helst på året, men skal gjennomføres på samme tidspunkt hvert år (IAS 36.10). Dette skal gjøres på samme måte som ved test av en KGE, der man ser på om det har vært betydelige endringer, og om gjenvinnbart beløp er lavere enn bokførte verdier (IAS 36.99). Ved en nedskrivningstest av goodwill er det tillatt å benytte seg av evigvarende framtidige kontantstrømmer, noe som skiller seg fra testing av varige driftsmiddel der man har en fastsatt lengde.

Figur 3 – Nedskrivning av goodwill ²

Hvis man får at gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseførte verdier så skal man rapportere nedskrivning. Til forskjell fra driftsmiddel er det ikke mulig å reversere enn nedskrivning på goodwill, og nedskrivningstapet blir da å regne som permanent nedskrevet eller «skrevet bort» fra den KGE goodwillen var allokert.

² Hentet fra *Picker et al. s. 420, 2016*

2.4 Noteopplysninger i IFRS

I dette kapitlet vil det redegjøres for hva hensikten med noteinformasjon er, viktigheten av noter, og hvilke noter som kreves gitt under IAS 36 og IFRS 3.

2.4.1 Generelt om noteopplysninger

Noteopplysninger er tilleggsinformasjon til årsregnskapet, og har samme formål som det konseptuelle rammeverket, nemlig å gi brukerne brukernyttig informasjon (IAS 1.7). Dette gjøres ved å hjelpe brukerne av regnskapet å få en bedre forståelse av regnskapet og selskapet som helhet, og forklare balanse- og resultatregnskapet. IFRS stiller strenge krav om hvilken informasjon som skal gis ved nedskrivning, spesielt ved goodwill. Noe av grunnen til at IFRS er såpass strenge med sine notekrav er at ved en nedskrivning foretas det ofte større skjønnsmessige vurderinger for å beregne gjenvinnbart beløp. I nyere tid med større informasjonsflyt har investorer ofte brukt mer og mer noteopplysninger inn i sine vurderinger, og dermed har viktigheten av gode noteopplysninger blitt større.

Noteopplysninger så vel som andre finansielle opplysninger følger IAS 1 – «Presentasjon av finansregnskapet», som fastsetter krav for hvordan man skal presentere finansiell informasjon. Denne standarden setter en begrensning på hvilken informasjon som skal bli gitt til brukere. Dette gjøres ved at den setter krav om at kun vesentlig informasjon blir gitt til brukerne. Dette gjør at minimumskravet i notene ikke trenger følges om den tilhører uvesentlige poster (IAS 1.31). Vesentlighet defineres som:

«... Utelatelser eller feilaktige opplysninger om poster anses som vesentlige dersom de hver for seg eller samlet kan påvirke økonomiske beslutninger som tas av brukere på grunnlag av finansregnskapet.» - IAS 1.7

Hvis man ikke følger vesentlighetskravet i IAS 1, og man konstant fulgte minimumskravet i alle standarder ville regnskapet blitt helt uoversiktlig (EY, 2018). Noe IASB rapporterte i sitt diskusjonsnotat, der det var flere brukere som hadde klaget på for mange irrelevante noteopplysninger (IASB, 2017a). I undersøkelser gjort av EY (2014) fant de at brukere mener noteopplysninger isolert sett er informasjonen med mest brukernyttig informasjon. Likevel mener EY at det er lite rom for fleksibilitet ved anvendelse av notekravene, da standardkravene er såpass rigide (EY, 2014). Dette er noe av grunnen til at IASB har hatt et ønske om å forbedre

noteopplysningene, siden de fant at brukere klaget på at informasjonen gitt var for generell, og for lite selskapsspesifikk (IASB, 2017a).

Det vi ser fra det konseptuelle rammeverket med formål og brukere er at skal kunne forvente at noteopplysninger skal og skal kunne benyttes som en informasjonskilde for investorer, långivere og rådgivere. Dette er ikke alltid tilfelle, og er en del av grunnlaget for prosjektet til IASB, «Disclosure initiative – principles of disclosures», som har til hensikt å forbedre dagens noteopplysninger, og kan forandre dagens IAS 1, IAS 7 og IAS 8.

Prosjektet til IASB «Disclosure initiative – principles of disclosures» fant flere problemer med dagens noteopplysninger, og konkluderte med at dagens noteopplysninger ikke fikk oppnådd sin fulle verdi for brukerne. Mulige løsninger de la fram var bedret kommunikasjon og en mer detaljert veiledning for selskapene slik at de kan fremlegge noteopplysningene sine på den mest optimale måten. De fant at en forbedring av presentasjon og kommunikasjon var metoden som var mest gjennomførbar for selskapene siden det er den beste måten å sikre seg at selskapene overholder kravene (IASB, 2017a). Prosjektet har hatt påvirkning på den reviderte utgaven av det konseptuelle rammeverket for IASB fra 2018, som var et prosjekt som ble gjennomført parallelt med «Disclosure initiative».

I 2018 utgaven av det konseptuelle rammeverket til IASB, ble det lagt vekt på å klargjøre krav om noteopplysninger og kommunikasjon av dem. Dette ble gjort etter lengre forskningsstudier gjort av både IASB og andre fant at regnskapsbrukere har problemer med bruk av noteopplysningene. De utga derfor et nytt kapittel i det konseptuelle rammeverket som bare skulle fokusere på noteopplysninger. Det konseptuelle rammeverket er helt nytt i 2018, og det har ikke kommet noen oppdateringer av standardene enda, og vi kan derfor ikke se hvilke effekter det vil ha på standardene.

2.4.2 Notekrav i standardene

Generelle notekrav

Dagens standarder krever at man kun skal opplyse om nedskrivingsrelevant informasjon i de tilfeller det er gjennomført en nedskrivning (EY, 2018). Dette gjør at man ikke kan vite helt sikkert om det er gjennomført en test av nedskrivning, siden det kreves ikke av standarden å opplyse om dette med mindre det har ført til at selskapet har gjennomført en nedskrivning. De

mest sentrale notekravene for generell nedskrivning er som følger (hentet fra IFRS i Norge, 2018):

- Det skal opplyses om de hendelser som førte til nedskrivning og det skal gis en beskrivelse av den nedskrevne eiendelen/KGE-en
- Det skal opplyses om gjenvinnbart beløp (balanseført verdi etter nedskrivning) for hver nedskrevet eiendel, og det skal opplyses om gjenvinnbart beløp er basert på bruksverdi eller virkelig verdi fratrukket salgsutgifter (VVFSU)
 - Hvis den er basert på bruksverdi, skal det gis opplysninger om diskonteringsrente
 - Hvis den er basert på VVFSU, skal det gis opplysninger om nivå i virkelig-verdi-hierarkiet etter IFRS 13. Dersom det er en nivå 2- eller nivå 3-verdsettelse, skal det gis utfyllende opplysninger om benyttet metode og forutsetninger
- Det skal opplyses om nedskrivningsbeløp og reversering av nedskrivning som er innregnet i perioden for hver klasse av eiendeler og per segment (hvis selskapet er pliktig til å gi segmentinformasjon). Det skal opplyses om under hvilken post i resultatregnskapet nedskrivningsbeløpet eller reverseringen av nedskrivninger er ført

Notekrav for KGEer med goodwill eller immaterielle eiendeler

Kravene over gjelder for både goodwill og andre eiendeler, men i de tilfeller den KGE har en betydelig andel av goodwill eller immaterielle eiendeler, er kravene strengere og det er da mer notekrav som selskapet må følge. Som man ser er kravene veldig like hvis det er bruksverdi som legges til grunn for gjenvinnbart beløp, det skiller seg først merkbart hvis det er VVFSU som blir lagt til grunn (EY, 2018). De kravene er i hovedtrekk:

- Balanseført verdi av goodwill eller immaterielle eiendeler med ubestemt levetid (IAS 36.134)
- Om grunnlaget for gjenvinnbart beløp er bruksverdi eller VVFSU (IAS 36.134)
- Hvis goodwill ikke er fordelt på en KGE ved slutten av en rapporteringsperiode skal det opplyses om andelen og grunnlaget for hvorfor den ikke er fordelt (IAS 36.133).
- Dersom bruksverdi ligger til grunn for gjenvinnbart beløp skal det opplyses om (IAS 36.134)
 - Hver av de viktigste forutsetningene og ledelsens metode for å fastsette disse
 - Om forutsetningene gjenspeiler tidligere erfaringer og/eller eksterne informasjonskilder, eventuelt hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer og eksterne informasjonskilder
 - Lengden på den eksplisitte prognoseperioden, og hvis aktuelt en begrunnelse på hvorfor det er berettiget å benytte en periode på mer enn 5 år
 - Vekstrate utover den eksplisitte prognoseperioden
 - Diskonteringsrente
- Dersom VVFSU ligger til grunn for gjenvinnbart beløp skal det opplyses om (IAS 36.134)
 - Hver av de viktigste forutsetningene og ledelsens metode for å fastsette disse
 - Om forutsetningene gjenspeiler tidligere erfaringer og/eller eksterne informasjonskilder, eventuelt hvordan og hvorfor de skiller seg fra tidligere erfaringer og eksterne informasjonskilder

- Dersom en diskontert kontantstrømmodell benyttes skal det også opplyses om
 - Lengden på den eksplisitte prognoseperioden
 - Vekstrate utover den eksplisitte prognoseperioden
 - Diskonteringsrente
- Nivå i virkelig-verdi-hierarkiet

Det finnes egne notekrav for KGEer i IAS 36.135 for KGEer som inneholder goodwill eller immaterielle eiendeler der andelen ikke er betydelig. De notekravene skiller seg fra de overstående med det at de inneholder mindre krav om å opplyse om forutsetningene særskilt for enten bruksverdi eller VVFSU. Det kreves og at man opplyser om de mulige endringer som kan føre til at balanseførte verdier vil overstige gjenvinnbare verdier hvis de endringene er mulige innenfor rimelighetens grenser.

Notekrav om KGE/Eiendel

Det følger av IAS 36.130 at man skal redegjøre for kontantgenererende enheter og/eller eiendeler som har blitt utsatt for verdifall eller reversering av tidligere nedskrivninger. Standarden krever at man skal opplyse om omstendighetene for nedskrivningen/reverseringen, og omfanget for denne nedskrivningen/reverseringen. Standarden skiller og på eiendeler og KGE, og setter ulike notekrav. Opplysningene man skal liste for en eiendel følger av standardens bokstav c er som følger:

- eiendelens natur, og
- dersom foretaket rapporterer segmentinformasjon i samsvar med IFRS 8, det rapporteringspliktige segmentet som eiendelen tilhøre

Det som skiller notekravene for eiendel og KGE er at man må foreta en mer omfattende beskrivelse av KGEen og hvilke eiendeler som inngår i KGEen:

- En beskrivelse av den kontantgenererende enheten
- Omfanget av det innregnede eller reverserte tapet
 - Segmentinformasjon om IFRS 8 gjør seg gjeldende
- Sammensetningen av eiendeler for den KGE
 - Om det har vært endringer av estimat på den KGE/metoden brukt for eiendeler

Man ser at i tillegg til å rapportere KGE skal man liste sammensetningen av eiendeler som inngår i KGEen. Identifikasjonen av KGE er noe flere analytikere har uttalt er vanskelig, og det gjør brukernytten noe lavere siden de må bruke mye tid og ressurser for å kunne benytte seg av årsregnskapet (KPMG, 2014). Dette er noe som vil bli gått dypere inn i kapittel 3 som beskriver dagens problemer med notene.

Det er de helt overordnede noteopplysningene som kreves oppgitt ved nedskrivning, og som sagt krever ikke standarden at man oppgir gjennomført nedskrivningstest i de tilfeller man ikke har goodwill og det ikke er rapport tap av nedskrivning, men standarden oppfordrer til å opplyse om estimater gjort ved nedskrivningstesten, uavhengig om det er gjort nedskrivning eller ikke. Det andre standarden krever er at man gjennomfører en sensitivitetsanalyse i de tilfeller det vil måtte gjennomføres nedskrivning ved endringer av faktorer som kan forventes. I de tilfeller det er estimatusikkerhet om man skal føre nedskrivning siden man er helt på grensen og man har en balanseført verdi som kan i en senere periode bli høyere enn gjenvinnbare verdier (EY, 2018; IAS 1).

Notekrav ved virksomhetssammenslutning

Noteopplysningskravene i IFRS 3 er relativt omfattende. Ifølge faneparagrafen i IFRS 3.59 skal det overtakende selskapet gi opplysninger som setter brukere av dets finansregnskap i stand til å evaluere arten og den finansielle virkningen av en virksomhetssammenslutning som er gjennomført. Utdrag av noteinnforamasjon foretak er pålagt å følge er:

- Navnet og en beskrivelse av det overtatte foretaket
- Overtakelsestidspunktet
- Den prosentvise andelen av den overtatte andelen
- Virkelig verdi på overtakelsestidspunktet av de samlede vederlaget og forventede synergieffekter
- Det samlede beløpet av goodwill som forventes å kunne være skattemessig fradragsberettiget

2.5 Forskjellene med USGAAP

Ønsker i dette kapitlet å redegjøre for forskjellene mellom IFRS og USGAAP, vil gjøre dette for å se på om det har noen effekter på noteopplysningene.

2.5.1 Nedskrivning av varige driftsmiddel under USGAAP

Standarden for varige driftsmiddel er accounting standards codification (ASC) 360 – «Property, plant, and equipment», som regulerer alle forhold av varige driftsmiddel, inklusiv nedskrivning av varige driftsmiddel. Måten man tar nedskrivning av varige driftsmiddel følger samme prosess som IFRS, altså man ser på indikasjoner for behovet, så gjennomfører man en test for nedskrivning, og om aktuelt fører man nedskrivningstap. Den største forskjellen på standarden vil være metoden for nedskrivningstest.

Forskjellen mellom metoden brukt i USGAAP og IFRS er at for varige driftsmiddel så ser man i USGAAP på udiskonterte framtidige kontantstrømmer, og hvis den er lavere enn balanseførte verdier så tar man forskjellen mellom virkelig verdi og bokførte verdier i nedskrivningstap (Penner, Kreuze & Langsam, 2013). Dette gjør at man under USGAAP vil få færre og større nedskrivningstap, siden man benytter seg av udiskonterte framtidige kontantstrømmer for å avgjøre om det skal gjennomføres nedskrivning, og nedskrivningstapet er differansen mellom virkelig verdi.

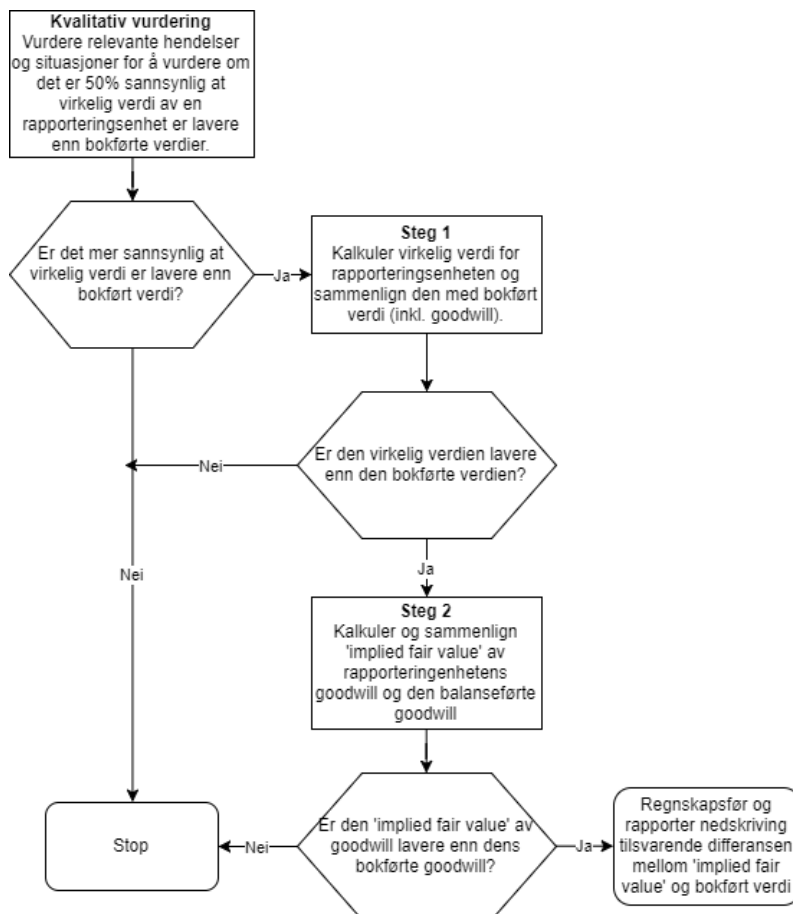
2.5.2 Nedskrivning av goodwill under USGAAP

Goodwill blir regulert under ASC 350 – «Intangibles - goodwill and other», og deler samme definisjon som IFRS, altså eiendel som skal representere de framtidige økonomiske fordelene man kan forvente fra et virksomhetsoppkjøp, som ikke alene er identifiserbar eller reparerbar. Hensikten med ASC 350 er å sette en standard for håndtering og måling av Goodwill.

Etterfølgende målinger er under ASC 350-20-35 og setter og en standard for hvordan en skal foreta test for nedskrivning og nedskrivning av goodwill. Dette skiller seg veldig fra IFRS, og hvordan dette blir gjennomført (Barth, Landsman & Williams, 2013). Gjennomføringen blir gjort ved at man tester goodwill på nivået for rapporteringsenhet (reporting unit). Dette gjennomføres med en 2 stegs metode. Denne testen blir gjennomført først hvis man har funnet indikasjoner eller av andre grunner finner det som 50% mer sannsynlig at bokførte verdier er lavere enn de virkelige verdier. Om man finner det eller velger å gjennomføre en test uansett, så skal man bruke 2-stegs metoden for goodwill som man finner i ASC 350-20-35-4 til 35-19, de to stegene er som følger:

Steg 1 – Selskapet sammenligner virkelig verdi av rapporteringsenheten mot de bokførte verdiene til rapporteringsenheten (inkl. goodwill). Hvis de bokførte verdiene overstiger virkelig verdi skal selskapet gå videre til steg 2.

Steg 2 – Selskapet beregner «implied fair value» som er den overskytende virkelig verdi til rapporteringsenheten over de virkelige verdiene til eiendelen og gjelden som utgjør rapporteringsenheten. Hvis bokførte verdier inklusiv goodwill er høyere enn denne vil differansen bli ført som nedskrivningstap.

Figur 4 – Illustrasjon av prosessene av goodwill nedskrivning under USGAAP³

Virkelige verdier er definert tilnærmet likt som under IFRS sin gjenvinnbare verdi definisjon, men implied fair value er særskilt for USGAAP (Shamrock, 2012). Som man ser fra modellen blir først goodwill først nedskrevet når dens bokførte verdier er lavere enn dens implied fair value. Derfor blir nedskrivning og definert i punkt 35-2 i standarden som: «*the condition that exists when the carrying amount of goodwill exceeds its implied fair value.*».

Implied fair value

Dermed skal goodwill bare nedskrives i de tilfeller den *implied fair value* er lavere enn den bokførte verdien til Goodwill. *Implied fair value* blir definert i ASC 350-20-35-16 som «*The excess of the fair value of a reporting unit over the amounts assigned to its assets and liabilities is the implied fair value of goodwill.*». Det er altså differansen av virkelige verdier som blir

³ Basert på ASC 350-20-55-25

gitt mellom rapporteringsenheten og eiendelene, dette gjør at goodwill kan bare nedskrives som en restverdi, og bygger på samme prinsipp om at goodwill ikke kan generere kontantstrømmer, og vil da må forsvares av andre eiendeler. Dette kan bli vist med eksempler:

Eksempel med goodwill		
	Oppkjøpspris	kr 2 000 000
-	(Anleggsmiddel)	-kr 1 000 000
-	(Varelager)	-kr 600 000
=	Goodwill	kr 400 000

Hvis vi forutsetter her at oppkjøpet blir innregnet som en enkelt rapporteringsenhet, og man har nå en goodwill tilhørende denne enheten på 400 000 kr. Når vi i slutten av perioden beregner at de har en inntjening på 600.000 og en forventet inntjening på 600.000 de neste 5 årene, og med en diskonteringsrente på 8% finner vi at rapporteringsenheten har en nåverdi på ca. 2,4 millioner. Dette blir satt til å være rapporteringsenhetens virkelige verdi, som er i overenstemmelse med standardens punkt 35-22 til 35-24.

Grunnen til at det i dette eksempelet brukes diskonteringsrente er for å vise at standarden tillatter at det benyttes metoder som tilsvarer IFRS. Diskonteringsrente i dette eksempelet er et substitutt for virkelig verdi måling, og kan kun tillattes i de tilfeller det ikke er mulig å fastsette virkelig verdi fra markedet for rapporteringsenheten (FASB, 2001). Når vi beregner den virkelige verdien til de individuelle eiendelene som utgjør rapporteringsenheten bruker vi en tradisjonell verdsettelse av markedsverdier, eventuelt bruksverdi der det ikke er mulig å oppnå estimater for markedsverdi. I dette eksempelet setter vi eiendelens virkelige verdier til å være 150000.

Implied fair value		
	Rapporteringsenhet	kr 2 400 000
-	Eiendelers virkelige verdier	kr 1 500 000
=	Implied fair value av goodwill	kr 900 000

Vi får da en differanse på 900000, dette forsvarer den balanseførte verdien av goodwill som er på 400000. Det er i dette tilfellet ikke snakk om noe nedskrivning da det ikke er grunnlag for å kunne foreta noe nedskrivning. Likevel kan vi ikke balanseføre denne økningen av goodwill, siden denne blir ikke påvirket av økninger. Men om det viser seg av virkelig verdi av

rapporteringsenheten har sunket til 1800000 på grunn av lavere tilstrømming av kontantstrømmer.

	Rapporteringsenhet	kr 1 800 000
-	Eiendelers virkelige verdier	kr 1 500 000
=	Implied fair value av goodwill	kr 300 000
-	Bokført goodwill	kr 400 000
=	Nedskrivning	-kr 100 000

Her blir situasjonen annerledes da man får en høyere bokført verdi enn implied fair value, som fører til at det blir en nedskrivning på -100000. Noe som i dette tilfellet vil være en lik/tilnærmet lik løsning som under IFRS da denne løsningen bygger på diskonterte framtidige kontantstrømmer for å beregne fair value, noe som vil tilsvare bruksverdi etter IAS 36. Det er tillatt å benytte seg av andre verdsettelsesmetoder under USGAAP for implied fair value, noe som kan gi et helt annet utfall (Baker, 2017).

Når det gjelder forskjellene med virksomhetssammenslutninger er det mindre forskjeller fra IFRS (PWC, 2018). Den største forskjellen var den etterfølgende målingen av goodwill, og det er derfor valgt å fokusere på dette. De mindre forskjellene når det gjelder virksomhetssammenslutning nevnes ikke i denne oppgaven.

2.5.3 Forskjell i noteopplysninger

Når det gjelder forskjellene i noteopplysninger fra IFRS, er det forskjeller i spesielle emner, men ingen større forskjeller fra de generelle noteopplysningene. Forskjeller som kommer fra bruk av f.eks. forskjellig metode som vist under verdifall av eiendeler blir ikke regnet som en forskjell under denne studien. Den største forskjellen i noteopplysningene til USGAAP er at det skilles mellom børsnoterte og ikke børsnoterte selskap (PWC, 2018). De andre forskjellene blir å anse som et resultat mellom valg av metode vist i kapitlene over.

2.6 Oppsummering

Det sentrale i dette kapitlet har vært å etablere en overordnet forståelse av det konseptuelle rammeverket til IASB, aktuelle standarder, samt en forståelse av de sentrale forskjellene

mellom IFRS og USGAAP. Kapitlet bidrar med grunnleggende og viktige sammenhenger som resten av oppgavens drøfting og argumenter bygger på.

Hovedformålet til IASBs konseptuelle rammeverk er å gi nyttig finansiell informasjon til selskapets nåværende og potensielle investorer, långivere og andre kreditorer. For å oppnå dette har IASB innført de grunnleggende kvalitetskravene relevans og rettvise bilde. Relevant regnskapsinformasjon skal gi brukere av regnskapet informasjon som skal være egnet til å skape forventninger om selskapet. Rettvise bilde skal sikre at informasjonen som blir gitt samsvarer med den økonomiske posisjonen til selskapet.

IASB utformer sine standarder basert på disse prinsippene. Standardene sett på i denne oppgaven har vært hovedsakelig IAS 36 – ‘verdifall på eiendeler’ og IFRS 3 – ‘virksomhetssammenslutninger’. Standardene regulerer hvert sitt område i regnskapet, der begge har strenge krav til hvilken informasjon som skal gis til brukerne. Standardene samlet har over 100 notekrav, som skal fange opp informasjonskravet brukere har til selskapet. Forskjellene fra USGAAP har hovedsakelig vært forskjeller i metode, standardens forskjeller på metoder påvirker derfor og de tilhørende notene.

3. Noteprosjektet

Bakgrunnen for denne oppgaven var som sagt prosjektet til IASB 'Disclosure initiative' som startet i 2013. Prosjektet har sett på økning av kvaliteten av noteopplysninger, og hvordan man kan øke effektiviteten i standarden. Det vil i dette kapitlet redegjøres for stegene IASB har foretatt for å forbedre noteopplysninger, samt annen relevant forskning.

3.1 Noteprosjektet 'Disclosure initiative'

Som nevnt i kapittel 1 er prosjektet 'Disclosure Initiative' et prosjekt startet av IASB med bakgrunn i å forbedre noteopplysningene. Vil i dette kapitlet se på hvilke problemstillinger IASB løfter, og hvilke løsninger som blir diskutert. Dette er gjort for å kunne se hvilke vurderinger standard setter har foretatt.

3.1.1 Problemstillinger

Prosjektet ga ut dokumentet IASB (2017a) der de listet samlingen av problemstillinger de har funnet siden oppstart av prosjektet. Dette dokumentet ble gitt ut i oktober 2017, og det har ikke kommet noen flere problemstillinger siden dette. Noen av problemene som ble funnet er prøvd og blitt løst i den reviderte utgaven av det konseptuelle rammeverket gitt ut i 2018. Dette vil bli gjennomgått i mer detalj i kapittel 3.1.2.

De største problemene IASB fant i prosjektet er som sagt gitt i diskusjonsnotatet IASB (2017a), og denne går grundig inn i de spesifikke problemene av de problemstillingene funnet i noteopplysningene siden 2012. Figuren under illustrerer de tre største problemstillingene løftet, de tre største problemstillingene var at det var for lite relevant informasjon, informasjonen gitt var irrelevant, og informasjonen ble kommunisert ineffektivt.

Problemene i notekravene		
1. For lite relevant informasjon	2. Irrelevant informasjon	3. Ineffektiv kommunikasjon av informasjon
<p>Informasjon er relevant hvis den er kapabel til å endre handlingsmønsteret til primære brukere. Hvis den finansielle informasjonen ikke gir nødvendig med relevant informasjon, vil brukere muligens gjøre feilaktige investeringer eller gi upassende lån.</p>	<p>Irrelevant informasjon er uønsket fordi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den lager støy i den finansielle informasjonen som gjør at relevant informasjon kan bli oversett eller vanskelig å finne. Som gjør at det er vanskeligere å forstå den finansielle informasjon, og • Det kan gi unødvendige kostnader for brukere og regnskapsprodusenter 	<p>Hvis informasjon er kommunisert ineffektivt er det vanskelig å forstå den finansielle informasjonen, og mer tidkrevende å analysere. I tillegg kan brukere av den finansielle informasjonen overse relevant informasjon, eller feile med å forstå forholdet mellom ulik informasjon i forskjellige deler av regnskapet.</p>

Figur 5 – Problemene i notekravene⁴

En forklaring på hvorfor disse tre problemstillingene er de mest framtrepende, er at selskapene må bruke skjønnsmessige vurderinger for å bestemme seg for hvilken note informasjon som skal gis, og dette er i seg selv ikke et problem, men problemet oppstår når selskaper blir usikker på hvilken informasjon de bør gi, og i stedet velger å standardisere noteopplysningene, eller velger å gi for lite eller for mye informasjon (IASB, 2017a). Det vi ser fra tidligere forskning blant annet KPMG (2014), EY (2011) og Petersen & Plenborg (2010), er at skjønnbaserte vurderinger har en utrolig høy brukernytte når det brukes riktig, men en lavere brukernytte enn standardiserte krav når det brukes feil.

Skjønnbaserte vurderinger er en av årsakene til problemene med for lite eller for støyete noteinformasjon. Dette går direkte på notekvalitet som vil diskuteres i kapittel 4. Problemene bygger på enten feil ved bedømming av vesentlighet eller mislighet, og IASB kan ikke gjøre noe med mislighet, bare hjelpe regnskapsprodusenter ved bedømming av hva som er vesentlig og ikke. Dette gjorde IASB i sin praktiske veiledning IASB (2017b) som vil bli gått nærmere inn på, under løsninger i kapittel 3.1.2.

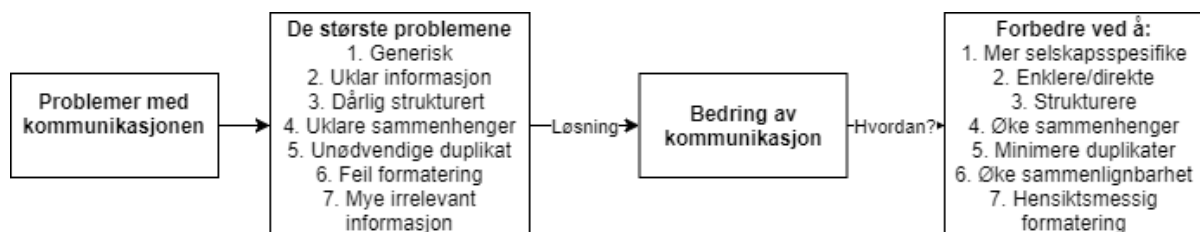
De problemstillingene som direkte angår noteopplysningene er at det er for lite relevante noteopplysninger og for mye irrelevant informasjon. Dette er knyttet til problemene med

⁴ Basert på diskusjonsnotatet, IASB (2017a).

vesentlighet og kommunikasjon, da mange selskap har rapportert at de bruker sjekklister og en fast standard for hva som er vesentlig, noe som kan falle utenfor vesentlighetsdefinisjonen, og gi informasjon som kan være irrelevant og/eller underrapportere relevant informasjon (IASB, punkt 1.7, 2017a). Dette er noe som kan bli forbedret ved å forbedre de overstående, altså klargjøre for hva som er vesentlig og gi en veiledning som IASB (2017b) gjør, samt prinsippene som gitt i IASB (2017a) som skal bedre kommunikasjonen.

Grunner for informasjonsmangel bygger mye på mye på problemene med kommunikasjon. Kommunikasjon er en del av problemet, da IASB fant indikasjoner på at flere selskap og revisorer samt myndigheter ser på notekravene som en overholdelse av regelverket, og ikke som en metode for kommunikasjon med brukere; de har derfor fulgt notekravene mekanisk, istedenfor å bruke skjønn (IASB, 2017a). Grunnene for dette er at det er enklere å bruke en liste istedenfor å bruke ressurser på å vurdere behovskravene til brukere av regnskapet. Problemene dette medfører er at brukere må bruke lengre tid å på å analysere notene, og som i verstefall fører til at brukere tar estimer og forutsetninger.

Problemet med kommunikasjon er dermed noe som går igjen i alle tre problemstillingene. Derfor har IASB lagt inn mye arbeid i å skape en veiledning for kommunikasjon, og en liste over de viktige prinsippene for god kommunikasjon. Grunnen til at det er et viktig tema er at kommunikasjon er noe flere brukere ikke er fornøyd med, og mange klager på mangler i struktur, inkonsistens og formatteringen av noteopplysninger. Dette er noe IASB (2017a) tar opp i sitt diskusjonsnotat. Løsningen av dette er gitt som en syv stegs prinsipp modell som kan fungere som en veiledning:

Figur 6 – Illustrasjon av IASB sin syv stegs modell for kommunikasjon⁵

⁵ Basert på syv stegs modellen for kommunikasjon fra diskusjonsnotatet IASB (2017a)

Figuren over viser de største problemene som IASB fant i sin forskning, og de syv stegene som kan gjøres for å få en mer effektiv kommunikasjon. Disse stegene er prøvd og blitt integrert i kapittel 7 av det reviderte konseptuelle rammeverket til IASB fra 2018. En kan da forvente at standardene framover vil bære preg av disse. Dette kommer som sagt av at IASB baserer standardene på det konseptuelle rammeverket, og nå som det inkluderer steg om kommunikasjon i noteopplysningene så vil potensielt prege de framtidige standardene.

Alle tre problemstillingene er blitt tenkt kan løses med mer veiledning, og dette skaper i seg selv et problem, ved at utarbeidelsen kan bli for standardisert med veiledningen, og dette kan gi enda mer generisk informasjon, da det er en tynn linje mellom å «kokkelere» og veilede.

Videre problemstillinger som ikke ble inkludert i diskusjonsnotatet er mulige forandringer av struktur og innhold av primær informasjonen, der primær informasjon er eiendeler, gjeld, egenkapital og en sammenlignbar oversikt over nevnte opplysninger (IASB, 3.22, 2017a). Dette skal bli bestemt gjennom et separat forskningsprosjekt, som skal avgjøre om det vil bli være nødvendig med endringer. Det er derfor vanskelig å si noe om det vil bli endringer av struktur og/eller mer informasjon. Det er funnet fra IASB og KPMG (2017; 2014) at det er ønskelig med en forbedret veiledning av struktur og informasjon.

Et annet problem som ikke er tatt opp her er problemet med overholdelse, da man her har tatt utgangspunkt i at selskap har et ønske om å overholde standardene til det fulle, og at det ikke finnes andre insentiver for selskapene med å ikke overholde kravene. Problemet blir da at hvis man overlater vesentlighetsvurderingen til selskapet og man ikke har minimumskrav, så gir man selskap som ønsker å skjule informasjon en mulighet til å gi så lite informasjon som mulig (Hellmann et al., 2018). Så i en prinsippbasert tilnærming er man avhengig av at revisorer/myndigheter oppdager selskap som med viten og vilje bryter med standardene for notekrav. Dagens overholdelse av noter blir tatt opp i kapittel 4, der det vises til tidligere studier som har analysert overholdelsen av notekrav.

3.1.2 Potensielle løsninger

Som nevnt over er det tenkt det kan utarbeides veiledninger, og fra figur 7 ser vi løsninger for kommunikasjonsproblemene. Disse løsningene blir kalt for de syv kommunikasjonsprinsippene, og kan bli sett på som en veiledning for kommunikasjon. Man ser at de 7 prinsippene/løsningene er:

1. Selskapsspesifikk informasjon
2. Gi forklaringer som er forklarende og så enkle som mulig uten tap av vesentlig informasjon.
3. Organisere informasjon på en måte som fremhever det viktigste av informasjon
4. Gi koblinger når det er relevant informasjon til flere områder av regnskapet
5. Ikke dupliser informasjon unødvendig
6. Formater slik at det legger til rette for bedre sammenligning mellom selskap og tidligere perioder uten at det går på bekostning av nytteverdien til informasjonen.
7. Lag hensiktsmessige formateringer, f.eks. lister kan bli brukt istedenfor lange tekster.

Bakgrunnen til at IASB har valgt å løfte disse løsningene er at det er de som har vist seg å være de beste løsningene i deres undersøkelser rundt problemene med kommunikasjon fra selskapene. Problemstillingene rundt kommunikasjon ble drøftet i figur 6 i kapittel 3.1.1. Men er kort oppsummert at brukere fant notene som var skrevet, generiske, uklare, dårlig oppstilt, uklare sammenhenger mellom informasjonen, unødvendig duplikater, inkonsistent formatering, mangel på tabelloppstilling (IASB, 2.4, 2017). Løsningene på disse ble som nevnt tidligere inkludert i det konseptuelle rammeverket fra IASB (2018).

Problemer som konsistens og sammenlignbarhet, som er en gjenganger i problemene med kommunikasjon, har IASB sett på konsekvensene som kommer av dårlig sammenlignbarhet og konsistens, og kom fram til en løsning (IASB, 2017a). Løsningen var å få laget et format som unngår at selskap ikke rapporterer i format som er avvikende fra bransjen, eller som svekker sammenlignbarheten. Diskusjonsnotatet inkluderer ikke en komplett veiledning for formatering, men har i stedet eksempler på hvilke format som IASB mener er hensiktsmessig i ulike situasjoner.

Diskusjonsnotatet fikk som alle IASBs prosjekter kommentarer fra publikum, og IASBs diskusjonsnotat om noter fikk totalt 115 kommentarer. En av de mest grundige kommentarene var fra Deloitte (2017), som går inn på, som de fleste andre kommentarene, at de er enige med IASB om forbedringene av kommunikasjon, og at IASB (2017a) manglet punkter om hva som menes med primær informasjon, og det dermed var vanskelig å komme med noen ordentlig tilbakemelding på grunn av mangelen på diskusjon i IASBs notat. Deloitte sier seg enig i at det vil være behjelpelig med mer konsistent informasjon, og at dette er noe de fleste brukere, og at IASB må bli klarere på sine egne målsetninger, da selskap finner det vanskelig å vite hva

de skal gi av informasjon. Notatet og kommentarene gitt skaper en enighet om at det er ønskelig med en mer informasjon for både brukere og regnskapsprodusenter.

IASB løftet og problemet om fleksibilitet og at mer selskapsspesifikke noteopplysninger kan senke sammenlignbarheten mellom selskapene (IASB, 2017a). Om selskap inkluderer selskapsspesifikke i tillegg kan dette føre til problemer med konsistensen ved at man har standard informasjon og ikke-standard informasjon, dermed bør det om det skal inkluderes bli vedlagt i en underkategori der man kan tydelig skille mellom standard og ikke-standard informasjon. Dette gjør at selskap kan følge standarden, og legge inn tilleggsopplysninger, men informasjonen som er ikke-standard bør likevel følge krav som gjør at den ikke er misledende. Dette kan være at man redegjør for hvorfor informasjonen er vedlagt, hvordan den er ment å være brukernyttig, og hvordan selskapet kom fram til informasjonen gitt.

Når det gjelder problemene med for lite og for mye informasjon er dette tenkt kan løses med den praktiske veiledningen for vesentlighet, IASB (2017b), og bedring av kommunikasjon. Denne veiledningen gir en rettleiding til regnskapsprodusenter for hvordan de skal tolke standardens krav for vesentlighet, og hvordan de kan gå fram for å finne vesentlig informasjon. Dette gjøres gjennom å presentere en tolkning av hva som menes med vesentlighet, og en fire stegs metode for å fastsette hva som er vesentlig. Den gir og eksempler med hvordan man skal utøve vesentlighetsvurderinger i helt spesifikke situasjoner.

Redegjørelsen av et vesentlighetskravet er bygget på et eget prosjekt IASB har gående, men må sees i sammenheng med IASB (2017a) da det er tilknyttet problemene med noteopplysninger. Prosjektet med å utarbeide noteopplysningene ble laget da flere selskaper rapporterte at de synes det var vanskelig å avgjøre hva som var vesentlig og ikke (IASB, 2017b). Derfor lagde de en veiledning som selskap kan velge å følge ved utarbeidelse av noteopplysningene. Under er definisjonen for vesentlighetsbegrepet fra det konseptuelle rammeverket:

«... materiality is an entity-specific aspect of relevance based on the nature or magnitude, or both, of the items to which the information relates in the context of an individual entity's financial report. Consequently, the Board cannot specify a uniform quantitative threshold for materiality or predetermine what could be material in a particular situation.» - IASB (2018) punkt 2.11

Det definisjonen sier er at det vanskelig å lage uniforme regler for hva som er vesentlig og ikke, og følgelig er det vanskelig for selskap å vurdere det samme. Det som var bakgrunnen for IASB (2017b) var mange selskap rapporterte for lite informasjon eller for mye irrelevant informasjon. Siden veiledningen er såpass ny er det vanskelig å se hva konsekvensene av prosjektet har vært, og om det har vært noen forbedring av noteopplysningene, men det vi skal se framover er at om det fungerer er mindre irrelevante noteopplysninger og mer relevante noteopplysninger.

Løsningene de har valgt kan dermed oppsummeres med mer krav om presentasjon og innhold, og en veiledning for å overholde standarden, siden de vil fortsette med sin prinsippbaserte modell, og overlate de skjønsmessige vurderingene til selskapet. Derfor unngår man å lage en «mal» for noteopplysninger, og i stedet gir selskapene en veiledning for å definere vesentlighet (IASB, 2017b). Dette kommer av at man vil unngå at notekravene blir en «kokebok», siden da bunner man ned i de samme problemene som IASB prøver å løse nå, og det er en tynn linje mellom å veilede, og «kokkelere».

3.2 FASBs noteprosjekter

I motsetning til IASB har FASB hatt mer mindre prosjekter, der de kontinuerlig har forandret mindre områder i regnskapsstandarder sin. De deler inn noteprosjektene i tre ulike kategorier, en for FASBs styrets prosesser (konseptuelt), en for selskapets prosesser, og en for spesifikke emner, som vist i figur 8. De største endringene har vært FASB (2018a) der FASB gjennomførte en større endring av det konseptuelle rammeverket, for å bedre effektiviteten og kommunikasjonen av noteopplysninger, ved å lage bedre veiledning for FASB ved utarbeidelse av framtidige standarder. Denne tilsvarer IASB (2018) på mange måter.

“The two changes to our Conceptual Framework will help the Board identify and evaluate disclosure requirements in accounting standards and clarify the concept of materiality” –

Russell G. Golden (Styreformann FASB)⁶

⁶ Hentet fra FASB (2018d)

Bakgrunnen for denne uttalelsen av Russel Golden kommer av at FASB har hatt de samme problemene som IASB med at irrelevante noter tar over mer og mer, og at det gjør det vanskelig for brukere å kartlegge hva som er nyttige noter, og hva som er irrelevant for en analyse (FASB, 2018d). Det nye rammeverket har samme mål om å definere hva som er nyttige noter, og hva som er irrelevante noter. Målet er altså et vanskelig og krevende mål, da man må definere hva som er relevant i en verden med så mange forskjellige brukere.

FASB har på lik linje med IASB drevet med prosjekter for å ta fatt i problemene med noteopplysninger. Noe som skiller IASB og FASB er inndelingen, der FASB har tatt flere mindre prosjekter som ser på mer spesifikke deler av standardene, mens IASB har tatt en mer overordnet vinkling på problemene, og i stedet prøvd og utviklet mer overordnede standarder. Likevel har FASB vært dreven på å lage overordnede prinsipper selv, som vi ser i CON 8, som er en del av det konseptuelle rammeverket til FASB.

Noe vi ser fra komponentene under er at FASB har tatt på seg flere av de samme komponentene som IASB har gjort. Bare at løsningene til FASB og gjennomføringen skiller seg fra det IASB fant.

De tre komponentene i FASBs Noteprosjekt		
FASB styrets beslutningsprosess	Selskapenes beslutningsprosess	Spesifikke standarder
Hjelpe styret med å identifisere noteopplysninger som kommuniserer informasjon som er mest nyttig for brukerne.	Hjelpe selskap å identifisere hva som er vesentlig og ikke vesentlig noteopplysninger.	Revidere følgende standarder: A. Ytelsesplan B. Varelager C. Inntektsskatt D. Virkelig verdi måling E. Delårsrapportering
(CON 8, 2018a)	(CON 8, 2018b)	

Figur 7 – Komponentene i FASBs noteprosjekt

Styrets beslutningsprosesser, som omhandler hva de helt overordnede målene vil være, altså det konseptuelle, ble forandret i FASB august 2018 i en ny oppdatering av standarden (FASB, 2018a). Dette som sagt en del av det konseptuelle rammeverket, og vil være en veiledning for FASBs styre når de forandrer framtidige standarder. Det endringene medfører er at de vil fokusere på en kost/nytte vurdering av noteinformasjon, og dette skal gjøre at irrelevante noter

ikke blir inkludert i regnskapet, mens relevant noteinformasjon vil bli mer framtrødende (CON 8, 2018a). Dette bedrer kommunikasjonen av informasjon, siden det vil bli mindre støy i regnskapet. FASB (2018a) inneholder mer detaljert og spesifikk informasjon enn det man finner i IASB (2018), og det man ser er at de har prøvd å løse mer spesifikke regnskapssituasjoner, mens IASB har tatt utgangspunkt i en mer prinsippbasert-løsning.

Det neste FASB har vurdert er selskapenes beslutningsprosesser, som kom ut samtidig som styrets beslutningsprosesser, og er en del av et separat rammeverk (FASB, 2018b). Dette rammeverket har tatt utgangspunkt i å bedre kommunikasjonen gitt fra selskap, og sikre at noteinformasjon blir gitt til å bruke på en effektiv måte (FASB, 2018b). Dette har de tenkt skal kunne bli løst ved å sikre konsistente opplysninger, gode skjønsmessige vurderinger, og få kommunisert informasjon effektivt. Denne oppdateringen av rammeverket gir en klarere definisjon av hva som ligger i vesentlighetsbegrepet, som skal gjøre det lettere for brukere å fastsette hva som er vesentlig og ikke vesentlig (Komissarov, Kastantin, & Rick, 2013).

Vesentlighet er et begrep standarden ikke ville gi en regelbasert definisjon av som man ser i begrunnelsen gitt under, som følger samme begrunnelse som IASB om at det er noe selskapet selv må definere ut fra hva de selv vurderer kan forandre brukernes handlinger. Hvis man prøver å definere vesentlighet vil man måtte vurdere det fra hver industri og land, og kanskje til og med vurdere det mot hver rapporteringsenhet. Det er rett og slett noe man ikke kan definere uten videre, og hvis man prøver å gi en fast definisjon vil det bli feil siden ingen bransje, land eller selskap er lik, og er noe bare selskapet selv kan vurdere.

«No general standards of materiality could be formulated to take into account all the considerations that enter into judgments made by an experienced, reasonable provider of financial information. That is because materiality judgments can properly be made only by those that understand the reporting entity's pertinent facts and circumstances. ...» - FASB, punkt. QC11B, 2018b

Når det gjelder veiledningen for å fastsette vesentlighet hadde de i likhet med IASB (2017b) et prosjekt som skulle klargjøre betydningen av vesentlighet (ASU 2015-310, 2015). Dette prosjektet hadde til formål å lage en praktisk veiledning for selskapene. Denne skulle kunne brukes sammen med standarden, ved å gi selskapene mer forklaringer og veiledninger. De ville og fjerne den tidligere definisjonen av vesentlighet. Bakgrunnen til prosjektet var å gjøre

at det ble mindre irrelevante noteopplysninger. Det kom mye kritikk fra publikum som mente det ville gi bedrifter for mye makt ved at de kunne i større grad styre hvilken opplysning som skulle bli gitt til brukerne (Kommentarer til ASU 2015-310, 2015). Når det gjelder endringer på den enkelte standard er dette enda ikke utarbeidet enda, og ligger per desember 2018 som et utkast og stegene videre er å få lagt de inn som en ny/revidert standard.

3.3 Tidligere studier av noteopplysninger

Det har vært tidligere studier av noteopplysninger, og hvilke problemer brukere har med notene, og mulige løsninger brukere har ønsket. Dette kapittelet vil vise tidligere studier som har vært gjort og studienes funn.

Den første studien som vil analyseres er av KPMG (2014). Studien til KPMG ledet av KPMG international standards group, så på goodwill og nedskrivning av goodwill, samt dets noteopplysninger under IFRS 3 og IAS 36. Studien ble gjennomført med kvalitativt intervju av 18 selskap, de så kun på IFRS, og standardene til IFRS. Likevel kom de til en konklusjon om at funnene kunne være aktuelle for USGAAP.

Det KPMG fant i studien var at de regulatoriske myndighetene (ESMA, Tyske finanstilsynet og Hong Kongs handelstilsyn) ikke var interessert i å øke antallet av noter, men i stedet var interessert i å øke kvaliteten av de eksisterende notekravene. De regulatoriske myndighetene uttalte og at var redd for at noteopplysninger ville bli for generiske hvis det ble innført mer notekrav i standardene. De støtter sin uttalelse med at de har brukt mye tid på å gå over nedskrivingsopplysninger fra selskap (KPMG, 2014). Uttalelsen til myndighetene strider imot brukeres ønsker, da brukere av regnskap hadde et sterkt ønske om mer noteopplysninger om goodwill og nedskrivninger av goodwill.

Brukeres oppfatninger rundt notekravene var at selskap kommuniserte notekrav på en dårlig måte, og dette førte til mye frustrasjon. Problemene som ble listet var hvor tidkrevende det var å analysere noteopplysningene pga. dets format og inkonsistens som krevde flere skjønsmessige vurderinger samt estimer (KPMG, 2014). De uttalte og at noteopplysninger rundt nedskrivninger ga de en bekreftende verdi, og kunne ikke bli brukt til å predikere verdier, de mente derfor det var frustrerende at de måtte bruke så mye tid og ressurser på å analysere notekravene til goodwill/nedskrivninger når de ikke hadde særlig analytisk verdi. Denne

uttalelsen stemmer med finanst teori, da goodwill og nedskrivinger er sett på som engangshendelser, som sjeldent kan inkorporeres i forecasting analyser (Petersen, Plenborg & Kinserdal, 2017).

Lignende funn om goodwill ble funnet av IASB (2015) som fant at brukere ønsket informasjon om hvilke forutsetninger som er gjort, og hvilke tanker som ligger til grunn for verdsettelsen, og som dermed underbygger goodwillen. Dette fordi brukere ønsker å se om ledelsen overbetalte eller om oppkjøpet som goodwillen stammer fra var en god forretnings avgjørelse. Som KPMG (2014) fant de at brukere brukte informasjon om nedskrivning av goodwill som en bekreftende verdi. Mange brukere nevnte og at informasjonen om nedskrivinger var begrenset på grunn av, (1) nedskrivingsstap blir tatt for sent, (2) kalkulasjoner gjort er veldig skjønnsbasert og forutsetningene er skjønnsbaserte, (3) Noter er ikke tilstrekkelig for å vurdere hvorvidt forutsetningene er rimelige, (4) manglende informasjon som gjør det vanskelig å forstå synergieffektene som kommer av oppkjøp. Det som frustrerte en større andel var og informasjonen om KGE, og at det var vanskelig å lese av hva som var KGEen og hvordan allokeringene hendte (KPMG, 2014). Dette er noe vi ser IASB (2017) har inkludert i sitt diskusjonsnotat.

EY (2010) tok en studie med 170 regnskapsbrukere, fra 32 land, der de undersøkte om de brukte noter om nedskrivinger av både goodwill og eiendeler og om de fant de nyttige. Og nesten alle sa de brukte notene i sine analyser, og de fleste fant de nyttige. Likevel var de fleste enige om at noteopplysningene gitt fra selskapene burde bli bedre, og at selskapene bør bli mer åpne om sine vurderinger. De fant at for å øke tillitten til brukere rundt nedskrivingsnoter så bør selskapet vise en god strategisk vurdering av funnene gjort under nedskrivingstestene, vise at de har brukt relevante verdier i sine analyser, og kommunisere informasjonen slik at brukere får innsikt i vurderingene tatt rundt nedskrivningen.

De spesifikke ønskene brukere ønsket når det gjaldt noteopplysninger av nedskrivinger var, informasjon om endringer av nøkkelfaktorer som påvirker bransjen, en verdivurdering med faktorer som er sammenlignbar med bransjen og en liste over de viktigste forutsetningene som er tatt (EY, 2010). Dette er notekrav som standarden allerede har fokus på å gi, men det er forhold som brukere ønsker forbedret. De spurte en europeisk myndighet (står ikke hvilken) om deres tanker rundt disse problemene, og de fikk svar om at:

“Management reasonably has a more optimistic view than the market. If they did not you would not employ them. This needs to be supported by clear disclosures of key assumptions so that investors can compare their own estimates with those used by management.” - EY, 2010, s. 19

Det er derfor viktig at forutsetninger som ledelsen har foretatt blir belyst i årsregnskapet, det er noe IFRS og har lagt vekt på i utarbeidingen av notekravene, men fra EY (2010) har flere brukere rapportert at det er mangler i forutsetningene til selskapene. Det er derfor problemer i overholdelsen evt. kommuniseringen som skaper problemer med brukernytten. Det vi ser fra tidligere studier er at informasjon om nedskrivning av både goodwill og eiendeler er nyttig informasjon for regnskapsbrukere, men at informasjonen gitt er ofte inkonsistent og vanskelig å sammenligne på tvers av selskaper og fra år til år (KPMG, 2014; EY, 2010).

Når det gjelder utvikling i digital rapportering gjennomførte Harris & Morsfield (2012) hvordan brukere av USGAAP reagerte på digital rapportering gjennom XRBL. Dette ble gjort ved å analysere 26 investorer og analytikere fra et spredt utvalg, og de fant at digital rapportering er noe brukere ønsker, men at XRBL hadde flere problemer. Noen av problemene XRBL hadde er blitt fikset gjennom oppdateringer siden studien ble gjort. XRBL har og lagt vekt på å ta hyppige oppdateringer og korrigere problemer som påvirker brukeren. De har også hatt fokus på å ha godt brukergrensesnitt, for å gjøre det mest mulig brukernyttig for flest mulig Harris & Morsfield (2012).

Noe av grunnen til at digital rapportering er ønskelig er fordi det er mindre ressurskrevende å overføre dataen inn i digitale verktøy hvis det kommer i et digitalt format (Harris & Morsfield, 2012). Hvordan det skal struktureres er og et spørsmål, siden man fant i KPMG & EY (2014;2010) at brukere ønsker data som er sammenlignbar på tvers av selskapene. Dette er noe IASB har tatt inn i sin agenda, og det ble bestemt den 18 juli 2018 at IASB skulle vurdere muligheten for å ta i bruk digital rapportering (IASB Agenda, 2018a).

De bestemte at de skulle se på muligheter for å kunne rapportere regnskap inklusivt noteopplysninger i et digitalt format. Vurderingen legger vekt på om problemet med kommunikasjon, eventuelt andre problemer kan løses hvis det blir benyttet digital rapportering. Denne agendaen var en del av grunnlaget for IASBs teknologi prosjekt, som ble opprettet den 5 november 2018. Dette prosjektet blir kalt ‘Technology initiative’, og har til

hensikt å undersøke om mulighetene for å digitalisere IFRS. Dette prosjektet skal undersøke og lage et utkast til IASB om muligheten for å digitalisere notene.

3.4 Oppsummering

Det sentrale i dette kapitlet har vært å diskutere problemstillingene og løsningsforslagene som er rundt notekrav. Tilnærmingen til diskusjonen har vært å ta utgangspunkt i standardsetters uttalelser. Denne tilnærmingen er benyttet ettersom standardsetter er sett på som den beste kilden til standardene, og tilhørende utfordringer. Det blir vist at IASB har kommet fram til tre større problemstillinger som påvirker notekvaliteten, og de har utarbeidet veiledninger for å løse problemene. Disse veiledningene krever at selskapene frivillig benytter seg av dem, da de ikke er en del av standarden. Tilsvarende funn ble gjort av FASB, bare at FASB valgte å ikke lage veiledninger i samme grad som IASB.

Det ble og funnet av tidligere studier responser fra brukere, blant annet av revisjonsselskapene KPMG & EY som rapporterte tilsvarende funn som IASB. Funnene omhandlet at det var mangler i kommunikasjon, og til dels overholdelse, som gjorde det vanskelig for brukere å benytte seg av informasjonen fra årsregnskapet i regnskapet. Svakheterne i kommunikasjon gikk både på struktur og innhold, som svekket sammenlignbarheten og gjorde at man måtte bruke mye tid og ressurser på å gjøre notene brukbare for analyseformål. Det ble og funnet at brukere i enkelte tilfeller måtte ta forutsetninger for å benytte seg av notene.

En alternativ løsning på problemet var digital rapportering, der man gir årsregnskapet i digitalt format. Denne løsningen ble senest tatt opp på IASBs agenda den 18 juli 2018, og det har siden juli ikke kommet mer informasjon om utviklingen. Agendaen var med å danne grunnlaget for IASBs teknologi prosjekt som blir kalt 'Technology initiative', som ble opprettet den 5 november 2018. Dette prosjektet har blant annet ansvaret for å vurdere om mulighetene til å digitalisere notene.

4. Målingen av notekvalitet og studiens hypoteser

I dette kapitlet vil jeg presentere definisjonen av regnskapskvalitet, hvordan dette knytter seg til overholdelse, hvilke øvrige kvalitetsfaktorer som er viktige, modell for notekvalitet brukt i denne studien, og studiens hypoteser. Dette vil gjøres med en presentasjon av tidligere studier og litteratur.

4.1 Definisjon av regnskapskvalitet og brukernyttig informasjon

4.1.1 Definisjoner på regnskapskvalitet

I dette kapitlet vil regnskapskvalitet defineres, og dette vil videre kalles notekvalitet når det snakkes om kvaliteten til notene. Notekvalitet kan sees på som et område innenfor regnskapskvalitet, og begge deler samme overordnede mål (IASB, 2013). Når det gjelder regnskapskvalitet er det ikke noe entydig definisjon.

I dette kapitlet vil det sees på tre definisjoner av regnskapskvalitet basert på studien til Stenheim, Sundkvist & Opsahl (2017). De tre definisjonene de benytter er at regnskapskvalitet måles etter: (1) evnen til å rapportere beslutningsnyttig informasjon, (2) fravær av regnskapsmessig støy og (3) rapportering av økonomiske realiteter.

Den første forståelsen av regnskapskvalitet bygger på formålet med regnskap gitt i de konseptuelle standardene. Formålet til IASB var å gi beslutningsnyttig informasjon til regnskapsbrukerne. Det som menes med regnskapskvalitet er da hvor godt regnskapet gjør seg egnet til å kunne innfri dette kravet, og jo høyere regnskapskvalitet jo mer veloverveide beslutninger kan regnskapsbrukerne ta på bakgrunn av informasjonen gitt i regnskapet.

Den andre forståelsen kommer av at regnskapet skal gjenspeile virkeligheten, og da vil fravær er regnskapsmessig støy være et nyttig mål for regnskapets kvalitet (Langli, 2005). Regnskapsmessig støy kommer når det rapporterte resultat avviker fra selskapets økonomiske resultat eller når rapportere verdier fra selskapets økonomiske verdier. Større avvik gir mer støy, og lavere regnskapskvalitet. Dette illustrerte Langli (2005) som:

$$\text{Rapportert resultat} = \text{økonomisk inntekt} + / - \text{regnskapsmessig støy}$$

$$\text{Regnskapsført verdi} = \text{økonomisk verdi} +/\text{-regnskapsmessig støy}$$

Det man ser fra Langli (2005) er 3 årsaker til lavere regnskapsmessig kvalitet, regnskapsreglens utforming, usikker framtid til selskapene og regnskapsmanipulasjon/rapporteringsstrategi. Alle disse forholdene er egnet til å svekke rapporteringen av selskapets økonomiske virkelighet.

Den tredje forståelsen om at regnskapet skal gjenspeile den økonomiske realiteten til selskapet skiller seg fra både beslutningsnyttig informasjon og forståelsen av regnskapsmessig støy, da selv om en vil måtte ha en rapportering uten regnskapsmessig støy for å kunne gi en rapportering av de økonomiske realiteter, så har ikke forståelsen om å rapportere uten regnskapsmessig støy tilsiktet å rapportere økonomiske realiteter. Forståelsen om å rapportere de økonomiske realitetene kan sees på som å ta det et steg videre fra regnskapsmessig støy, da det her og skal gjenspeile virkeligheten mest mulig.

Denne studien legger seg på definisjonen om at regnskapskvalitet er et mål for evnen til å rapportere beslutningsnyttig informasjon. Dette fordi det er likt med formålet til noteopplysninger, og det er av praktiske årsaker lettere å måle i denne undersøkelsen. Dette fant jeg ved utarbeiding av spørreundersøkelsene. De andre definisjonene blir og tatt inn i vurderingen, men det er hovedsakelig førstnevnte som blir vurdert. Grunnen til at studien legger seg på denne definisjonen er fordi det er det de regulatoriske myndighetene legger seg på som mål av standardene (Stenheim et al., 2017). Denne studien tar en vurdering av standardene med hensikt av at det kan bli brukt videre av regulatoriske myndigheter.

4.1.2 Brukernyttig informasjon

Fra kapittel 4.1 defineres det tre definisjoner for regnskapskvalitet, siden det ikke er noe entydig definisjon. Definisjonen valgt i denne undersøkelsen var at regnskapskvalitet er evnen til å generere brukernyttig informasjon. Noe som betyr at jo høyere brukernytte informasjonen gir, jo høyere regnskapskvalitet har informasjon. Dette kan skrives som:

$$+/\text{- Regnskapskvalitet} = +/\text{- Brukernytte}$$

Det som blir spørsmålet videre er hva som gir en høy brukernytte, og hvordan det kan si hvilke faktorer som påvirker brukernytten til goodwill / nedskrivning eller tilhørende

noteopplysninger. Dette kan skrives om fra formelen gitt over til å si noe om notekvalitet og brukernytte fra IFRS 3 og IAS 36. Forenklet vil det gi følgende modell:

$$+/- \text{Brukernytte}_{IFRS\ 3} +/- \text{Brukernytte}_{IAS\ 36} = +/- \text{Notekvalitet}_{IFRS\ 3/IAS\ 36}$$

Dette er noe man kan se fra tidligere studier, blant annet Iatridis (2011), Glaum, Baetge, Grothe & Oberdörster (2010) og Hribar, Kravet & Wilson (2014). Disse studiene bygger på samme teori om at høyere brukernytte gir høyere notekvalitet, og at selskap med god regnskapskvalitet vil ha god notekvalitet.

Det som vil drøftes videre er hvilke mål for notekvalitet som skal brukes. I denne oppgaven er det valgt mål om å se på overholdelse, de enkelte notekrav, og øvrige kvalitetsfaktorer. Dette er ment skal være en dekkende vurdering for brukernytte. Grunnen til at det er disse tre elementene som er valgt, er fordi det er de som blir lagt vekt på i tidligere teori, og det synes ikke være noen flere elementer for brukernytte med noen vesentlig effekt.

4.2 Overholdelse som mål på notekvalitet

Som nevnt er overholdelse vurdert i denne oppgaven som et godt mål for notekvalitet. Dette fordi det er grunnleggende for å kunne si noe om standarden. Det er et grunnleggende krav for å vurdere notekvaliteten. Dette kommer av at noter som er overholdt vil gi brukerne brukernyttig informasjon, med mindre det er uvesentlig informasjon og dermed irrelevant for brukeren, noe som betyr at IAS 1 ikke blir overholdt.

Det er flere studier som omfatter overholdelse av notekrav. Det er et tema som har vært aktivt i forskningsmiljøet i lang tid. Det er flere grunner til at det har vært et så viktig tema, noen av grunnene har vært at det er viktig for å se hvilke effekter som påvirker overholdelsen, og utslag dette har på brukerne. En grunn er og belysningen av de ulike forskjellene som er og hvor store det eventuelt er, slik at brukere ikke blir misledet til å tro at det er standard praktisk. Dette skrev Ball (2006) om sin grunn til å se på overholdelsen:

«... there are overwhelming political and economic reasons to expect IFRS enforcement to be uneven around the world, including within Europe. ... [M]y major concerns are that investors will be misled into believing that there is more uniformity in practice than

actually is the case and that, even to sophisticated investors, international differences in reporting quality now will be hidden under the rug of seemingly uniform standards.» - Ball, s. 22, 2006

Grunnene til at overholdelse av notekrav kan bli brutt skyldes hovedsakelig, feil ved utarbeiding av notene, misforståelser av standardene, eller at man ikke er innforstått med kravene (Hellman et al., 2018). Det kan også komme på grunn av misligheter, som f.eks. ledelse som aktivt underrapporterer eller overser kravene intensjonelt. Det man ser fra IASB (2017a) og (2017b) er at det at de ikke har tatt med overholdelse som grunn til problemene med notekravene. Det er følgelig ikke IASB som har ansvar for overholdelse av kravene, men når de lager en veiledning for vesentlighet og bedring av kommunikasjon har de indirekte tatt opp problemet med overholdelse av dagens krav. Dette er tatt opp av blant annet Hellman et al. (2018):

«Although compliance and enforcement issues are not part of the IASB's responsibilities as standard setter, these issues are indirectly put forward as main issues in the discussion paper in terms of the very high ambitions of making entities provide more relevant disclosures and more effective communication.» - Hellman et al. (2018) side. 248

Hellman et al. (2018) tar fram et poeng om at IASB (2017a) indirekte fremmer problemene om at overholdelse av notekrav er et problem. Dette kommer som ingen overraskelse, siden tidligere studier som nevnt under har vist at flere selskap ikke har overholdt notekravene. Dette er et større problem siden det skaper en usikkerhet til brukere og sår tvil om at regnskapet faktisk er komplett (Brown & Hillegeist, 2007). Det gjør det og vanskelig for brukere å avgjøre om selskap har brukt vesentlighetskravet, eller om de rett og slett ikke overholder kravene. Tillitsforholdet mellom brukere og selskap blir svekket, og det svekker brukernytten til regnskapet siden påliteligheten blir svekket. Dette er et større problem, og er noe man må få forbedret.

Når det gjelder tidligere studier av overholdelse vil det vises til flere kjente studier av overholdelse, og de funnene de gjorde. De studiene som trekkes fram her er kun utdrag fra kjente studier som har sett på i hvilken grad notekravene blir fulgt, faktorene som påvirker overholdelsen, og deres funn. Denne oppgaven har lagt seg på Glaum et al. (2013), men vil

trekke inspirasjon fra andre studier, blant annet for å se på overholdelse over tid, og hvilke effekter dette har på brukere.

Den første studien sett på er Glaum et al. (2013) som analyserer europeiske selskap som rapporterer etter IFRS, og om de overholder kravene gitt av IFRS 3 og IAS 36 for goodwill og nedskrivning. Studien er gjennomført ved å analysere årsrapporten fra 2005 med et utvalg av 357 selskap fra 17 ulike europeiske land, og se hvordan de overholder kravene om noteopplysninger. De ville se på overholdelse oppimot land- og selskapsfaktorer. Oppgaven tok for seg i hovedsak to spørsmål som skulle besvares:

1. I hvilken grad oppfyller ledende europeiske børsnoterte selskaper kravene til notekrav av IFRS? Nærmere bestemt, i hvilken grad oppfyller selskapene opplysninger som kreves i henhold til IFRS 3 - virksomhetskombinasjoner og IAS 36 - verdifall på eiendeler?
2. Hva er determinantene for overholdelse? Med andre ord, hvilke faktorer som forklarer graden av overholdelse av europeiske børsnoterte selskaper med IFRS-opplysningskrav? Spesielt, hvor viktig er bedriftsspesifikke faktorer og landnivåfaktorer?

Funnene de fant var en gjennomsnittlig overholdelse på rundt 72,8%, og en median på 75,0%. Der et selskap rapporterte så lav overholdelse som 12%. Det var 12 selskap som rapporterte full overholdelse, det var altså et fåtall av selskap som rapporterte full overholdelse (3,3%). Det var sveits som rapporterte høyest gjennomsnittlig overholdelse med en overholdelse på 85% Glaum et al. (2013).

Glaum et al. (2013) fant at faktorene på land- og selskapsnivå hadde effekt på overholdelsen. De så at overholdelse hang sammen med land- og selskapsnivå. På selskapsnivå fant de at størrelsen på goodwill og tidligere erfaring med IFRS, revisor og eierstruktur spilte en vesentlig rolle på overholdelsen. Landnivå viste at håndhevelseskraft og markedsstørrelse hang sammen med overholdelse. Funnene viser altså at implementering av IFRS i Europa er ujevnt, og at man må bruke mer krefter for å få til en effektiv og konsistent overholdelse av regnskap- og notekravene.

Den neste studien som sees på er av Mazzi, Andrè, Dionysiou, & Tsalavoutas (2017), som bygger på Hail (2002). Studien ser på overholdelsen av notekrav for IFRS 3 og IAS 36. Det er gjort ved å se på 831 selskap-år observasjoner med 214 selskap fra S&P EU350, fra perioden

2008 til 2011. Måten de gjennomførte studien var å undersøke om de lovpålagte notekravene i standardene ble fulgt, dette gjorde de ved å se på om kravene for virksomhetssammenslutninger og verdifall ble fulgt, altså om opplysninger om f.eks. gjenvinnbart beløp, nedskrivningstap på goodwill, og ny goodwill etter IFRS 3, var beskrevet i noteopplysningene. Oppgaven hadde et hovedspørsmål:

1. Gir en økt overholdelse lavere kapitalkostnader på grunn av lavere estimeringsrisiko?

De fant at det var en gjennomsnittlig overholdelse av notekravene på 82,3%, med en median på 83%. De fant at overholdelse varierte vesentlig år fra år, der det var svakest gjennomsnittlig overholdelse i 2008, dette kan skyldes finanskrisen. Likevel er funnene deres viktig, da de viser at overholdelse har en sterk variasjon år fra år, selv når det er samme selskap. Funnene viser og et lavere standardavvik i utvalget enn det som var funnet under Glaum et al. (2013), de fant og lavere forskjeller mellom land, og at land som faktor hadde mindre påvirkning.

Studien fant og en signifikant sammenheng mellom overholdelse og kapitalkostnad, der en høyere overholdelse gir en lavere kapitalkostnad. De fant likevel at dette bare gjør seg gjeldende i land der håndhevelseskraften er relativt sterk (Mazzi et al. (2017)). Dette viser at det er større insentiv for selskap i land med høyere håndhevelse å rapportere høyere overholdelse. Dette kan tyde på at brukere har generell mistillit i land med lavere håndhevelseskraft, noe som viser viktigheten med høy håndhevelse. Så for land med høy håndhevelse er det derfor insentiv for selskapene å ha høy overholdelse.

Den siste studien er av Devalle, A. & Rizzato, F. (2013) har i motsetning til Glaum et al. (2013) og Mazzi et al. (2017) valgt å kun se på overholdelse av noter i IFRS 3 og IAS 36 som de klassifiserer som 'hovednoter', og hvordan dette blir påvirket av selskapsfaktorer. Dette ble gjort ved å analysere 189 selskap fra markedet FTSE. Analysen gjorde de gjennom å lage ett poeng system, der de brukte en dummy variabel som var poeng faktor, og tre modeller mot denne poeng faktoren. Denne faktoren var bygd på åtte hovednoter fra IAS 36, og 40 hovednoter fra IFRS 3. Dummy variabelen er altså en lett modell av overholdelsesmodellen til Glaum et al. (2013). De uavhengige variabelene de så på var forholdet mellom GW/eiendeler, gjeldsgrad, sektor, inntekt, markedsvedi, og egenkapitalavkastning / return on equity (ROE).

De fant at det var en lav overholdelse på gjennomsnittlig 66,5% av de 48 notekravene de så på. De så og at selskap som rapporterte etter industrisektor rapporterte høyere overholdelse enn de som rapporterte etter finansiell sektor, og at de størrelsen og omsetning var de viktigste faktorene for overholdelse.

Denne forskningen har vært fokusert på IFRS og overholdelse av notekravene for europeiske selskap, det finnes noen tidligere studier som ser på USGAAP, blant annet en studie fra Glaum & Street fra 2003, som ser på selskap notert på den tyske børs. De sammenlignet 100 selskap som rapporterte etter IFRS og 100 som rapporterte etter USGAAP, og så på om overholdelse av notekrav generelt, blant annet nedskrivning. De fant at selskap som rapporterte etter USGAAP hadde en gjennomsnittlig overholdelse på 86,6% og IFRS hadde 80,9% overholdelse. Det var en signifikant høyere overholdelse av notekrav fra de amerikanske selskapene (86,6 % vs 80,9%). Denne studien var likevel bare fra det tyske markedet, og senere forskning viser at overholdelse av notekrav henger sammen med det enkelte lands faktorer i forhold til lover, finansielle struktur og andre faktorer fra det enkelte land, dermed holder ikke denne studien alene (Francis, Khurana & Pereira, 2005).

Lu & Mande (2014) gjennomførte en studie av amerikanske banker for å virkelig verdi informasjon. De tok et utvalg av 377 amerikanske banker i perioden 2009 til 2010 og brukte kvartalsrapportene. De fant en gjennomsnittlig overholdelse på 76,9%, som er noe lavere enn det som ble målt i Glaum & Street (2003). De fant videre at størrelse var en avgjørende faktor for overholdelse, og at mindre banker hadde en tendens til å ha lavere overholdelse. Dette var tenkt kom av noe lavere intern kontroll i de mindre bankene.

4.3 Øvrige kvalitetsfaktorer

Som nevnt over er overholdelse kun et ledd i avgjørelsen av notekvalitet, det er altså ikke det eneste. Noe man kan se fra IASB (2017a), og Hellman et al. (2018), der det ble funnet at brukere hadde problemer med både struktur og fremstilling av noteopplysninger, altså kommunikasjonen av noteopplysninger. Dette viser at det er kvalitative faktorer utover kun overholdelse som har betydning for brukeres opplevelse og brukernytte.

Målet med måling av faktorene som påvirker kvaliteten til notekvalitet er å kvantifisere de faktorene som brukere av regnskapet mener har størst betydning for deres hensikter. Det er

altså et mål som kan være varierende fra industri til industri, og investor til investor. Derfor ser jeg på de som faller inn under primærbrukere fra det konseptuelle rammeverket.

Den første studien jeg vil se på er av IASB (2015) som ble redegjort for i kapittel 3. Studien så på kvalitative faktorer som blant annet kommunikasjon, der struktur og framstilling ble vist som viktige kvalitetsfaktorer. De fant fram at kommunikasjon, og at en god kommunikasjon påvirker brukernytten, dette ble diskutert i kapittel 3.1.1. Dette gir grunnlag til å si at det er andre øvrige kvalitetsfaktorer som påvirker brukernytten.

Andre studier som har sett på øvrige kvalitetsfaktorer er studien til Daske & Gehardt (2008), som blant annet ble brukt av Europakommisjonen (2014) for å vurdere informasjonskravene til banker. Metoden studien bruker for å måle kvalitetsfaktorer er:

«... method we apply in this paper is to utilize 'quality scores' extracted from the yearly 'Best Annual Report' beauty contests which have been held for several years in various countries.» - Daske & Gehardt, 2008, s. 468

De bruker altså en «skjønnhetskonkurrans» som grunnlag for kvalitetsfaktorene i sin analyse. Disse konkurransene er hentet fra magasinene, *Capital and Focus money*, *Bilanz*, og *Trend*. Dette ga de et utvalg på 2799 selskapsår fra perioden 1996 til 2004. Kriteriene som var gitt i denne skjønnhetskonkurransen var, (1) design, (2) informasjonskvalitet, (3) analyse rating, (4) finansiell og ikke-finansiell informasjon. Disse kriteriene er ratet av akademikere, analytikere og team av eksperter, der design var et av kriteriene som var vektet høyest. Resultatene de fant var at fra perioden 1996 til 2004 var det en økning i oppfattelsen av notekvalitet. Studien til Daske & Gehardt (2008) er ikke mulig å gjenskape i denne oppgaven, men det viser at oppfattelsen notekvalitet gjennom design og utforming av noter har hatt en positiv vekst.

En annen studie utgitt av Beattie, McInnes & Fearnley (2004), ser på hvordan man kan måle kvalitet, og hva som ligger i notekvalitet. De faktorene de bruker for analysen er bygd opp av flere nivå der de har kodet noteopplysningene. Selve analysen de har brukt har vært basert på tekst analyse, der de har brukt programmeringspakken QSR NUD*IST. Faktorene de har sett på er kvantifisert, og ser på blant annet historisk og forventet informasjon, finansiell og ikke finansiell. De fikk ikke til å automatisere prosessen, og måtte bruke mye manuelt arbeid for å kategorisere dataen. De kom fram til at man kunne bruke en hierarkisk struktur på dataen og dele den inn i tre nivåer, og at man kunne analysere selskapsdata opp mot dette.

Andre aktuelle studier vil være KPMG (2014) og EY (2010), listet i kapittel 3.2, der begge fant at brukere slet med design og struktur, og at dette påvirket brukernytten ved at man måtte bruke mer tid på årsregnskapene. De øvrige kvalitetsfaktorene fra disse studiene kan sies å være kommunikasjonen, noe som ble tatt opp i IASB (2017a).

De øvrige kvalitetsfaktorene kan oppsummeres i faktoren kommunikasjon som ble gitt i IASB (2017a), ved at de fleste tidligere studier tar for seg problemstillingene med design og struktur. Som er de faktorer som ble tatt for seg under kommunikasjon i IASB (2017a). Det er ikke funnet studier som tar for seg andre øvrige kvalitetsfaktorer enn de som er listet her.

4.4 Hypoteser

På bakgrunn av litteraturgjennomgangen og tidligere studier, vil jeg i dette kapittelet utlede hypoteser på hvilken innvirkning ulike faktorer har på notekravene når det kommer til overholdelse, oppfatning og gjennomføring. Vil videre se på hvordan dette påvirker regnskapskvaliteteten. Disse hypotesene vil testes kvantitativt og/eller kvalitativt med data samlet gjennom årsregnskap, og spørreundersøkelser.

På bakgrunn av IASB (2017a) der det er gitt ut en praktisk veiledning for vesentlighet, og det faktum at FASB ikke har gitt ut en veiledning for vesentlighet, er det en forventning om at selskap som rapporter i sitt årsregnskap at de bruker IFRS vil rapportere enn høyere overholdelsesgrad. Dette vil testes for ved å se på notene til 50 forskjellige selskap fra 17 ulike Europeiske land, i likhet med Glaum et al. (2013). Sammenligningen av tidligere år vil gjøres mot Mazzi et al. (2017), som målte for selskapsårene 2008 til 2011.

Hypotese 1: Det er forventet å se høyere overholdelsesgrad for regnskapsåret 2017 fra selskap som rapporterer etter IFRS, enn tidligere år.

Videre er det forventet at selv om det er rapportert høyere overholdelse, så vil fortsatt det enkeltes land håndhevelse spille en signifikant rolle på graden av overholdelse. Håndhevelse er et insentiv for selskap og det er noe som fortsatt forventes vil spille en signifikant rolle.

Hypotese 2: Det er forventet at offentlig håndhevelse av notekrav vil ha en signifikant effekt på graden av overholdelse.

Fra IASB (2017a) kom det fram at sjekklister er et større problem på kommunikasjonen av generisk informasjon. De som kommuniserer generisk informasjon er forventet vil komme fra selskap med lav håndhevelse, da standarden legger opp til at informasjonen skal være spesifikk og laget med tanke på brukeren, så er det forventet at regulatoriske myndigheter som har en høy håndhevelse forventer setter et krav om at dette gjøres. Det er derfor forventet at land som bruker sjekklister ved utarbeidelsen er land med lav håndhevelse

Hypotese 3: Det er forventet at bruk av 'sjekklister' er mer utbredt i land med lav håndhevelse.

Når det gjelder forskjeller mellom USGAAP og IFRS er det forventet at brukere vil ha en større brukernytte. Dette kommer av at kommentarene til ASU 2015-310 viser at brukere har en bedre opplevelse av regnskapet, spesielt siden de ikke hadde behov for veiledning om vesentlighet. Det ble og målt en høyere overholdelse av notekravene under USGAAP, som gir grunn til å tro at man vil se en høyere brukernytte. Når man sammenligner krysslistninger ser man høyere markedsverdier som gjør at det er grunn til å tro at amerikanske brukere har høyere tillit til de børsnoterte selskapene (Lang, Raedy & Wilson, 2006; KPMG (2013).

Hypotese 4: Jeg forventer at brukere av USGAAP rapporterer høyere brukernytte av notene enn brukere av IFRS.

Etter en vurdering av funnene gjort under Hellman (2018) og det som blir funnet under IASB (2017a), samt en generell vurdering av de problemstillingene som er rundt notekravene, er det grunn til å tro at overholdelse er det elementet som preger brukerne i størst grad. Det er derfor tenkt dette vil vises som en mangel på informasjon i undersøkelsen, og at dette vil utgjøre det største problemet for brukerne.

Hypotese 5: Det forventes at mangel på informasjon vil være det største problemet for brukere.

4.5 Oppsummering

Det sentrale i dette kapitlet har vært å definere notekvalitet, hvordan dette knytter seg til brukernytte, og tidligere studier av overholdelse og notekvalitet. Tilnærmingen til definisjonen notekvalitet har vært å ta utgangspunkt i definisjonen av regnskapskvalitet. Siden det ikke finnes en klar definisjon på regnskapskvalitet er det listet de tre mest sentrale definisjonene for regnskapskvalitet. Denne studien legger seg på definisjonen av at regnskapskvalitet er et

mål av dets evne til å gi brukerne brukernyttig informasjon. Denne definisjonen velges da det er denne definisjonen som brukes av regulatoriske myndigheter ved vurdering av standardene.

Tidligere studier av overholdelse viser en varierende grad av overholdelse. Studiene viser en gjennomsnittlig overholdelse som varierer mellom 72,8% i 2005 og 82,3% mellom 2008 til 2011 (Glaum et al., 2013; Mazzi et al., 2017). Det blir og vist at det er en variasjon i brukernytten til notene som blir overholdt, og at enkelte noter har høyere brukernytte enn andre. Det er derfor viktig å skille mellom generell overholdelse og se på hva som faktisk blir overholdt, da det kan ha varierende påvirkning på notekvaliteten.

Når det gjelder andre faktorer av overholdelse blir det vist til studier som viser hvordan kommunikasjonen av notene påvirker dens kvalitet. Disse faktorene omtales videre som øvrige kvalitetsfaktorer. Disse studiene kan summeres opp i de faktorer som IASB (2017a) lister i sine funn om problemer av kommunikasjon. Det ble ikke funnet studier som lister andre problemer som vedrører notekvalitet enn de listet under diskusjonsnotatet.

5. Metode

Dette kapitlet forklarer valg av metodene og hvordan de er brukt i utredningen. Valg av statistisk modell, valg av spørsmål i spørreundersøkelsen, innhenting av data og oppbygging av regresjonsmodeller blir gjennomgått. Avslutningsvis vurderes styrker og svakheter ved framgangsmåten som er valgt, og etiske retningslinjer som er fulgt.

5.1 Valg av metode

Denne utredningen følger en kvantitativ metode som innebærer at studien tar en breddeundersøkelse av feltet. Formålet med denne utredningen er å kartlegge overholdelsesgrad og se hvilke faktorer som påvirker brukernytten til noter. Utredningen inngår i det generelle feltet deskriptiv regnskapsforskning, siden regnskapspraksis belyses gjennom observasjoner. Mer presist kan utredningen klassifiseres som positive regnskapsforskning. Formålet med positiv regnskapsforskning er å forklare og forutse regnskapspraksis (Watts & Zimmerman, 1986)

I kapittel 4 er notekvalitet i IFRS 3 og IAS 36 drøftet med hva som påvirker notekvalitet. Basert på denne drøftelsen og tidligere studier er det to faktorer som kommer fram som vesentlig for notekvalitet. Faktorene er overholdelsesgrad og øvrige kvalitetsfaktorer. På grunn av faktorenes svært ulike egenskaper er det valgt å benyttes en statistisk metode for overholdelsesgrad, og spørreundersøkelser for de øvrige kvalitetsfaktorene.

For overholdelsesgrad brukes det en regresjonsanalyse for å se på om det er faktorer på land- eller selskapsnivå som er utslagsgivende for overholdelsen. Dette er en statistisk metode som er svært utbredt i positiv regnskapsforskning. En regresjonsanalyse bidrar til å forklare hvordan verdien på en avhengig variabel – i dette tilfellet: graden av overholdelse – varierer når en av de uavhengige variablene endres samtidig som alle andre variabler holdes konstante (Wooldridge, 2009). Dersom man finner signifikante sammenhenger mellom den avhengige og en eller flere uavhengige variabler, kan dette underbygge kvalitative hypoteser.

I denne utredningen brukes regresjonsmetoden minste kvadraters metode, brukes den minste kvadraters metode. Med minste kvadraters metode minimeres summen av alle kvadrater mellom observasjonene og den estimerte regresjonslinjen. Dette gir et estimat mellom

variablene som kan brukes til å forklare sammenhengene de har mellom hverandre. Vil og benytte en flernivåanalyse for å øke robustheten i analysen. Dette er kun for å sikre at dataen i minste kvadraters metode har en robustsammenheng.

Metoden brukt for de øvrige kvalitetsfaktorene er semistrukturert spørreskjema. Denne metoden er valgt med bakgrunn i ønsket om å gi respondentene muligheten til å uttrykke sine meninger om de vanskeligheter og muligheter som ligger i standardene, noe som ikke er mulig med prestrukturerte spørsmål. Siden det her mikses kvantitativ og kvalitativ metode brukes metodetriangulering for å analysere dataen (Johannessen Kristoffersen & Tufte, 2004, s. 363). Dette gjør at man kan se på om det er forskjeller mellom standardene, eller bransjer, når det kommer til analyse og utforming av noteopplysninger. Dette gir og muligheten til å analysere om det er andre faktorer enn de som ble funnet i tidligere teori.

5.2 Valg av modell

Dette kapitlet er todelt da modellene for de ulike undersøkelsene var så forskjellige at det mest hensiktsmessige var å dele de inn i to underkapitler. De to modellene er henholdsvis modell for regresjonsanalysen og den andre for spørreundersøkelsene.

5.2.1 Valg av modell for regresjonsanalysen

Valget av regresjonsmodellen bygger på den avhengige variabelen. Den avhengige variabelen i regresjonsanalysen indikerer om et selskap overholder notekravene eller ikke. Denne variabelen kan ha tre verdier, 0 = ikke overholdt, 1 = overholdt, og NA = ikke aktuell. Dette gjør at den er egnet for minste kvadraters metode som forutsetter at den avhengige variabelen er intervalldata. Den er mindre egnet for logistisk- eller probitetsregresjon som kun kan ha to verdier, fordi det må være binær variabel (Wooldridge, 2009). De nevnte omstendighetene innebærer at logistisk eller probitetsregresjon er mindre egnet for denne analysen. Derfor vil minste kvadraters metode brukes i denne analysen med mindre noe annet blir presisert.

Andre fordeler med en minste kvadraters regresjonsanalyse er at den er veldig enkel å tolke, og den gir den maksimale lineære sammenheng. Lineær sammenheng vil si at man multipliserer den uavhengige variabelen med stigningstallet for variabelen og adderer konstanten for å finne den avhengige variabelen.

Modellen har noen generelle svakheter med minste kvadraters metoder. Som alle estimeringsmetoder er dataene som benyttes avgjørende for modellen. Svakheten her er at det ikke er sikkert at observasjonene er representative for den totale populasjonen. Dette kan føre til at regresjonsanalysen reflekterer sammenhenger som ikke gjelder for populasjonen en ønsker å trekke konklusjoner om (Wooldridge, 2009). Flere observasjoner fører til at utvalgsrisikoen reduseres. En annen svakhet er at den blir fort påvirket av avvik, dette kommer av at man har normalfordelte feilledd. Normalfordelte feilledd innebærer at avvikene mellom observasjonene og regresjonslinja ofte antar verdier som ligger nær middelveidien og sjeldent verdier som avviker mye fra middelveidien.

Et mål for forklaringskraft brukes til å angi hvor god predikasjonsverdi en modell har. I denne modellen brukes kvadrert av R. Det kan hende at dataene som blir hentet inn tilfeldigvis gir høy forklaringskraft selv om den ikke har en god predikasjonsverdi (Tufte, 2000).

For bruk av minste kvadraters metode må fem forutsetninger være oppfylt. Disse forventningene blir kalt Gauss-Markov forventningene (Wooldridge, 2009, s. 60):

$E(u|x)=0$ Feilleddene har forventning lik null. Det vil si at avviket mellom det observerte og det estimerte er lik null.

$n, \{(x_i, y_i) : i = 1, \dots, n\}$ Vi har et tilfeldig utvalg av populasjonen

$\text{Var}(u|x)=\sigma^2$ Variansen til feilleddet er konstant for alle verdier og man har homoskedasitet

$\{x_i, i = 1, \dots, n\}$ Det er variasjon i utvalgets verdier

$\text{Cov}(\mu_t, x_t)=0$ Det er ikke noen sammenheng mellom feilleddene og tilhørende x-verdi

Ved utvalgsstørrelse er det forslått av Green (1991) å benytte en utvalgsstørrelse for lineærregresjon tilsvarende:

$$n = 50 + 8k \text{ (Green, 1991)}$$

Der n er utvalgsstørrelsen, og 50 er konstantledd, og k er prediksjonsvariabel. Denne undersøkelsen ville hatt over 100 i utvalg for at utvalget skulle vært representativt for denne undersøkelsen. På grunn av begrensninger i ressurser er det valgt å ta en ikke representativ utvalgsstørrelse på 50. Dette er en svakhet i denne undersøkelsen, men det er vurdert til at utvalget er stort nok for å kunne få gode indikasjoner. Da andre forskningsartikler har funnet at det ikke er nødvendig å følge tommelfingerregelen til Green (1991) for å få et godt utvalg (VanVoorhis & Morgan, 2007). Likevel vil dette være en svakhet i denne undersøkelsen, og er noe som vil være med i vurderingen av analysen.

5.2.2 Valg av modell for spørreundersøkelsene

Valget for å vurdere de øvrige kvalitetsfaktorene falt på spørreskjema. Den videre vurderingen av hvilken type spørreskjema falt på spørsmålenes art. Spørsmålene som er ønsket å kunne besvare i denne undersøkelsen er hvilke vanskeligheter brukere har med bruk av noteopplysninger, vanskelighetene selskap har med å kommunisere noteopplysningene, og ulike løsninger som er ønsket for disse vanskelighetene. På grunn av kompleksiteten som ligger i undersøkelsen ble spørreundersøkelsen gitt som et semistrukturert spørreskjema, dette innebærer en blanding av åpne og prestrukturerte spørsmål, dette er en kvantitativ forskningsmetode.

I denne studien brukes det som nevnt over semistrukturerte spørreskjema, dette var med bakgrunn i ønsket om å gi respondentene muligheten til å uttrykke sine meninger om de vanskeligheter og muligheter som ligger i standardene, noe som ikke er mulig med prestrukturerte spørsmål. Siden det her mikses kvantitativ og kvalitativ metode bruker jeg metodetriangulering for å analysere dataen (Johannessen et al., s. 363, 2004). Dette gjør at man kan se på om det er forskjeller mellom standardene, eller bransjer, når det kommer til analyse og utforming av noteopplysninger.

Spørreskjema er vist fra tidligere studier og litteratur den vanligste metoden å benytte ved innsamling av kvantitative data. Spørreskjema er sett på som godt egnet metode når man bruker den hensiktsmessig (Johannessen, et al., 2004, s. 250). Det viktigste er at spørreskjemaet er utformet på en hensiktsmessig måte, dette innebærer at det er egnet til å gi

svar på problemstillingen. Det er dermed svært viktig å unngå at et spørreskjema kun blir en tilfeldig samling av spørsmål som ikke svarer på problemstillingen (Mordal, 1989).

Det meste av tiden ble derfor lagt i utformingen av spørsmålene i spørreundersøkelsen for å sikre at det inneholdt gode spørsmål som var egnet til å svare på problemstillingen. Hentet og inspirasjon fra tidligere litteratur og forskning, blant annet ble KPMG, 2014 og Petersen & Plenborg, 2010 brukt for å utforme spørsmålene rundt goodwill og KGE(s)/Reporting unit(s). Spørsmålene er på engelsk som i studiene over, dette fordi de ble sendt ut til selskap utenfor Norge, og fordi engelsk er et språk som er størst sannsynlig vil bli forstått av flest mulig respondenter til de respondentene det ble sendt til.

Videre er dette en kvantitativ undersøkelse som innebærer at man her uttrykker forskningsspørsmålet om *hvem* man ønsker å vite noe om. I denne undersøkelsen er det to spørreundersøkelser der den ene fokuserer på *Investorer og analytikere*, mens den andre fokuserer på *regnskapsprodusenter*. Enhetene i studiene refereres til som respondenter, et uttrykk som er vanlig å bruke om personer som har svart på en spørreundersøkelse. Undersøkelsens målgrupper ved kvantitative undersøkelser kalles for *populasjon*, og det er ofte ikke nødvendig å foreta en undersøkelse av hele populasjonen, siden man ofte oppnår hva man kaller et *representativt utvalg*. Et representativt utvalg er et utvalg man kan med overvekt si representerer populasjonen som en helhet. Populasjonene i denne undersøkelsen er for det første tilfellet alle investorer og analytikere som driver selskap eller operer utenom selskap, og det andre er alle selskap som driver utenom finanseringsbransjen (Johannessen, et al., 2004, s. 233-235).

Kvantitative spørreskjema er strukturert slik at kvaliteten av dataen kan telles opp. Dette er i motsetning til en kvalitativ forskningsmetode, der man har stor grad av fleksibilitet og må bruke mer skjønnsbaserte vurderinger. Det må derfor utføres grundig forarbeid forut for datainnsamlingen siden det man har begrensede muligheter underveis etter start til å gjøre endringer av spørreskjemaet, slik som i denne studien.

For å analysere spørsmålene er det valgt og bruke forskningsartikler og regnskapslitteratur for å belyse resultatene fra analysen, spesielt når det gjelder de åpne spørsmålene. Dette for å få en bedre forståelse av respondentenes svar.

Det ble tatt to tester av spørreundersøkelsene for å øke svarenes kvalitet. Testen innebar å se på ulike responser fra respondentene basert på om spørsmålene i undersøkelsene var valgfrie eller tvungne. Det jeg så var at om det var valgfritt å svare for å gå videre så leverte flere mange blanke svar, noe som gjorde at det ikke kunne brukes i noen analyse, valgte derfor å lukke spørsmålene slik at man måtte svare for å gå videre. Dette gir svakheten at svarene kan være tvungne og derfor ikke representative. Dette ble tatt hensyn til med muligheten til å svare «Don't know/do not wish to answer». Denne kategorien er lagt til for å forhindre vilkårlig/tvunget svar som respondenten ikke står inne for.

For å sikre høyest mulig kvalitet ble undersøkelsene gjennomgått av et utvalg av 4 masterstudenter. Dette ble gjort for å sikre at det ikke var noen misforståelser i undersøkelsen, og at spørsmålene var korrekte grammatisk og naturlige. Det ble ytterligere foretatt en test der jeg sendte ut skjemaet til et testutvalg av selskap for å se om det kom noen negative tilbakemeldinger av opplevelsen ved gjennomføring av spørreundersøkelsen.

Fordelene med denne metoden er at det er enkelt å nå ut til flere respondenter, og det er kostnadsfritt. Det gir og en rask datainnsamling som enkelt kan struktureres. Utvalget kan gjøres mye større enn det man ville fått av et rent kvalitativt intervju, da det er mindre tidkrevende å analysere kvantitativ data. Det er og gitt mulighet til å gi kvalitative svar på enkelte spørsmål, som øker dybde forståelsen i det emnet.

Likevel er det ulemper ved valg av denne metoden. Eksempel på en slik ulempe er at det er vanskelig å avgjøre om svarene er nøyaktige og ærlige. Det kan også hende respondentene ikke ønsker å svare noe som kan virke negativt for dem selv, som gjør at de svarer mindre ærlig. Svarene kan også være preget av misforståelser som eller at respondentene svarer tilfeldig. Noen kan og føle seg presset til å svare som nevnt over på grunn av tvungne svar, noe som øker sjansen for at de svarer tilfeldig. Det er og muligheter for at respondentene ikke representerer populasjonen, eller at respondenten ikke er av det utvalget man ønsker å analysere.

Ved valg av ønsket utvalgsstørrelsene har fokuset vært på å oppnå et representativt utvalg, noe som innebærer at det er sammenhenger mellom utvalget og resten av populasjonen. Hva som er et representativt utvalg i denne undersøkelsen er vanskelig å kunne uttale seg om, da brukere og regnskapsprodusenter i seg selv utgjør to større grupper, og hvis man baserer det på Orbis

sin selskapsdatabase kan det hende populasjonen er så stor som 260 millioner. Derfor har det vært fokusert på å få kvalitets respondenter, altså respondenter som kan representere resten av populasjonen. Dette er derfor respondenter som benytter seg av standardene IFRS 3 / IAS 36 eller tilsvarende, og som er egnet til å kunne svare på spørsmål rundt standardene. Hvem som er egnet til å svare på dette er gjort med utvelgelse av gitte kriterier diskutert i kapittel 5.3. Selve utvalgets størrelse har vært vanskelig å kunne fastsette, så målet har vært å få et godt utvalg, med så høy responsrate som mulig, da det er vist fra tidligere litteratur at høyere responsrate ofte indikerer mer representative svar (Guest, Bunce & Johnson, 2006).

5.2.3 Valg av modell for notekvalitet

Ved valg av modell for å vurdere helhetlig notekvaliteten i analysen er det tatt utgangspunkt i teorien fra kapittel 4. Siden notekvalitet er et såpass bredt emne er det valgt å se på de faktorene som er funnet som påvirker brukernytten. Grunnen til dette er at utgangspunktet for vurderingen av notekvalitet er teorien om at økt brukernytte er lik høyere notekvalitet.

I redegjørelsen i kapittel 4 var det tre faktorer som ble funnet som hovedsakelig påvirker notekvalitet. Faktorene funnet var Overholdelse, den enkelte note, og øvrige kvalitetsfaktorer. Svakheterne med denne vurderingen er at det kreves større skjønnsmessige vurderinger, og det er ikke sikkert alle faktorer er med, eller at vektingen av disse er feil. Faktorene samlet er tenkt gir denne modellen:

$$\text{Notekvalitet} = \text{Overholdelse}\% * \text{Noter} + \text{ØvrigeFaktorer}$$

Der faktorene er:

Faktorer:	Forklaring:
<i>%Overholdelse</i>	Prosent av overholdelse av alle notekravene i sin helhet.
<i>Noter</i>	Den individuelle note sin brukernytte.
<i>ØvrigeFaktorer</i>	Øvrige kvalitetsfaktorer som ikke går på overholdelse eller den individuelle note

Denne modellen er tenkt har styrkene med at den gir en modell som samler notekvaliteten i en helhetlig vurdering. Vurderingen blir en kvantitativ og kvalitativ metode, noe som er egnet til

å gi bredde samt. dybdeforståelse (Johannessen et al., 2014). Metoden har som sagt svakhetene ved at dette er en alternativ metode, og at den krever skjønnsmessige vurderinger. Kvalitetskravene blir derfor enda viktigere i denne metoden, og er noe som er vektlagt i denne studien.

5.3 Krav for utvalg

Dette kapitlet er todelt på samme måte som 5.2, der det første delkapitlet omtaler utvalget for undersøkelsen av overholdelse, og det andre er for utvalget til de semistrukturerte spørreundersøkelsene. Denne inndelingen er valgt da utvelgelsen ble gjort veldig forskjellig.

5.3.1 Krav til utvalg for undersøkelsen om overholdelsesgrad

Studien her vil se på et utvalg som er inspirert fra Glaum et al. (2013) der de testet 357 selskap, fra 17 ulike europeiske land. Dette har jeg gjort ved å ta utgangspunkt i de 17 europeiske landene, og skalere det ned til en størrelse av totalt 50 selskap. Utvalgsstørrelsen ble som sagt gjort på bakgrunn av Green (1991) og mangelen av ressurser, og 50 er en utvalgsstørrelse stor nok til å gi gode indikasjoner. Utvalget ble tatt fra de samme markedene som gjort i deres studie, og selskapene ble trukket tilfeldig fra de markedene ved bruk av Excel sin utvalgfunksjon. Dette ga følgende distribusjon:

Country	Stock market index	Manufacturing	Services	Financial Services	Total
Østerrike	ATX	2	0	0	2
Belgia	BEL 20	2	0	0	2
Tsjekkia	PX index	0	0	1	1
Danmark	OMXC 25	0	2	0	2
Finland	OMXH 25	2	1	0	3
Frankrike	CAC 40	3	1	1	5
Tyskland	DAX 30	1	2	0	3
Ungarn	BUX	1	0	0	1
Irland	ISEQ 20	1	0	1	2
Italia	MIB	1	2	2	5
Luxembourg	LuxX	1	0	0	1
Nederland	AEX	1	1	0	2
Polen	WIG 20	2	0	0	2
Spania	IBEX 35	3	1	0	4
Sverige	OMXS 30	1	1	1	3
Sveits	SMI	1	1	0	2

UK	FTSE 100	5	2	3	10
Total		27	14	9	50

Fra utvalget kan vi se at vi har færre selskap fra den finansielle service industrien, men vi har relativt flere selskap fra ikke finansiell service industri. Dette vil ikke ha for stor betydning for selve analysen da vi i kapittel 6 ser på påvirkningskraften industri har på overholdelse.

5.3.2 Krav til utvalg for spørreundersøkelsene

Ved begge utvalgseenhetene var det 4 krav, det første var at det velges bare fra selskap som var registrert i selskapsdatabasen Orbis, det neste var at selskapene skulle ha en epost, videre at de benyttet seg av regnskapsstandarden IFRS eller USGAAP og det siste var at selskapene måtte være i aktiv drift. Fra databasen er det over 17 millioner selskap som er aktive med registrert epost, og av disse er cirka 300.000 som er registrert i bransjen finansiell virksomhet. For avgjørelse om en virksomhet var i finansindustrien ble bransjekoden NAICS 52 2017 utgaven brukt. Denne bransjekoden omhandler alle virksomheter som:

«... comprises establishments primarily engaged in financial transactions (transactions involving the creation, liquidation, or change in ownership of financial assets) and/or in facilitating financial transactions.» - ECPC, 2017

Bakgrunnen for valg av denne industriklassifiseringen, var at den ble vurdert som den mest nærliggende når det gjaldt definisjonen av primærbrukere fra det konseptuelle rammeverket. Andre industriklassifiseringer som selskapsdatabasen Orbis hadde var SIC, NACE og BvD, og alle de hadde begrensninger med at de ikke hadde klassifiseringer som passet like godt med definisjonen av primærbruker. Databasene til Worldscope/Datastream ble og vurdert, da de hadde industriklassifiseringer som kunne være aktuelle, men på grunn av mangel på tilgang ble ikke de brukt. Det er kjent at NAICS er utviklet som en amerikansk klassifisering, og det kan være begrensninger der, men det er ikke funnet noe tidligere litteratur som finner de andre klassifiseringene noe mer egnet.

Ved utvelgelse av hvilke finansselskap som skulle bli gitt spørreundersøkelsen ble det tatt en vurdering ut ifra størrelse. Dette ble gjort ved å ta et tilfeldig utvalg. Dette tilfeldige utvalget ble ikke tatt av populasjonen av de 300.000 selskapene da dette hadde blitt for mange, det ble

i stedet valgt å plukke ut de 10.000 største basert på ansatte. Disse ble sendt en epost om de ønsket å delta i undersøkelsen, og bare selskap som svarte at de ønsket å delta i undersøkelsen ble gitt spørreundersøkelsen. Det var totalt 37 respondenter som svarte på spørreundersøkelsen, som er en responsrate på 0,37%, og er under den normale responsrate på 1%, og dette kan ha påvirkning på kvaliteten til svarene. Fordelingen av respondentene av brukerundersøkelsen er gitt slik:

	N	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Oppstartsår	37	1974	1993	1790	2016	50
Brasil	1	2015	-	-	-	-
Colombia	1	1991	-	-	-	-
Finland	1	2005	-	-	-	-
Ungarn	3	2010	-	-	-	-
Island	1	2012	-	-	-	-
India	3	1984	-	-	-	-
Norge	7	1978	-	-	-	-
Polen	2	2010	-	-	-	-
Spania	1	1998	-	-	-	-
Sveits	1	1986	-	-	-	-
UK	4	1989	-	-	-	-
USA	12	1937	-	-	-	-

Fra svarene som vist i tabellen over ser man at det er et veldig spredt utvalg, med selskap som har varierende alder, men gjennomsnittlig godt etablerte selskap. Selskapene har gjennomsnittlig oppstart i 1974, med median 1993, som sier at selskapene er ganske etablerte, da det ikke er snakk om ny oppstartede selskap. Dette er positivt, da det er tenkt at etablerte selskap vil gi mer representative svar. Svarene gitt om mottakers stilling viser og at mottakere basert på deres tittel var egnet til å svare på spørsmålene (Se vedlegg C tabell).

Videre ser kan man se fra tabell 9.1 at det er større andel selskap proporsjonalt som har rapportert at de har hovedkontor i USA, dette er noe som kommer av at jeg sendte ut til like mange selskap i Europa som i USA, siden det er ønskelig å se om selskap som er tilhørende i USA og/eller rapporterer etter USGAAP opplever samme problemer som de som rapporterer etter IFRS.

Tilsvarende vurderinger ble tatt ved utvelgelse av industriselskap. Forskjellen var at her ble selskap tatt ut om de ikke var tilhørende industriklassifiseringen NAICS 52, da det er tenkt at de selskapene kan sees på som regnskapsprodusenter og ikke brukere av regnskap. Når det gjaldt disse var det over 16 millioner i Orbis sin database som oppfylte de kriteriene. På grunn av de større forskjellene størrelse, ble det valgt å ta en utvelgelse på 10.000 av de 1.000.000 største selskapene på omsetning. Selskap som hadde duplikat eposter ble fjernet. Det var totalt 89 respondenter som svarte på denne undersøkelsen, og dette ga en responsrate prosent på 0,89%, utvelgelsen ga følgende fordeling:

	N	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Oppstartsår	89	1972	1985	1859	2017	33
Østerrike	3	1995	-	-	-	-
Danmark	8	1983	-	-	-	-
Tyskland	5	1956	-	-	-	-
Ungarn	4	1955	-	-	-	-
Island	4	1923	-	-	-	-
Italia	5	1968	-	-	-	-
Nederland	1	1992	-	-	-	-
Norge	7	1970	-	-	-	-
Polen	4	1976	-	-	-	-
Portugal	1	1990	-	-	-	-
Serbia	2	1969	-	-	-	-
Sør Afrika	2	1986	-	-	-	-
Spania	3	1955	-	-	-	-
Sverige	3	1986	-	-	-	-
Sveits	2	1984	-	-	-	-
Tyrkia	1	2005	-	-	-	-
UK	6	1965	-	-	-	-
USA	28	1975	-	-	-	-

Som vi så med brukerne ser vi at selskapene har vært drevet i flere år, blant annet ser vi at gjennomsnittlig oppstartsår er 1972, og median er 1985. Ser og at alle land utenom et var av selskap med gjennomsnittlig oppstart før 2000-alderen. Dette er positivt, da vi har med veletablerte selskap, som har vært drevet i flere år. Dette gjør at jeg kan forvente at selskapene ikke har alders-bias, som i dette tilfellet vil være at selskapene er så unge at de kan slite med hvordan en skal gjennomføre regelverk og prosedyrer.

Fra begge utvalgene ser man at det var overvekt av selskap som rapporterte hovedkontor i Norge, dette kommer trolig av at undersøkelsen ble sendt ut med epost adresse fra Norges handelshøyskole (NHH). Har en tanke om at selskap hjemmehørende i Norge, har en større tendens til å svare på spørreundersøkelser fra NHH, enn selskap hjemmehørende utenfor Norge. Dette kommer altså ikke overraskende, og det er heller ingen grunn til å tro at dette vil påvirke resultatet i noen av undersøkelsene.

5.4 Innhenting av data

Dette kapitlet er todelt der det første delkapitlet omtaler utvalget for undersøkelsen av overholdelse, og det andre er for utvalget til de semistrukturerte spørreundersøkelsene. Denne inndelingen er valgt da innsamlingen ble gjort veldig forskjellig.

5.4.1 Innhenting av data om overholdelsesgrad

I denne undersøkelsen studeres overholdelsesgrad og hvilke faktorer på land- eller selskapsnivå som påvirker graden av overholdelse. Variablene i denne undersøkelsen baserer seg på Glaum et al. (2013), og deres preposisjon om at overholdelse er en funksjon av både faktorer på selskaps og landnivå. Dette bygger igjen rundt insentivene for et selskap for å overholde noteopplysningene, og hva som er styrende. Siden en overholdelse vil komme av insentivet av faktorer som selskapets ressurser, industri og landets håndhevelseskraft. Dette er noe Mazzi et al. (2017) og underbygger og støtter.

Vurderingen av overholdelse bygger på notekravenes krav. Innsamling av noteopplysninger ble hentet fra årsregnskap og tilhørende rapporter, der notekravene som samles blir vurdert mot kravene til IFRS, og man kan se fra kapittel 2 for hva IFRS krever. Måten dette ble gjort var å benytte sjekklisten til Glaum et al. (2013) som ble gitt etter og kontaktet de. Denne listen ble laget på basis av studiene til Cooke (1989, 1991, 1992), Glaum & Street (2003), Street & Bryant (2000) og Street & Gray (2001), der de har komprimert alle notekravene inn i en sjekkliste. Denne listen ble på over 100 notekrav som måtte sjekkes for hvert selskap. Listen var selvfølgelig justert for de endringer som har vært siden Glaum et al. (2013) tok studien, og man kan få et oversiktsbilde over de notekravene som ble testet fra kapittel 2.

Etter klassifiseringen ble den avhengige variabelen vurdert etter graden av overholdelse. Som sagt i kapittel 5.2.1 ble graden av overholdelse målt på tre nivå, der overholdt = 1, ikke overholdt=0, og ikke gjeldende = NA. Modellen for overholdelsen kommer fra Glaum et al. (2013), og Mazzi et al. (2017), som tar utgangspunkt i måling av prosentvis overholdelse mot maks notekrav som blir fulgt, altså blir en NA ikke tatt inn som verken positivt eller negativt for overholdelsen.

$$C_j = \frac{T = \sum_{i=1}^n d_{i,j}}{M = \sum_{i=1}^n d_{i,j}} - \text{Overholdelsesgrad (Mazzi et al., 2017, s. 13)}$$

I modellen over representerer C_j den totale overholdelsen og vil alltid ligge mellom $0 \leq C_j \leq 1$, og T er det totale antallet av noter rapportert. Di er det enkelte selskap, og J og M er det totale antallet noter som gjelder. Det vil si at hvis selskapet ikke behøver å følge en eller flere notekrav så vil de ikke bli straffet for dette verken positivt eller negativt, siden overholdelse blir alltid skalert mot maks gjeldende notekrav for hvert selskap. I de tilfeller det var usikkerhet om selskap var pliktig til å følge notekravene ble det tatt en nøytral framgangsmåte der selskapene fikk tvilen til gode, og notekravet ble da klassifisert som NA. Dette gir selskapene der det er usikkerhet en høyere score enn en negativ framgang hadde gjort. Dette måtte gjøres da det kunne være svært vanskelig å vurdere IFRS sine krav, siden man kan ha mangel på informasjon som gjør at det er vanskelig å vurdere om IFRS sine krav anvendes (Pope & McLeay, 2011).

De uavhengige variablene er basert på de uavhengige variablene brukt i Glaum et al. (2013), og vil bli brukt i denne studien til å analysere og sammenligne. I denne oppgaven så beholdes variablenes originale navn som er på engelsk, eller forkortelser med engelsk som utgangspunkt for å lette sammenlignbarheten mellom denne studien og Glaum et al. (2013), og minske muligheten for misforståelser. Variabler som ikke blir gitt på engelsk har blitt oversatt til norsk, da det ikke er en nødvendighet å ha det på engelsk.

variabel:

Forklaring:

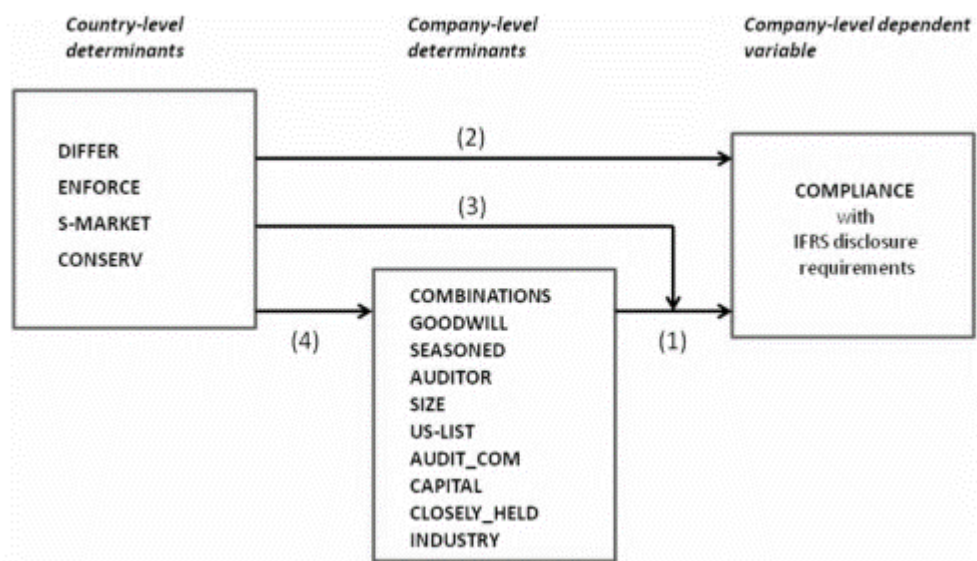
Kilder til dataen

variabel:	Forklaring:	Kilder til dataen
<i>COMBINATION</i>	Antall virksomhetssammenslutninger rapportert i 2017	Håndplukket, fra noteopplysninger

<i>GOODWILL</i>	%-ratio mellom goodwill og totale eiendeler i 2017 årsslutt	Håndplukket, 2017 balanseregnskap
<i>SEASONED</i>	Indikator variabel gitt 1 for selskap som rapporterte etter IFRS før 2017, og 0 for andre	Håndplukket, fra informasjon om regnskapsprinsipp
<i>AUDITOR</i>	Indikator variabel gitt 1 for selskap med 'Big 4'-revisor i 2017, og 0 for andre. Big 4 er selskapene KPMG, Deloitte, EY og PwC.	Håndplukket, 2017 årsregnskapet
<i>SIZE</i>	Index med faktorer som måler størrelsen: Totale eiendeler, antall ansatte, markedsverdi; Indeksen er for gjennomsnittet av de 50 selskapene i undersøkelsen	Totale eiendeler, ansatte: Håndplukket, 2017 årsregnskapet; Markedsverdi: Datastream
<i>US_LIST</i>	Indikator variabel gitt med faktor 1 for selskap notert på den Amerikanske børs; og 0 for andre	Nettsiden til NYSE og NASDAQ
<i>CAPITAL</i>	Indikator variabel gitt med 1 for selskap med SEOer eller andre obligasjoner gitt i 2017; og 0 for andre	Håndplukket, 2017 noteopplysninger
<i>CLOSELY_HELD</i>	Prosent av aksjer klassifisert som «Closely Held»	Datastream/Worldscope
<i>COUNTRY</i>	Selskap sitt opprinnelsesland	Datastream/Worldscope
<i>DIFFER</i>	Indeks (middel) av faktorer som måler 'avstand' mellom nasjonale GAAP og IFRS: fravær (nasjonal GAAP ikke dekke områder av regnskap regulert av IFRS), divergens (nasjonal GAAP og IFRS foreskriver ulike regnskapsbehandlinger); høye verdier indikerer en høy avstand mellom nasjonal GAAP og IFRS.	Benytter Glaum et al. (2013) sine verdier som bygger på Ding et al. (2007)
<i>ENFORCE</i>	Indeks for offentlig håndhevelse om det er mistanke om bedriftens transaksjoner kan føre til bøter eller fengselsstraff for overtredere eller godkjenningorganer; høye verdier indikerer høy offentlig håndhevelse	Djankov et al. (2008)
<i>S-MARKET</i>	2017 indeks av faktorer som måler landenes aksjemarked: Andel av totale markedsverdier av offentlige selskap mot BNP; Andel av offentlige selskap	Nettsiden til World Bank og Trading Economics

	mot populasjon gitt i millioner; andel av markedsomsetning mot BNP; Indeksen er gjennomsnittet av landene målt	
<i>CONSERV</i>	Dimensjon av nasjonal kultur, måling graden som individer i et gitt samfunn legger vekt på uavhengige tanker om åpenhet eller understreke begrensninger og motstå endring; data er for år 2004; høye verdier indikerer en høy grad av bevaring	Nettsiden European Social Survey

Variablene som blir brukt er delt inn i kategoriene, land, selskap og overholdelse, og dette er viktig for å avgjøre hvilke faktorer som spiller størst rolle inn for overholdelse. Denne inndelingen og kategoriseringen gjør det lettere å se hvilke påvirkninger de ulike nivåene har på overholdelse. Det vi får er 4 variabler for landnivå og 10 for selskapsnivå.

Figur 8 - Inndeling av variablene, land & selskapsnivå⁷

⁷ Hentet fra Glaum et al., s. 175, 2013

5.4.2 Innhenting av data gjennom spørreundersøkelsene

Hensikten til spørreundersøkelsene var å finne hvilke problemstillinger både brukere og regnskapsprodusenter har med notene. Der det for førstnevnte er å se på hva som påvirker brukernytten, og for den andre er det å se på hvilke faktorer som gjør det vanskelig for regnskapsprodusentene å levere gode notekrav. Utformingen av spørreundersøkelsene var gjort med bakgrunn i å fange opp relevante faktorer som kan ha hatt innvirkning på problemstillingene til brukere eller regnskapsprodusenter. Dette ble gjort med at den kvantitative biten hadde som hovedhensikt å fange opp relevante faktorer og den kvalitative hadde til hovedhensikt å fange opp om de var andre problemstillinger og eventuelle løsninger til dem.

Dataen ble innhentet gjennom semistrukturerte spørreskjema, der det ble gitt 31 spørsmål til brukerne og 41 spørsmål til regnskapsprodusentene. Spørsmålene var inndelt i ulike blokker, der svarene fra respondentene hadde påvirkning på hvilke spørsmål som ble gitt. Enkelte av spørsmålene var lagt inn for å øke robustheten i spørreundersøkelsene, blant annet ble det gitt egne separate spørsmål for brukere som svarte at de ikke brukte årsregnskap eller kvartalsregnskap.

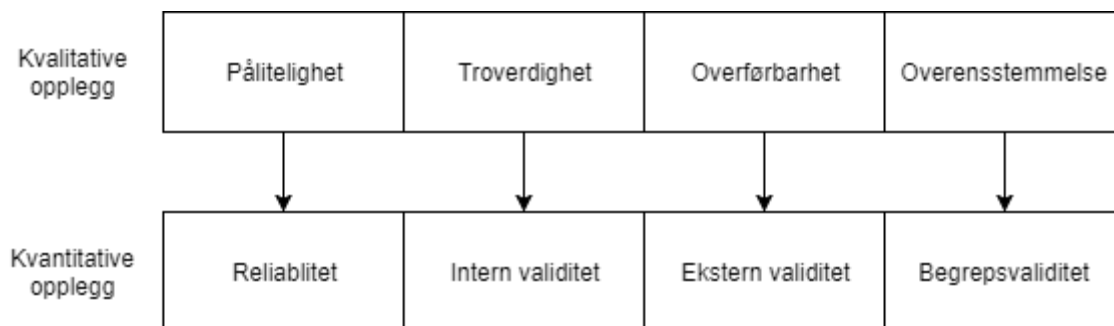
Innsamlingen ble gjort gjennom leverandøren Qualtrics, som både samlet, lagret og strukturerte svarene løpende etter hvert som de ble gitt. Innsamlingen ble gjort i en periode på 1 måned, der det ble sendt ut purring etter 2 uker. Respondenter som bare delvis svarte på spørsmålene ble ikke inkludert i spørreundersøkelsen.

Datainnsamlingen for overholdelse og den fra spørreundersøkelsene følger retningslinjene for databehandling gitt av statistisk sentralbyrå (SSB), og retningslinjene gitt av Norsk Senter for Forskningsdata (NSD). Dette er noe alle høyskoler er pålagt å følge. Selskapene som deltok ble gjort klar over at databehandlingen fulgte retningslinjene til SSB og NSD, og at deltagelse i studien var frivillig. Det ble ikke lagret noe sensitiv data i denne studien, så retningslinjene var fulgt på frivilligbasis.

5.5 Kvalitetskrav

Metodikken i denne oppgaven tar utgangspunkt i hovedsakelig en kvantitativ metode, ved bruk av datainnsamling kvantifisert fra årsregnskap og semistrukturerte spørreskjema. Kvalitetskravene som drøftes videre baseres derimot på kvalitative kvalitetskrav. Dette begrunnes med at studiens formål ikke kun er å oppnå en generaliserende kunnskap, eller kun kvantifisere spørsmål. Videre er de vurderingene som er gjort i denne oppgaven svært skjønnsmessig, som alle overholdelses studier må man ta skjønnsmessige vurderinger for om overholdelse er gjort. Det er og tatt skjønnsmessige vurderinger ved tolkning av de kvalitative dataene i denne undersøkelsen.

På grunn av de større skjønnsmessige vurderingene som er gjort har kvalitetskravene vært svært viktige. De kvalitetskravene som vil bli brukt i denne studien er kvalitetskravene som blir drøftet av Johannessen et al. (2004) på side 226 til 230, der de lister fire krav for kvalitetsfaktorer som må være tilstede for at en kvalitativ undersøkelse skal ha god kvalitet. De fire kravene er pålitelighet, troverdighet, overførbarhet og overensstemmelse. Disse kravene deler likheter med kvantitative krav, som er reliabilitet, intern validitet, ekstern validitet og begrepsvaliditet. Dette kan vi illustrere med modell fra Johannessen et al. (2004).

Figur 9 – Kvalitative & kvantitative krav⁸

Pålitelighet, som blir kalt reliabilitet i kvantitativ metode, handler om hvilke data man benytter, hvordan dataen samles, og hvordan man tolker og bearbeider dataen. Kvalitetskravet

⁸ Hentet fra Johannessen et al., 2004, s. 227

er sentralt i kvantitativ forskning, men er ikke like hensiktsmessig innenfor kvalitativ metode, da det ikke er like strukturert og kan være vanskelig å måle påliteligheten til (Johannessen et al., 2004). Man kan øke påliteligheten i spørreundersøkelser ved å gi samme utvalg av spørsmål til alle respondentene. Det neste som styrker påliteligheten om man samler dataen på en måte som gjør at den blir dokumentert og strukturert på en måte som å gjøre at den analyseres. Og ved analysen er det som kan øke påliteligheten at man gir dokumentasjon på hvilke valg man tar, og at man gir en begrunnelse for de valgene man tar i analysen, dette kommer av at det gjør det mulig for andre forskere å forstå valgene (Silverman, 2014).

Dataen som blir benyttet for i denne studien for å måle overholdelsesgrad er bygd på Glaum et al. (2013). Dataen er samlet fra årsregnskap og relevante kilder i likhet med deres studie. Når det gjelder tolkning av dataen, spesielt om notekrav ble overholdt så ble dette gjort ved at noen notekrav ble tolket, også forhørte jeg meg med eksperter på dette feltet om dette ble tolket riktig. Grunnen til at dette ble gjort var for å forsikre meg at tolkningen var korrekt.

For å øke påliteligheten for de semistrukturerte spørreskjemaene i denne studien er dataen lagret i Qualtrics, som dokumenterer og strukturerer respondenters svar, dette gjorde det mulig å få oversikt over svarene. Det ble og gitt en grundig beskrivelse av hensikten og formålet til undersøkelsen før respondentene startet undersøkelsen som sikret at selskap fikk god nok innsikt i spørreundersøkelsen. Når det gjelder analysen av spørsmålene var det viktig at alle respondenter ble stilt de samme spørsmålene, noe som øker påliteligheten ved at man kan gjenskape tilsvarende undersøkelse med de samme spørsmålene. Analysen inneholder og en god dokumentasjon av hvilke tidligere forskning som blir benyttet, og en begrunnelse for de valg som blir gjort ved tekstanalysen.

Troverdighet, som ofte blir definert som intern validitet i kvantitative undersøkelser, går på å fastslå om man «måler det man tror man måler». Siden det er vanskelig å fastslå et «mål» i kvalitative undersøkelser, er troverdighet mer om forskerens funn reflekterer formålet med studien på en riktig måte, og representerer virkeligheten slik den faktisk er. For å styrke studiens troverdighet kan forskeren gjør seg godt kjent med feltet som undersøkes, slik at det kan skilles mellom relevant og ikke relevant informasjon (Johannessen et. al., 2004). Metodetriangulering som vi nevnt tidligere kan bli brukt her for å finne nye tolkninger, og finne en mer helhetlig forklaring av problemstillingen. Man kan og spørre respondentene om man tolker deres svar korrekt.

Siden det var vanskelig å konkretisere om valgene som ble tatt faktisk målte notekvalitet ble dette underbygd med tidligere studier som vist i kapittel 3 og 4. Det ble funnet at flere studier peker på at overholdelse er et godt mål for notekvalitet, og at det er en del av den helhetlige vurderingen som blir tatt for å vurdere notekvalitet. Noe som var vanskeligere var å identifisere hvilke kvalitetsfaktorer utenom overholdelse som var med på å påvirke notekvaliteten. Det er derfor prøvd og gjort dette med delvis eksploratorisk spørsmål ved å ha åpne tekstbøker til respondentene i denne undersøkelsen. Nettopp for å se om det er faktorer som kan påvirke dette målet. Metodetriangulering blir benyttet i denne studien for å kunne måle kjente og ukjente faktorer. Siden dette bygger på tidligere teori er det brukt mye teori og tidligere studier for å øke troverdigheten, samt ekspertise ved utarbeiding av undersøkelsene.

Overførbarhet, også kalt ekstern validitet i kvantitativ metode, handler om i hvilken grad resultatene av et forskningsprosjekt kan overføres til andre forskningsprosjekter, og om muligheten for gjentakning av studien. I en kvalitativ undersøkelse dreier dette seg om kunnskapsoverføring, og hvordan resultatene kan bli sett i ulike miljø, situasjoner eller kontekster. En kvantitativ undersøkelse kan ha som mål å undersøke hvorvidt et resultat kan generaliseres fra et utvalg til en populasjon. Det er opp til forskeren å redegjøre i hvilken grad resultatene fra studien kan anvendes i andre situasjoner (Johannessen et al., 2004, side 228).

I denne studien har er det tatt utgangspunkt i relevante regnskapsstandarder fra både IFRS og USGAAP samt regnskapslitteratur som omtaler standardene, samt uttalelser fra både IASB og FASB. Jeg har gjennom hele forskningsprosessen vektlagt å anvende kun kilder som er troverdige, spesielt når det er sett på tidligere studiers og litteraturs metode. Kildene som er blitt tatt i bruk er blant annet fra økonomiske tidsskrifter og publikasjoner fra de større revisjonsselskapene. Publikasjoner fra større revisjonsselskap er som regel basert på fagfolks forståelse av teori og praktisk erfaring. Dette mener jeg har vært med å styrke både studiens kvalitet, og antagelsene om resultatet. Dette gjør at den har større overførbarhet til både forståelse av dagens situasjon og mulige forbedringer av dagens standarder.

Overensstemmelse, også kalt begrepsvaliditet i kvantitativ metode, handler om å sikre at forskningsresultatene er et resultat av forskningen som er gjort, og at de ikke kommer av forskerens egne holdninger, altså hans personlige 'bias'. Forskeren må derfor begrunne valgene i forskningsprosessen for å kunne holde seg så objektiv som mulig gjennom hele forskningsprosessen. Det er derfor viktig at forskeren er kritisk til egne valg, og prøver å se på

flest mulig studier for å kunne vurdere de opp mot egne valg. Det er viktig at forskeren tar seg tid til å kunne vurdere avvikene han finner, da de kan påvirke leserens forståelse og tilnærming til resultatene (Johannessen, et al., 2004, s. 229).

For å sikre god overenstemmelse har jeg tatt meg god tid til å vurdere svarene, og vurdert de mot tidligere studier og litteratur. De gangene det har vært usikkerhet på min egen objektivitet har jeg forhørt meg med eksperter på feltet for å forsikre meg om objektiviteten. Svarene har og blitt gjennomgått og tolket flere ganger for å sikre meg at tolkningene er i overenstemmelse med respondentenes svar, og at de gjenspeiler hverandre.

5.6 Styrker og svakheter med analysen

En klar styrke ved denne analysen er at den baserer seg på både kvantitative og kvalitative observasjoner. Fordel med analysen av overholdelse er at det er mye data av tidligere studier, noe som gjør at man kan se om det har vært endringer historisk. Dette kan og sammenlignes med den kvalitative dataen samlet fra undersøkelsene for å se hvilke årsaker som kan føre til disse observasjonene. Totalt er det samlet inn data for 50 selskap for overholdelsesgrad, og 37 brukere og 89 regnskapsprodusenter.

Den største svakheten i denne analysen er de skjønsmessige vurderingene som ble gjort ved vurdering av overholdelse. Siden overholdelse er en skjønsmessig vurdering kan det ha forekommet tilfeller med feil klassifisering. Dette er prøvd og håndtert i den utstrekning som er mulig ved å spørre sakkyndige om hjelp med vurdering, men det er likevel muligheter for at vurderingene foretatt er feil.

Utvalget i denne analysen er ikke signifikant. Totalt er det samlet inn data for 50 selskap for overholdelsesgrad, og 37 brukere og 89 regnskapsprodusenter. Dette gir en utvalgsrisiko, noe som svekker de analysene gjort. Dette er prøvd og tatt høyde for med sammenligning av tidligere studier. Det ble også funnet avvik fra selskapsdatabasen Orbis, der noen selskap rapporterte lokal standard og at de var finansselskap i analysen av regnskapsprodusenter. Dette var filtrert ut i analysen, og kan være feil i enten Orbis eller respondent.

Spørsmålene gitt i denne undersøkelsen kunne vært utformet bedre og mer tilpasset problemstillingen. Noe av problemet var mangel på svar i de kvalitative spørsmålene, noe som

gjorde at deler av undersøkelsen falt bort. For de kvalitative spørsmålene ville en metode med intervju muligens vært mer hensiktsmessig.

Modellen brukt for å avgjøre notekvalitet for en helhetsvurdering er en alternativ modell som er basert på tidligere studier. Siden notekvalitet er vanskelig å vurdere er det tatt skjønnsmessige vurderinger. Det kan også være at det er andre faktorer som påvirker notekvaliteten som ikke er tatt med, eller at faktorenes påvirkning blir vektet feil.

5.7 Oppsummering

Denne utredningen følger en kvantitativ metode, noe som innebærer at man har som mål å oppnå en breddeforståelse og gi svar på de valgte hypotesene. Utredningen kan klassifiseres som positiv regnskapsforskning, da den har som hensikt å svare på gitte hypoteser. Dataen til den empiriske analysen ble hentet manuelt fra årsregnskap og tilhørende rapporter. Dataen rettet til brukere og regnskapsprodusenter ble hentet inn gjennom semistrukturerte spørreskjema. En styrke ved metoden var at den fanget bredde og dybde forståelse ved bruk av kvantitative og kvalitative observasjoner. En klar svakhet i denne studien er de større skjønnsmessige vurderingene ved innsamling og vurdering av dataen, dette kan ha påvirket studiens resultat. Det ble derfor lagt særlig vekt på kvalitetskravene, og er noe som er lagt vekt på gjennom hele studien.

6. Overholdelse av notekravene

I dette kapitlet vil jeg se på i hvilken grad notekravene i IFRS 3 og IAS 36 blir overholdt for regnskapsåret 2017, og om overholdelse av notekravene i standarden IAS 36 og IFRS 3 har forandret seg siden tidligere år, samt hvilke effekter på land- og selskapsnivå som påvirker overholdelsen. Studien vil bygge på studien til Glaum et al. (2013), både på utvalg og modell. Alle tabellene tilknyttet dette kapitlet er vedlagt i vedlegg B.

6.1 Deskriptive resultater

I dette delkapitlet presenteres resultatene uten at de analyseres inngående. Dette kommer i etterfølgende delkapitler. Tabellen vist under presenterer en forklarende statistikk for de avhengige og uavhengige variablene. Som man ser fra tabell A, som viser gjennomsnitt, median, min, maks og standard avvik for den avhengige variabelen COMPLIANCE. Den gjennomsnittlige overholdelsen som blir rapportert totalt for alle land er 81,41% (median 82,2%). Dette viser en økning av overholdelse fra både Glaum et al. (2013) som rapporterer gjennomsnittlig 73% overholdelse og en median på 75% for regnskapsåret 2005. Men en mindre nedgang av overholdelse mot Mazzi et al. (2017) som rapporterer 82,3% gjennomsnittlig (median 83,3%), som rapporterer overholdelse for regnskapsårene 2008 til 2011. Det var og et utvalg av 6 respondenter som rapporterte full overholdelse, dette er proporsjonelt mye høyere enn rapportert av Glaum et al. (2013) som fant 12 med full overholdelse på et utvalg av 357.

Som vist i Mazzi et al. (2017), fant de at overholdelse kan variere kraftig år til år, men det var likevel tenkt at man skulle kunne se en positiv endring på grunn av arbeidet til IASB. Dette viser at det ikke har vært større effekter fra veiledningen. Når man ser det i sammenheng med funnene fra kapittel 8 der det ble funnet at flere regnskapsprodusenter fant standardene vanskelig å forstå, indikerer det at regnskapsprodusentene ikke har sett veiledningen, eller at den ikke hadde like stor nytteverdi som tenkt.

De notekravene som de fleste selskap ikke overholdte når det gjaldt nedskrivingsnoter var informasjon om det gjenvinnbare beløp, hendelsene som førte til innregning eller reversering av verdifall, forutsetningene til ledelsen under bruksverdi. Når det gjelder goodwill var

allokeringen av goodwill til KGE, navn og beskrivelse av overtatt selskap, og de primære grunnene til virksomhetssammenslutningen. Dette er krav som går igjen i Devalle & Rizzato (2013) som viktige notekrav, og stemmer med de notekravene som ikke ble fulgt i Mazzi et al. (2017).

I sammenheng med Devalle & Rizzato (2013) og Mazzi et al. (2017) ser man at dette er noter som kan klassifiseres som de 'hovednoter' av notene, og de er også en gjenganger fra tidligere studier, der de var de notene som ikke ble overholdt i Mazzi et al (2017). Dette er altså typiske noter som ikke blir overholdt, og de er også de notene som har høy brukernytte. Siden det er en gjenganger, og den har gjentatt seg indikerer dette at det har vært lite endring fra tidligere studier, og det er de typiske problemene som går igjen. De problemene er og større siden de kommer fra noter med høyer brukernytte.

Når det gjelder industrieffekter har er det sett på industriene produksjon, service og finans. Det man kan se fra de forskjellige industriene er at produksjon var den industrien med lavest overholdelse, og finansiell service hadde høyest overholdelse. Dette er motsatt fra funnene til Glaum et al. (2013). Mulig årsak til dette var utvalgstørrelsen, siden det er en skjevfordeling fra deres utvalg. Dette er noe som er prøvd og justert for med Feskenes & Hox (2010) sin artikkel som går på metoder for små utvalgsstørrelser, der vurderingen har sett på min og maks verdier og standardavvik. Det kan ikke sies for sikkert at det skyldes utvalget sin størrelse eller om det er skift i industrien.

Det som kan sies er at alle industrier jevnt over rapporterte høyere overholdelse enn funnene til Glaum et al. (2013). Det var ingen ekstrem verdier, og det var mindre standardavvik, og rapporterte ikke like ekstreme minimumsverdier som tidligere studier. Men det var overraskende at produksjonsindustrien hadde den minste veksten av overholdelse, da man skulle trodd de var mer villige til å rapportere noter. Grunnen til dette kan komme av utvalgsstørrelse, eller at det er blitt viktigere for finansindustrien å rapportere noter etter finanskrisen.

Videre kan man se fra tabell 8-1 panel A at det er minimal forskjell mellom «Big 4» revisor og ikke «Big 4» reviderte selskaper. Dette indikerer at hvilket selskap revisor kommer fra ikke har stor påvirkning på overholdelsen til selskapet som blir revidert. Det er noen svakheter med denne faktoren som må nevnes, da det var bare 4 selskaper som ikke brukte en «Big 4» revisor,

men alle selskapene brukte en «Big 6» revisor⁹. Fra Glaum et al. (2013) ser vi en større forskjell, der selskap med ikke «Big 4» revisor har over 6% lavere overholdelse, men de slet med samme svakhet, de hadde et veldig lite utvalg for ikke «Big 4» revisorer.

En mulig årsak er at revisorene som ikke var «Big 4» i studiene til Shalev (2009) og Glaum et al. (2013) var revisorer som falt utenfor kategorien «Big 6», og at det er mindre forskjeller fra «Big 6» og «Big 4». Dette blir ikke spesifisert i tidligere studier, men jeg vil anta at en revisor som faller utenfor de største nettverkene har større betydning på overholdelse enn det som ble funnet i denne studien, og vil være mer likt tidligere studier.

Fra panel C viser er faktorene som gikk på landnivå. Fra ENFORCE (håndhevelse) ser man at det er varierende i hvilken grad landene håndhever overholdelse. CONSERV (tradisjoner) viser i hvilken grad landene er mottakelige for endringer, og dette kan si om sterke tradisjoner stopper opp utviklingen av i hvilken grad notene blir overholdt. DIFFER (Forskjell) viser i hvilken grad den nasjonale standarden skiller seg fra IFRS. Siste er S-MARKET (børsmarked) som viser hvor stort markedet er i de forskjellige landene. Fra Mazzi et al. (2017) vet vi at det er større insentiv for selskap å overholde notene i land der ENFORCE er høyere, da det ga en lavere kapitalkostnad. Derfor skal man kunne forvente en enda høyere overholdelse i de land der håndhevelse er høy.

⁹ 'Big 6' inkluderer i tillegg til 'Big 4' selskapene BDO og Grant Thornton

Figur 10 – Overholdelse, avhengige og uavhengige variabler

Land	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Total	81,41 %	82,20 %	44,83 %	100,00 %	14,49 %
<i>Land (COUNTRY):</i>					
Østerrike	59,31 %	59,31 %	58,62 %	60,00 %	0,98 %
Belgia	81,74 %	81,74 %	74,14 %	89,33 %	10,74 %
Tsjekkia	59,68 %	59,68 %	59,68 %	59,68 %	NA
Danmark	83,14 %	83,14 %	74,29 %	92,00 %	12,53 %
Finland	79,47 %	74,57 %	71,43 %	97,30 %	11,98 %
Frankrike	87,00 %	86,51 %	75,00 %	100,00 %	10,77 %
Tyskland	89,29 %	90,67 %	83,87 %	93,33 %	4,88 %
Ungarn	67,74 %	67,74 %	67,74 %	67,74 %	NA
Irland	85,22 %	85,22 %	79,41 %	91,03 %	8,21 %
Italia	80,33 %	82,05 %	58,06 %	100,00 %	16,56 %
Luxembourg	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	NA
Nederland	91,03 %	91,03 %	82,05 %	100,00 %	12,69 %
Polen	80,74 %	80,74 %	80,00 %	81,48 %	1,05 %
Spania	63,68 %	56,36 %	44,83 %	52,00 %	23,26 %
Sverige	87,87 %	83,87 %	79,73 %	100,00 %	10,71 %
Sveits	81,76 %	81,76 %	79,73 %	83,78 %	2,87 %
UK	86,34 %	88,87 %	50,72 %	100,00 %	14,29 %
<i>Industri:</i>					
Produksjon:	77,81 %	80,00 %	44,83 %	100,00 %	15,67 %
Annen service:	83,08 %	87,27 %	50,72 %	100,00 %	14,59 %
Finansiell service:	87,26 %	87,50 %	75,00 %	100,00 %	8,70 %
<i>Revisor:</i>					
Big 4	81,37 %	83,07 %	44,83 %	100,00 %	14,72 %
Ikke 'Big 4'	81,87 %	79,86 %	67,74 %	100,00 %	13,37 %

Panel A: Avhengige variabler (Nivå av overholdelse)

	N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Min	Maks	Median
Goodwill	50	0,146	0,135	0,001	0,442	0,103
Sammenslutning	50	3,600	10,382	0,000	73,000	1,000
<i>Størrelser (SIZE):</i>						
Totale eiendeler (i millioner €)	50	463155,401	1046406,332	2580,400	4735573,000	42148,000
Antall ansatte	50	72212,020	84332,676	994,000	400000,000	46655,000
TURNOVER (i millioner €)	45	90747,242	115973,191	2,600	437455,200	44632,000
Markedsverdi (i millioner €)	50	38563,756	61356,310	0,040	295356,400	16061,995
<i>Dikotomi:</i>						
		= 0	= 1			
SESSON (1 = tidligere bruker av IFRS)	50	3	47			
AUDITOR (1 = Big 4 revisor)	50	4	46			
US_LIST (1 = notert i USA)	50	21	29			
AUD_COM (1 = revisor komitee)	50	3	47			
CAPITAL (1 = SEO eller oblig. I 2017)	50	16	34			

Panel B: Selskapnivå uavhengige variabler

Country	DIFFER		S-MARKET			ENFORCE	CONSERV
	Absence	Divergence	Markedsverdi av børsnoterte selskap (% av BNP)	Børsnoterte selskap (per 1 million pop.)	Markedsomsetning (% av BNP)		
Østerrike	34	36	36,16 %	7,70	23,42 %	0,00	-0,18
Belgia	22	32	88,86 %	10,27	80,81 %	0,50	0,06
Tsjekkia	22	27	17,97 %	1,42	5,19 %	0,00	0,11
Danmark	31	21	69,77 %	30,53	32,74 %	0,25	-0,27

Finland	22	31	61,82 %	21,56	49,08 %	1,00	-0,07
Frankrike	21	34	106,46 %	7,16	41,01 %	0,50	-0,08
Tyskland	18	34	61,52 %	5,48	42,38 %	0,00	-0,09
Ungarn	31	47	22,68 %	4,22	6,20 %	1,00	0,31
Irland	0	34	43,91 %	8,72	7,33 %	1,00	0,30
Italia	27	37	27,29 %	4,89	95,54 %	1,00	NA
Luxembourg	27	24	109,99 %	48,03	0,12 %	0,00	0,12
Nederland	10	25	133,15 %	5,99	54,13 %	1,00	-0,10
Polen	34	36	38,40 %	22,56	9,68 %	0,00	0,43
Spania	28	29	67,78 %	67,09	56,94 %	0,00	0,20
Sverige	10	26	103,00 %	33,50	69,17 %	0,00	-0,43
Sveits	40	38	248,42 %	26,90	125,00 %	0,25	-0,12
UK	0	35	115,00 %	28,07	77,97 %	1,00	0,05

Panell C: Landnivå uavhengige variabler

For å illustrere forskjellene mellom mitt funn og funnene fra Glaum et al. (2013) er de satt side om side i en tabell som vist under. Her vises forskjellene fra gjennomsnitt/median mellom landene ved å ta min studie og trekker fra funnene de hadde, og man ser at det har vært positive forskjeller av gjennomsnitt og median utenom i Finkand og Sveits, og også en negativ forskjell på median i Danmark, Sverige og Tsjekkia. Noe som tyder på at det har vært lavere overholdelse i den Nordiske regionen. For forskjellene jevnt over ser man at det har vært en økning av gjennomsnittlig overholdelse på totalt 8,61%.

Forskjellene som vist kan skyldes utvalgstørrelse, som for eksempel Luxembourg som hadde en ekstrem verdi, da det bare var utvalg på 1 land, noe som kan enorm forskjell på 42,1%. Dette må derfor tolkes forsiktig for enkelte av landene der det er lav utvalgsstørrelse.

Figur 11 – Sammenligning av overholdelse mot Glaum et al. (2013)

Land	Gjennomsnitt	Median	Gjen. Snitt (Glaum, 2013)	Median (Glaum, 2013)	Diff Gjen.	Diff. Median
Østerrike	59,31 %	59,31 %	56,30 %	53,90 %	3,01 %	5,41 %
Belgia	81,74 %	81,74 %	73,90 %	78,90 %	7,84 %	2,84 %
Tsjekkia	59,68 %	59,68 %	58,20 %	60,70 %	1,48 %	-1,02 %
Danmark	83,14 %	83,14 %	80,90 %	85,60 %	2,24 %	-2,46 %
Finland	79,47 %	74,57 %	79,90 %	83,30 %	-0,43 %	-8,73 %
Frankrike	87,00 %	86,51 %	73,00 %	73,20 %	14,00 %	13,31 %
Tyskland	89,29 %	90,67 %	76,10 %	79,20 %	13,19 %	11,47 %
Ungarn	67,74 %	67,74 %	60,30 %	51,90 %	7,44 %	15,84 %
Irland	85,22 %	85,22 %	78,40 %	78,80 %	6,82 %	6,42 %
Italia	80,33 %	82,05 %	64,60 %	64,70 %	15,73 %	17,35 %
Luxembourg	100,00 %	100,00 %	57,90 %	60,80 %	42,10 %	39,20 %
Nederland	91,03 %	91,03 %	72,70 %	74,50 %	18,33 %	16,53 %
Polen	80,74 %	80,74 %	62,10 %	63,60 %	18,64 %	17,14 %
Spania	63,68 %	56,36 %	56,90 %	52,80 %	6,78 %	3,56 %
Sverige	87,87 %	83,87 %	81,70 %	85,70 %	6,17 %	-1,83 %
Sveits	81,76 %	81,76 %	84,90 %	88,80 %	-3,14 %	-7,04 %
UK	86,34 %	88,87 %	79,80 %	81,80 %	6,54 %	7,07 %
Total	81,41 %	82,20 %	72,80 %	75,00 %	8,61 %	7,20 %

6.2 Korrelasjon

I dette kapitlet analyseres korrelasjonskoeffisient mellom variablene både på selskapsnivå og landnivå. Dette innebærer at man ser på sammenhengen mellom variablene, og dette er et statistisk mål for å måle hvor mye variabler henger sammen. Styrken i korrelasjon måles som et tall mellom -1 og 1, der 1 betyr perfekt positiv korrelasjon og -1 betyr perfekt negativ korrelasjon. Jo nærmere man er mellom 1 og -1, desto sterkere er sammenhengen mellom de to variablene.

Tabellen under presenterer korrelasjonskoeffisientene under parvist for den avhengige og de uavhengige variablene. Korrelasjonen mellom avhengig og uavhengig variabel indikerer at overholdelse er relatert til CAPITAL (viktigheten av kapital), US_LIST og DIFFER. Dette skiller seg fra Glaum et al. (2013), da de fant en høyere korrelasjon mellom GOODWILL, AUDITOR, AUDIT_COM, CLOSELY_HELD og selskapsvariablene.

Korrelasjonskoeffisientene som ble funnet var moderate, der man ser en korrelasjonskoeffisient på 0,47 mellom ENFORCE og DIFFER. Dette innebærer en moderat positiv sammenheng mellom variablene. Videre ser man at det er mindre sammenhenger, og at de er mindre signifikante. Sammenhengene i denne studien er mindre enn de som ble målt i studien til Glaum et al. (2013) som kan komme av at utvalget er mindre i denne studien. Det kan også komme av andre faktorer. Blant annet ser man at sammenhengene mellom de ulike landvariablene er mindre. Det kan tenkes det kommer av at forskjellene mellom land internt i EU har blitt mindre (Shalev, 2009).

Det har vært større prosjekter gjennomført av EU kommisjonen for å jevne ut forskjellene siden Glaum sin studie. Dette kan være en av årsakene til at man ser mindre sammenheng mellom variablene. Likevel er dette positivt for analysen, da det gjør det lettere å analysere resultatene fra den lineære regresjonen, da det ikke er store sammenhenger mellom variablene (Wooldridge, 2009).

Figur 12 - Korrelasjonskoeffisienter

	COMPLIANCE	GOODWILL	COMBINATION	SEASONED	AUDITOR	SIZE	US_LIST	AUDIT_COMPANY	CAPITAL	CLOSELY_HELD	DIFFER	S-MARKET	ENFORCE	CONSERV
COMPLIANCE	1,00	-0,22	-0,18	-0,22	-0,10	0,00	0,28*	-0,15	0,44**	-0,22	-0,32*	-0,14	0,19	-0,17
GOODWILL	-0,18	1,00	-0,08	0,08	0,09	0,85**	-0,16	0,08	-0,18	-0,11	-0,10	-0,02	0,0076	0,23
COMBINATION	-0,22	-0,08	1,00	0,06	0,08	-0,12	-0,12	0,05	-0,11	-0,15	-0,24	0,06	0,12	0,02
SEASONED	-0,10	0,08	0,06	1,00	0,55**	0,10	0,13	0,29*	0,19	-0,09	-0,23	-0,12	0,33*	-0,45**
AUDITOR	0,00	0,09	0,08	0,55**	1,00	0,15	0,20	0,24*	0,27*	-0,03	-0,4**	-0,058	0,19	-0,30*
SIZE	-0,22	0,85***	-0,12	0,10	0,15	1,00	-0,19	0,05	-0,06	-0,11	-0,06	0,05	-0,05	0,18
US_LIST	0,28*	-0,16	-0,12	0,13	0,20	-0,19	1,00	-0,21	0,28*	0,07	0,05	-0,08	-0,02	-0,39**
AUDIT_COMPANY	-0,15	0,08	0,05	0,29*	0,24*	0,05	-0,21	1,00	0,19	0,08	-0,16	0,04	-0,025	-0,09
CAPITAL	0,44**	-0,18	-0,11	0,19	0,27*	-0,06	0,28*	0,19	1,00	0,01	-0,091	-0,06	0,19	-0,28*
CLOSELY_HELD	-0,22	-0,11	-0,15	-0,09	-0,03	-0,11	0,07	0,08	0,01	1,00	0,33*	-0,0018	-0,24	0,27*
DIFFER	-0,32*	-0,10	-0,24	-0,23	-0,4**	-0,06	0,05	-0,16	-0,091	0,33*	1,00	-0,14	0,47***	0,15
S-MARKET	-0,14	-0,02	0,06	-0,12	-0,058	0,05	-0,08	0,04	-0,06	-0,0018	-0,14	1,00	-0,18	0,10
ENFORCE	0,19	0,0076	0,12	0,33*	0,19	-0,05	-0,02	-0,025	0,19	-0,24	-	0,47**	-0,18	1,00
CONSERV	-0,17	0,23	0,02	-0,45**	-0,30*	0,18	0,39**	-0,09	-0,28*	0,27*	0,15	0,10	-0,14	1,00

*** = 1% signifikansnivå

** = 5% signifikansnivå

* = 10% signifikansnivå

6.3 Faktorer for overholdelse: empirisk analyse

Fra tabell B4 og B5 i vedlegg B så analyserte jeg faktorene for overholdelse, og hvilke variabler på landnivå og selskapsnivå som påvirket graden av overholdelse. Tabell B4 består av 3 modeller, der modell 1 viser bare selskapsnivå variabler. Modell 2 viser bare landnivå variabler, og i modell 3 kompromiseres begge nivåene. Denne modellen (modell 3) er gitt som følgende:

$$\begin{aligned} Compliance = & a + \beta_1 COMBINATIONS + \beta_2 GOODWILL + \beta_3 SEASONED \\ & + \beta_4 AUDITOR + \beta_5 SIZE + \beta_6 US_{LIST} + \beta_7 AUDIT_{COM} + \beta_8 CAPITAL \\ & + \beta_9 CLOSELY_{HELD} + \beta_{10} CLOSELY_{HELD}^2 + \sum_{j=11}^{12} \beta_j INDUSTRY \\ & + \sum_{k=13}^{28} \beta_k COUNTRY + \varepsilon \end{aligned}$$

Tabell B4 presenterer og 2 resultater av variabelen CLOSELY_HELD, som er en prosentandel av aksjer som er eid av strategiske investorer, der det blir tatt en analyse uten og en med. Har og tatt inn CLOSELY_HELD², som er en kvadrert versjon av CLOSELY_HELD, dette fordi det er ønskelig å se om det er et lineært forhold av CLOSELY_HELD (Glaum et al., 2013).

Det som brukes for å generere modellenes resultater er som sagt programmet R (versjon 3.5.0). Dette er i motsetning til Glaum et al. (2013) der det ble benyttet SPSS (versjon 19). Dette er blitt tatt høyde for, og det vurdert til at det ikke skal ha noen effekt på beregningene da begge programmene bruker samme metode for å beregne modellene.

Finner regresjonskoeffisienter (β) og t -verdier for hver uavhengig variabel. Finner at R^2 er vidt forskjellig fra mellom selskap og land variabler, (41,7% og 11,6%). Dette tyder på at selskapsvariabler har mer forklaringskraft enn landvariabler. Dette er noe vi ser fra de enkelte land og at de ikke viser noe betydelig påvirkning på overholdelse. Dette kan komme av at forskjellene mellom land er blitt mindre i EU siden 2005.

Det var ikke mange variabler som var signifikant positivt med overholdelse, og det kommer mest sannsynlig av at det ikke var nok variabler i analysen (Wooldridge, 2009). Det som klart kommer over som signifikant var CAPITAL, som var signifikant alene i modell 1, men ikke i modell 3, verken med eller uten CLOSELY_HELD.

Noe som var overraskende var at SIZE hadde negativ t-verdi, da man skulle trodd størrelse ville hatt positiv effekt på overholdelse, noe man kunne se fra Glaum et al. (2013) der de fant at SIZE hadde en positiv effekt på overholdelse. Det kan tenkes at dette skyldes at det var mer notekrav som gjorde seg gjeldende for de største selskapene, men det er vanskelig å kunne si noe utover dette.

Som sagt representerer utvalget mitt 17 europeiske land, og derfor har jeg inkludert 16 indikatorer av variabelen land, der Italia er ekskludert siden det hadde medianen av overholdelse (Hardy, 1993). Det β -koeffisienten av COUNTRY indikatorene viser er den relative differansen mellom gjennomsnittlig overholdelse i indikatorlandene og i Italienske selskap, kontrollert for de andre uavhengige variablene. Det viste liten sammenheng med graden av overholdelse.

Når disse funnene ble testet mot landnivåvariablene (se tabell B5 i vedlegg B), ble det klart at variabler på landnivå hadde større effekt på overholdelsen. De signifikante variablene var S-MARKET, ENFORCE & DIFFER. Noe som viser at markedets størrelse har større effekt på overholdelsen av notekravene, det samme gjelder kraften på håndhevelse, og tidligere regnskapstradisjoner. Det som kom overraskende var effekten tradisjoner i form av tidligere regnskapsstandard hadde så stor påvirkning på overholdelse, dette kommer overraskende da man skulle trodd at selskap hadde blitt mer vant med IFRS. Funnet kan knytte seg til ENFORCE da det var noe korrelasjon mellom dem.

Når det gjelder håndhevelse kommer det fram i analysen at håndhevelse spiller en vesentlig rolle inn i overholdelse. Dette stemmer med forventningene om nasjonal offentlig håndhevelse påvirker graden av overholdelse. Noe som viser at insentivet til overholdelse kommer av eksterne faktorer. Når det sees sammen med veiledningen til IASB (2017b), som skulle hjelpe med forståelse av vesentlighet, kan det tenkes at børsnoterte selskap ikke er like påvirket av interne insentiv for å overholde notene. Dette kan komme av at de alt har en tilstrekkelig forståelse av notekravene, og det derfor har mindre effekt.

6.4 Oppsummering

I dette kapitlet ble det testet for overholdelse og hvilke faktorer på land- og selskapsnivå som påvirker graden av overholdelse. De to nivåene som testes for er inspirert av Glaum et al.

(2013) sin studie. Faktorene ble presentert i kapittel 5. Det var et totalt utvalg av 50 børsnoterte selskap, fra 17 ulike Europeiske land. Årsregnskapene som ble testet var fra 2017, og det var notekravene i IFRS 3 og IAS 36 som ble testet.

Det jeg fant var en gjennomsnittlig overholdelse 81,41% (median 82,20%), noe som er ett betydelig avvik fra full overholdelse. Den laveste overholdelsen funnet var 44,83%, noe som viser større mangler. Notene som hadde lavest overholdelse var informasjon om det gjenvinnbare beløp, hendelsene som førte til innregning eller reversering av verdifall, forutsetningene til ledelsen under bruksverdi, allokeringen av goodwill til KGE, navn og beskrivelse av overtatt selskap, og de primære grunnene til virksomhetssammenslutningen. Dette er noter som klassifiseres som viktige noter under Devalle & Rizzato (2013). Som viser at det er noter med høy brukernytte som blir overholdt minst.

Faktorene på selskapsnivå som ble vist hadde mest signifikant påvirkning på overholdelse var kapital (*capital*). Noe som viser at utstedelse av obligasjoner i det gitte selskapsåret har en positiv påvirkning på overholdelsen. Andre faktorer var størrelse (*size*) og virksomhetssammenslutninger (*combinations*), som begge hadde en negativ effekt på overholdelse. Dette var overraskende da det er tenkt at større selskap skulle hatt en høyere overholdelse, og at antall virksomhetssammenslutninger ville gitt bedre insentiv for å rapportere bedre. Funnene av størrelse og virksomhetssammenslutninger var avvikende fra det som ble funnet i studien til Glaum et al. (2013).

Landnivå variablene viste derimot at de var mer signifikante for overholdelsen enn variablene på selskapsnivå. Det kom fram at den mest signifikante faktoren for overholdelse var håndhevelse (*enforce*), noe som var forventet i hypotesene i kapittel 4 ville være tilfelle. Det viser og at de regulatoriske myndighetene har enorm makt når det kommer til graden av håndhevelse. Det kom og fram at tradisjoner (*differ*) og børsmarkedet (*s-market*), hadde påvirkning på overholdelsen, men det var mindre signifikant enn håndhevelse. Det ble og vist at håndhevelse og tradisjoner hadde en sterk korrelasjon.

7. Undersøkelse av investorer og analytikere

I dette kapitlet vil jeg analysere resultatene fra spørreskjemaet som ble sendt til investorene og analytikerne. Formålet er først og fremst for å undersøke hvilke problemer brukere har med noteopplysningene. Dette gjøres med bakgrunn i grunnleggende teori som presentert i de tidligere kapitlene. Studien innebærer datainnsamling gjennom et semistrukturert spørreskjema, med metode som redegjort i kapittel 7. Fullstendig svar og spørreskjemaet brukt finner man i vedlegg C og D.

7.1 Om respondentene

Hensikten med å analysere respondentenes særtrekk i denne undersøkelsen er å se på om det er spesielle faktorer som påvirker deres opplevelse av regnskapet. Faktorene valgt ut er blant annet om selskapenes oppstartsår, hjemmehørende land, størrelse, standard for rapportering, standard for analyse, industrier analysert og informasjonskilder brukt. Faktorer valgt ut er mye basert på tidligere studier som KPMG (2014), Petersen et al. (2010) og IASB (2015).

Respondentene i denne undersøkelsen var de som rapporterte etter NAICS 52, som er selskap som faller inn under IASBs definisjon av brukere. Utvalget ble presentert i metodekapittelet 5.3, som presenterte utvalget og deres land- og oppstartsår. Utvalget i denne undersøkelsen var på 37 respondenter, og er dermed ikke et representativt utvalg (Green, 1991), men utvalget er egnet til å kunne underbygge funnene fra tidligere år, og eventuelt belyse andre problemstillinger eller løsninger.

Selskapene i denne analysen var for det meste små selskap. Med små selskap så menes det i denne oppgaven selskap som er under 150 ansatte. Det var totalt 31 av selskapene som ble klassifisert som små selskap. Der det var 4 mellomstore (151-500 ansatte) og 2 store selskap (over 500 ansatte). Dette kan gi et mindre representativt utvalg, da selskapene i analysen var såpass små.

Det var 22 selskap som svarte at de rapporterte etter IFRS, og 12 selskap som svarte at de rapporterte etter USGAAP, samt 3 som brukte lokal standard. Dette kommer av at det ble sendt ut til flest selskap som oppga at de rapporterte etter IFRS. Det var og selskap som rapporterte etter USGAAP og tre selskap som rapporterte etter en lokal standard. Dette viser at det er en

feil i selskapsdatabasen til Orbis eller at respondentene oppga feil, da det var kun plukket ut selskap som rapporterte etter IFRS eller USGAAP. Selskapene som rapporterte etter lokal standard benyttet seg alle av Indian GAAP.

I selskapenes analyser var det 17 selskap som rapporterte at de brukte USGAAP i sine analyser, som er fire mer enn selskap som rapporterte at de brukte det i sine regnskap, og fire selskap som analyserte lokal standard. Dette kommer av at alle selskap som rapporterte at de brukte IFRS analyserte IFRS, men tre selskap som brukte det rapporterte at de i tillegg analyserte USGAAP. Det var og et IFRS selskap som rapporterte at de analyserte NGAAP. Det var og et selskap som rapporterte lokal standard som analyserte lokal standard og USGAAP, og alle selskap som analyserte lokal standard analyserte lokal standard. Ingen selskap som rapporterte USGAAP analyserte noe annet enn det. Videre ble de respondentene som svarte at de brukte både IFRS og USGAAP spurt om de opplevde at de hadde forskjellig nytteverdi. Dette var det bare tre respondenter som svarte på, noe som gjorde at spørsmålets verdi falt bort.

Når det gjaldt hvilke industrier selskapene analyserte var dette spredt utover veldig jevnt, der finansindustrien var den mest analyserte, og ingen selskap rapporterte at de analyserte offentlig sektor, dette var ikke overraskende. Dette var positive funn, da det gir svarene mer reliabilitet. Når det gjaldt hvilke kilder for informasjon de fant mest nyttig for sin analyse, fikk de et åpent spørsmål, og flere valgte å ikke respondere, og av de som responderte svarte de fleste årsregnskap og kvartalsregnskapet. Hensikten bak disse spørsmålene var å se om respondentene hadde faktorer som påvirket deres overholdelse, enten om det er størrelse til respondenten eller industri. Noen av spørsmålene, som f.eks. informasjonskilder ble valgt bort fra analysen da det var for få svar.

7.2 Bruk av notene og nytteverdi

Dette kapitlet er fokusert på å se hvordan brukerne benyttet seg av noteopplysningene for IFRS 3 og IAS 36, og deres oppfattelse av nytteverdien til de standardene. Dette vil gjøres gjennom å spørre om notene fra IAS 36 eller IFRS 3 blir brukt som informasjonskilde, og hvilket nivå de oppfatter nytteverdien av notene, og hvilke problemer de har med bruk av dem.

Startet med å spørre respondentene om de brukte årsregnskap eller kvartalsregnskap, og dette var for å avdekke om bruken av kvartals/årsregnskap ville ha påvirkning på deres oppfattelse av brukernytten. Av de 21 som svarte at de brukte begge deler var det bare tre som svarte at de brukte kvartalsregnskap og årsregnskap forskjellig (se tabell C6 & C7 i vedlegget). De svarte essensielt at årsregnskap var brukt for å kvantifisere informasjon, og kvartalsregnskap ble brukt for å kvalitetssjekke. Lignende ble rapportert av Leftwich, Watts & Zimmerman (1981). Det som svar overraskende var at det ikke var flere som rapporterte bruk av kvartals- og årsregnskap, da det var ventet av de fleste ville benytte seg av begge. Dette kan komme av flere grunner, som f.eks. at utvalget besto av små selskap, eller at de ikke analyserte selskap med kvartalsregnskap. Når det gjaldt viktigheten av regnskapet svarte bare tre at de ikke fant det kritisk for analysen.

De spesifikke spørsmål rundt noteopplysningene ble i denne undersøkelsen avgrenset til noteopplysninger rundt goodwill, nedskrivning, og KGE, da det var ønskelig å se effekter fra mer avgrensede områder, og mer generelle spørsmål er tenkt ville gitt mindre fruktbare svar. Områdene valgt ut å se nærmere på er valgt på grunnlag av hva som ble funnet i kapittel av overholdelse, og tidligere studier.

Fra respondentene rapporterte henholdsvis 22 og 35 av de som svarte at de brukte informasjon om nedskrivning av goodwill og nedskrivning av driftsmiddel inn i sine analyser (se tabell C8 i vedlegget). Grunnen til at det er færre som bruker goodwill informasjon kan følge samme begrunnelse som svaret rundt hvorfor det var færre som brukte kvartalsrapporter, blant annet var det mindre selskap, og det er mindre vanlig at selskap har goodwill og at det blir nedskrevet (KPMG, 2014). Likevel har informasjon om goodwill en bekreftende verdi for brukere, og dette funnet er forventet når det sees i sammenheng med størrelse på brukerne.

Når det gjaldt hvor nyttig informasjonen rundt dette var det flere som svarte nøytralt/nedre skala når det gjaldt goodwill nedskrivning, og flere svarte i den øvrige skala for nedskrivning av driftsmiddel (se tabell C9 i vedlegget). Dette kan komme av at det er flere selskap som har nedskrivning av driftsmiddel, noe som gjør at det er lettere å sammenligne. Samtidig som at nedskrivning av driftsmiddel kan ha en høyere bekreftelsesverdi når det er mer vanlig (KPMG, 2014). Dette må igjen sees med de vanskelighetene som brukere opplevde, og om det er noe som er særskilt for det ene eller andre, blant annet ble det påpekt av Chalmers, Godfrey &

Webster (2010) at det kan være vanskelig å tolke goodwill. De største utfordringene som ble rapportert rundt goodwill informasjon (og driftsmiddel), var at det var vanskelig å lese ut ifra regnskapet hva den kontantgenerende enheten (KGE) utgjør. Dette ble og funnet i kapittel 6 var noe som var underrapportert av flere selskap.

7.3 Problemer med regnskapet

Hensikten med å se på problemer i regnskapet var å avdekke om problemene som brukere opplever skyldes problemer med overholdelse, eller om det er andre faktorer som påvirker deres bruk av noteopplysningene. Dette er gjort med bakgrunn i de problemer som ble redegjort for i kapittel 3, der det er særlig lagt vekt på mangler i kommunikasjon, og problemene med kommunikasjon.

Det første spørsmålet som ble gitt til brukere var om de hadde problemer med bruk av informasjonen fra notene. Her var det 10 som svarte at de hadde problemer, dette utgjorde over en fjerdedel av respondentene. De respondentene som opplevde problemer ble videre gitt et flervalgs spørsmål der de skulle velge hva som var de største problemene. De største problemstillingene som 7 av respondentene svarte var at notene var uklare og at det var gitt for lite informasjon fra noteopplysningene (se tabell C10 i vedlegget). De nest største problemene som 6 rapporterte var at notene var for generiske og det var mangler i struktur. Det var bare 1 respondent som svarte at notene ikke var sammenlignbare. Videre ble respondentene spurt om de kunne redegjøre for problemstillingene sine i så mye detalj som mulig.

Det var bare tre respondenter som redegjorde for vanskelighetene i tekst. De forklarte at det er vanskelig å få oversikt over effektene goodwill har. Det ser ut til at verdsettelsen av goodwill gjør det vanskelig å bruke det som en bekreftende verdi, som brukere gitt fra KPMG (2014). Dette minsker derfor dens nytteverdi. Siden nedskrivning av goodwill er en engangshendelse er det desto viktigere at man gir nyttig informasjon som kan bli brukt inn i en verdsettelse, og dette ser ut til å være et problem. Respondentenes svar er lignende de som ble rapportert i IASB (2015), blant annet med at det er problemer med å hente ut selskapets vurderinger fra notene. Respondentene ble og spurt om deres tanker rundt generell informasjon som brukstid, framtidige kontantstrømmer, og andre faktorer for KGE eller gruppe av eiendeler (se tabell

C12 i vedlegget). Her var det igjen bare tre respondenter, og her ser det ut til å være problemer med mangel på informasjon.

Problemstillingene som ble funnet viser at det er like hyppig problemer med kommunikasjon som overholdelse. Alternativet om for lite informasjon er relevant for overholdelse, da standardene om fulgt riktig skal gi tilstrekkelig informasjon. Likevel var problemstillingene som ble løftet i tekst mer knyttet til problemet med overholdelse. Funnene som er gjort i denne undersøkelsen viser de typiske problemstillingene som er funnet blant annet fra IASB (2017a; 2015), og at problemene med overholdelse og kommunikasjon går igjen.

Når det gjelder identifisering av KGE eller rapporteringsenhet svarte 11 respondenter at de fant det vanskelig å identifisere KGE/rapporteringsenhet i regnskapet (se tabell C13 i vedlegget). Dette er færre enn det som ble funnet av KPMG (2014), selv om dette utvalget består av mindre selskap. De fant i KPMG (2014) at:

«Over at third of companies raised the concept of a cash-generating unit as a key area of difficulty in applying the goodwill impairment model ...» - KPMG, 2014, s. 12

Dette er likevel et større problem, da det skal ikke være nødvendig for brukere å måtte ta forutsetninger eller bruke lengre tid til å identifisere dette. De som svarte at de hadde problemer med å identifisere KGE ble spurt om hva som påvirket dette, og hva grunnen til at det var vanskelig (se tabell C14). Her svarte 4 respondenter, alle svarte at det var mangel på informasjon, og det burde vært klart merket i regnskapet. Ingen av respondentene rapporterte at det var noen andre problemer med KGE utover identifiseringen.

Når det gjelder hvilke effekter som førte til at brukere opplevde problemer var det ingen signifikant effekt på verken oppstartsår, størrelse eller hvilken regnskapsstandard som blir brukt. Siden utvalget ikke var signifikant og utvalget besto av relativt små selskap kan dette hatt en påvirkning. Det mest interessante med dette funnet er at hvilken regnskapsstandard som ble brukt (USGAAP eller IFRS) ikke hadde påvirkning på opplevelsen av vanskeligheter. Det ble funnet en effekt på at selskap med flere ansatte opplevde mindre problemer, men dette var ikke en signifikant effekt.

7.4 Oppsummering

I dette kapitlet ble det gitt en spørreundersøkelse til investorer og analytikere for å avdekke hvilke problemstillinger og eventuelle løsninger de har rundt notekravene. Utvalget i undersøkelsen var på 37 respondenter, der respondentene hovedsakelig besto av mindre selskap (under 150 ansatte). Siden utvalget var lite og besto av mindre selskaper kan det tenkes at det ikke er representativt. Videre benyttet og analyserte respondentene hovedsakelig IFRS. Det ble funnet at noen benyttet seg av lokal standard, som viser til at mottaker svarte feil, eller at det er feil i selskapsdatabasen til Orbis.

Det ble avdekket at cirka 2/3 av respondentene fant informasjon rundt nedskrivning av goodwill nyttig og alle respondentene fant informasjonen rundt driftsmiddel nyttig. Graden av nytte var middels/høy, men noe lavere for informasjon rundt goodwill. Noe som er lignende med det som ble rapportert i studien til KPMG (2014). Grunnen til den noe lavere nytteverdien med goodwill kunne vært at det var vanskeligere å benytte den i analyser (Chalmers et al., 2010).

Det var cirka 1/3 av respondentene som svarte at de hadde problemer med bruk av notene. Problemene de svarte innebar hovedsakelig mangel på informasjon og problemer med uklarheter/ustrukturert informasjon. Når de ble spurt om å redegjøre problemene kom det fram at det var mangel på informasjon som var det største problemet, og informasjonen de etterspurte var informasjon som skulle blitt gitt ved overholdelse av notekravene. Dette indikerte at brukeres ønsker om mer informasjon som rapportert under IASB (2017a) kunne komme av mangel på overholdelse, og ikke problemer i standardene.

8. Undersøkelse av regnskapsprodusentene

Det jeg vil se på i dette kapitlet er hvordan selskaper gjennomfører utarbeidingen av noteopplysninger og om det er faktorer som påvirker regnskapsprodusenters forståelse av standardene, og også hvilke løsninger de kunne tenke seg skulle blitt gjort. Komplette utdrag av svarene fra dette kapitlet og spørsmålene finnes i vedlegg C og D.

8.1 Om respondentene

Hensikten med å analysere respondentenes særtrekk i denne undersøkelsen er samme som i kapittel 7, nemlig å se om det er ulike faktorer hos regnskapsprodusentene som påvirker deres oppfattelse av standardene. Faktorene valgt ut er oppstartsår, hjemmehørende land, størrelse, standard for rapportering, andel goodwill og andel driftsmiddel mot totale eiendeler.

Respondentene i denne undersøkelsen var de som ikke rapporterte etter NAICS 52, som er tenkt vil ta alle selskap som ikke faller inn under kategorien bruker til IASB. Utvalget ble presentert i metodekapitlet 5.3, som presenterte utvalget og deres hjemmehørende land- og oppstartsår. Utvalget i denne undersøkelsen var på 89 respondenter, dette utvalget er spredt i land og oppstartsår, men det sees ikke på som representativt utvalg i henhold til Green (1991) sin tommelfingerregel. Utvalget er stort og bredt nok til at det er egnet til å kunne belyse problemstillinger som regnskapsprodusenter kan oppleve med standardene.

Det var 55 selskap i utvalget som rapporterte etter IFRS, og 27 selskap som svarte at de brukte USGAAP. Det var 7 selskap som svarte at de brukte lokal standard. Igjen viser dette at det kan være feil i selskapsdatabasen til Orbis eller at respondentene oppga feil, da det var kun plukket ut selskap som rapporterte etter IFRS eller USGAAP. Så selskapene som svarte at de brukte lokal standard skulle blitt inkludert. De selskapene som lokal standard svarte at de brukte Britisk, Norsk og Tysk lokal standard (se tabell C19 i vedlegget).

Fordelingen av goodwill mot totale eiendeler var det bare 33 respondenter som svarte at ikke hadde goodwill i balansen. Av de som svarte at de hadde goodwill i balansen var gjennomsnittet av svarene rundt 6,1-9% goodwill av totale eiendeler. Dette viser at goodwill utgjorde en betydelig andel av respondentenes svar. Når det gjelder fordelingen av driftsmiddel mot totale eiendeler lå gjennomsnittet mellom 40,1-60%. Svarene viser at

goodwill og driftsmiddel utgjør en betydelig andel av de totale eiendelene. Dette gjør at viktigheten av goodwill og driftsmiddel er større for disse respondentene, og det er da forventet dette vil vises som en høyere forståelse av standarden (se tabell C17 i vedlegget).

Selskapene i denne undersøkelsen svarte at de opererte i et mangfold av industrier, og dette viser et bredt utvalg av industrier, som gjør det mulig å se om det er forskjell i industriene. Den mest rapporterte industrien var konstruksjon med 21 respondenter, og den som ingen svarte var offentlig sektor. Selskapene i denne undersøkelsen var større enn de fra kapittel 7, med at det var 40 små selskap, og 21 mellomstore og 28 store selskap. Størrelse er i denne undersøkelsen målt i ansatte, der 150 ansatte og under er regnet som små. Selskapene som rapporterte at de var mindre var «store-små» selskap siden de fleste av de hadde mellom 51 til 150 ansatte, og er derfor bedre egnet til å kunne svare på spørsmålene, siden det er forventet at større selskap har en bedre forståelse (se tabell C18 og C20 i vedlegget).

8.2 Utarbeidningen av regnskapet

Hensikten med dette kapitlet er å se hvordan selskapene utarbeider regnskapet, og da med fokus på nedskrivning og goodwill. Grunnen til dette er å avgrense det mot de samme områdene som i kapittel 7.

Ved gjennomføringen av nedskrivningstest ble respondentene spurt om hvordan og hvem som gjennomførte nedskrivningstest. Dette gjøres ved å stille en rekke spørsmål om hvor i selskapet nedskrivningen gjennomføres, hvem som gjennomfører den, og den personens rolle i selskapet. Spørsmålene er inspirert av studien til Petersen & Plenborg (2010). Svarene fra respondentene er viste at det var mest vanlig å gjennomføre nedskrivningstest fra hovedkontor. Dette spørsmålet ble bare stilt til 23 respondenter som svarte at de rapporterte ulike segment. Det var og vanlig å foreta årlig nedskrivningstest, med bare 5 respondenter som gjorde det mindre hyppig enn hvert andre år. Dette kommer av at standarden krever at man gjennomfører årlig nedskrivningstest hvis man har goodwill.

De som gjennomførte nedskrivningstestene var ofte interne og eksterne eksperter i samarbeid. Dette er noe 33 av respondentene rapporterte. 20 av respondentene svarte at de kun brukte interne eksperter, og 8 brukte kun eksterne eksperter. Av de eksterne ekspertene var revisorer hyppigst brukt, nest mest brukt var konsulent firma. Selskapene rapporterte og at de som

gjennomførte nedskrivningstester i større grad var med i andre verdsetninger (se tabell C21 i vedlegget). Dette viser at de er mer involvert i prosessene ved vurdering og testing i selskapet. Videre svarte de færreste av de på hvordan de samlet ekstern informasjon for nedskrivingsformål, noe som gjorde at dette svaret ble mangelfullt for analysen.

Det var bare 21 av respondentene som hadde rapportert tap på nedskrivning de siste fem årene. Siden de har gjennomført nedskrivning er det forventet at de som svare at de hadde nylig gjennomført nedskrivning hadde en bedre forståelse av kravene i standarden. Videre ble alle respondentene spurt om de opplyste om at de hadde gjennomført nedskrivning når det ikke var krevd. Det som ligger i dette er om de oppga at de hadde gjennomført nedskrivningstest når det ikke var gjennomført tap av nedskrivning, siden standarden ikke krever at det oppgis, men det er anbefalt (EY, 2018). Det var kun 15 som svarte ja, og dette kan komme av at respondenten misforsto spørsmålet siden en større andel svarte at de ikke visste (se tabell C27 og C28 i vedlegget).

8.3 Metoder brukt i regnskapet

I dette kapitlet vil det sees på hvilke metoder selskapene brukte i regnskapet. Med metoder mens alle metoder brukt for å estimere gjenvinnbart beløp, allokering av goodwill, og inndeling av KGE. Hensikten med dette er å lage et grunnlag for hvilke metoder som blir brukt, og hvordan dette påvirker informasjonen de gir, eller forståelsen av standarden.

Når det gjelder metodene som selskapene brukte for å estimere gjenvinnbart beløp svarte 59 av respondentene at de brukte bruksverdi for å beregne gjenvinnbart beløp. Det var en blanding av både USGAAP og IFRS selskap som svarte at de brukte bruksverdi. Det var bare 10 av respondentene som brukte udiskonterte kontantrømmer, og 25 brukte virkelig verdi vurdering. Denne estimeringen blir gjort igjen for å fastslå hvorvidt det er nødvendig med nedskrivning. Når det gjelder bruk av eksperter ved fastsettelse av gjenvinnbart beløp svarte rundt 2/3 at de brukte eksperter for dette. Dette viser at revisorer har en viktig rolle ved gjennomføring av nedskrivningstest, og dette kan ha betydning for forståelsen.

Når det gjelder bruksverdi var det forventet at dette ville være den mest brukte metoden, da det er en vanlig metode i IFRS, og den er til dels tillatt under enkelte omstendigheter i USGAAP, blant annet for å beregne virkelig verdi hvis det ikke finnes marked. De som svarte

at de brukte bruksverdi ble spurt om hvordan denne ble fastsatt. Det var to metoder som ble brukt, der 31 svarte diskontert kontantstrømsmetode (DCF), og den andre svarte 3 at de brukte economic value added (EVA). Det var ingen som svarte at de brukte multipler eller andre metoder for å beregne bruksverdi.

De som svarte at de rapporterte ulike segment ble spurt om hvordan forholdet mellom KGE og segment var, dette ble spurt om for å se om selskapene definerte en KGE som et segment (Petersen & Plenborg, 2010). Det var og viktig å se om de som rapporterte segment hadde større problemer med standarden, da det stilles strengere krav til dem. Brukere har rapportert tidligere blant annet fra KPMG (2014) at det var vanskelig å identifisere KGE og spesielt når det introduseres segment. Dette var noe som ble rapportert i denne studien og.

De fleste selskaper rapporterte at segment og KGE var det samme. Det var en større andel Amerikanske selskap som rapporterte at de hadde flere KGEer per segment, noe som skilte seg fra de IFRS rapporterende selskapene. I undersøkelsen ble det skilt mellom rapporteringsenhet og KGE, men i analysen blir de begge kalt for KGE her. Dette fordi USGAAP har kalt det for rapporteringsenhet, og IFRS for KGE, men det er ingen praktiske forskjeller mellom disse utenom forskjell i begrepsnavn (Shoaf & Ignacio, 2005).

Når det gjelder allokeringen av goodwill over til KGE ble dette gitt til alle respondentene som svarte at de hadde goodwill. De ble spurt om de rapporterte allokeringen av goodwill etter virksomhetssammenslutning, her var det ingen som svarte nei. Grunnen til dette spørsmålet var at brukere opplevde at selskap ikke rapporterte allokeringen, og dette ble også funnet i tidligere studier av overholdelse (KPMG, 2014, Mazzi et al., 2017). Det var forventet at respondentene ikke ville svare nei, da dette hadde vært negativt for dem. Selskapene rapporterte og at de følte at det var et bånd mellom allokeringen av goodwill og ledelsens overordnede plan for selskapet.

Ved utarbeidelse av notene svarte 30 respondenter at de benyttet seg av en «sjekklister» ved utarbeidelsen av notekravene. Dette var overraskende, da det var forventet at flere ville vegret seg fra å svare ja på dette spørsmålet, da det er negativt svar. Dette funnet støtter opp funnet til IASB (2017a) som rapporterte nettopp at sjekklister kunne være årsaken til flere av de generiske notene som selskap rapporterer. Når respondentene fikk oppfølgings spørsmål om hvordan de sikret at brukeres behov ble oppfylt når de benyttet seg av sjekklister så var det

ingen som svarte. Dette kan komme av at spørsmålet er et såpass komplekst spørsmål, eller at de ikke har noe godt svar på dette. Til de som svarte at ikke brukte sjekklister så svarte en av respondentene at revisor sikret at notekraven ble fulgt. Dette støtter opp det tidligere funnet om at eksterne eksperter er viktig ved utarbeiding ved notene.

8.4 Forståelse av notekravene

Forståelse av notekravene er et viktig punkt, da dette viser om det er problemer med forståelsen av notekravene, og hva som trenger klargjøring. Dette er viktig informasjon for standardsetter, da dette kan brukes i utviklingen av veiledninger for regnskapsprodusenter. Det kan også gi en forklaring på graden av overholdelse, og om problemene kan skyldes at forståelsen av notekravene.

Figur 13 – Forståelse av standardene

Does your firm find the accounting standard's disclosure requirement easy to understand?	
Yes	25
No	34
Don't know/do not wish to answer	28

Det var 59 respondenter som svarte at ja/nei på dette spørsmålet. Av de var det 58% som svarte at de ikke fant standarden enkel å forstå. Dette er en stor andel av selskapene, noe som tyder på at standardene er krevende for selskapene å benytte.

Dette ble satt inn i en regresjonsanalyse for å se på hvilke selskapsfaktorer selskapenes forståelse (se tabell C34 i vedlegget). Det man kan lese av tabellen er at det var ingen signifikante selskapsfaktorer, noe som kan komme av utvalgets størrelse (Wooldridge, 2009). Faktorene goodwill og driftsmiddel hadde en negativ effekt på forståelse, noe som kan komme av at høyere andel gir mer press på god bruk av standarden, det samme gjaldt segmentrapportering. Ansatte hadde en positiv effekt på forståelse, noe som ble vist gjaldt brukeres oppfattelse og, da flere ansatte gir oftest høyere kompetanse som gjør bruk av standardene lettere. Overraskende her var at selskap som rapporterte etter IFRS rapporterte at de fant det lettere å forstå standardene, dette tyder på at arbeidet med veiledninger har hatt en positiv effekt på selskapenes forståelse av standardene.

Funnene viste en overraskende statistikk, da det viste at forståelse av standardene var uavhengig fra land/oppstartsår. Dette om dette kan knytte seg til overholdelse er vanskelig å si, da forståelse og overholdelse kan være forskjellig. Siden det ikke var hensiktsmessig å spørre direkte om de overholdt standardene er forståelse valgt som et substitutt. Dette trenger ikke ha sammenheng, men gir en indikasjon på om hvordan selskapene oppfatter standardene.

Når det gjelder bruk av sjekklister svarte 44 av respondentene ja/nei, av disse var det hele 30 som svarte at de benyttet seg av sjekklister ved utarbeidelsen av regnskapet (se tabell C30 i vedlegget). Dette var en betydelig andel av respondentene, noe som kan knyttes sammen med at respondentene hadde problemer med å forstå kravene. Når det ble analysert opp mot Djankov et al. (2008) sin studie av håndhevelse ble det klart at landene som rapporterte at de brukte sjekklister, kom først og fremst fra land med lav offentlig håndhevelse.

8.5 Oppsummering

Dette kapitlet tar for seg hvordan regnskapsprodusenter utarbeider og oppfatter standardene. Studien har 89 respondenter fra 18 forskjellige land. Svarene for undersøkelsen ligger vedlagt i vedlegg C, og spørsmålene i vedlegg D.

De fleste respondenter i denne undersøkelsen rapporterte etter IFRS, og det var noen som rapporterte etter lokal standard, som viser at det kan være feil i selskapsdatabasen Orbis. Når det gjelder selskapenes håndtering av regnskapet kom det fram at de fleste selskap i denne undersøkelsen gjennomførte test av nedskrivning så ofte som en gang i året. Undersøkelsen avdekker at selskaper bruker eksterne eksperter ved test av nedskrivning, og at den vanligste eksterne eksperten brukt er revisor. Ekspert er og involvert i større grad i andre verdsettelsesvurderinger, og er derfor og godt kjent med selskapets verdivurderinger.

Når det kommer til forståelsen av standardene tilknyttet virksomhetssammenslutning og verdifall av eiendeler så rapporterte 58% av de som svarte ja/nei, at de hadde problemer med å forstå standardene. Dette er en betydelig andel av de spurte respondentene, dette tyder på at standardene kan være krevende å forstå. Når det ble tatt analyse av faktorene så kom det fram at antall ansatte hadde en positiv effekt på forståelsen, men det overraskende var at selskapets hjemmehørende land ikke hadde særlig påvirkning på forståelsen. Dette indikerer at forståelse

og overholdelse ikke henger sammen, da hjemmehørende land hadde større effekt i kapittel 6. Dette kan og komme av utvalgets størrelse, og at utvalget ikke var børsnotert.

Når det gjelder bruk av sjekklister som IASB rapporterte var en av hovedårsakene til generisk informasjon kom det fram at så mange som 2/3 av respondentene benyttet seg av dette ved utarbeiding av sitt årsregnskap. Når dette ble analysert videre ble det avdekket at det var selskap som rapporterte fra land med lav håndhevelse som benyttet seg av sjekklister, og at det var mindre vanlig å benytte seg av i land med høy håndhevelse.

9. Analyse av resultatene

Målet med denne utredningen er å kartlegge hvilke effekter overholdelse har på notekvaliteten i IFRS. I dette kapitlet presenteres og analyseres dataene som er hentet inn i kapittel 6 til 8. Resultatene av analysen presenteres opp mot hypotesene, som ble presentert i kapittel 4.

9.1 Resultatene i denne undersøkelsen

Ved vurderingen av resultatene så er det største spørsmålet om hvordan disse resultatene skal tolkes mot oppgavens problemstilling 'hvordan overholdelse påvirker notekvaliteten i IFRS 3 og IAS 36?'. Siden det ikke finnes en direkte måling på notekvalitet ble det laget en modell for måling av dette på bakgrunn av den tidligere teorien vist i kapittel 3 og 4. Modellen illustrerer de tre elementene for notekvalitet som er funnet fra tidligere studier, og viser at notekvalitet kan illustreres som en funksjon av:

$$\text{Notekvalitet} = \text{Overholdelse\%} * \text{Noter} + \text{ØvrigeFaktorer}$$

Der elementene er:

Faktorer:	Forklaring:
<i>%Overholdelse</i>	Prosent av overholdelse av alle notekravene i sin helhet.
<i>Noter</i>	Den individuelle note sin brukernytte.
<i>ØvrigeFaktorer</i>	Øvrige kvalitetsfaktorer som ikke går på overholdelse eller den individuelle note

Den helhetlige overholdelsen i denne studien av notekravene til IAS 36 og IFRS 3 ble funnet til å være gjennomsnittlig på 81,41% (median 82,20%). Dette viser at det har vært liten endring av overholdelse siden studien til Mazzi et al. (2017). De notene som hadde lavest overholdelse var notekravene som omhandlet informasjon om det gjenvinnbare beløp, hendelsene som førte til innregning eller reversering av verdifall, forutsetningene til ledelsen under bruksverdi, allokering av goodwill til KGE, navn og beskrivelse av overtatt selskap, og de primære grunnene til virksomhetssammenslutningen. Dette er krav som går igjen i Devalle & Rizzato

(2013) som viktige notekrav, og var og notekravene som ble minst overholdt i studien til Mazzi et al. (2017).

Når man sammenligner det med de to overnevnte studiene ser man at det har vært liten endring av den helhetlige overholdelsen, og spesielt av viktige noter. Dette er på tross av at dette har vært et mye omdiskutert tema. Det som påvirker overholdelsen er kapital på selskapsnivå, og på landnivå er det tradisjoner, håndhevelse, og børsmarkedet. Det som hadde størst påvirkning var håndhevelse, noe som blir støttet av Glaum et al. (2013) & Mazzi et al. (2017). Det ble også vist i Mazzi sin studie at høyere overholdelse har positiv effekt hvis man operer i et land med høyere håndhevelse.

Videre indikerer funnet hvilke effekter IASBs praktiske veiledninger har på regnskapsprodusenter. Som sagt ga IASB (2017b) ut en praktisk veiledning som skulle bidra til at man ville oppnå en bedre overholdelse av notene, og generelt høyere regnskapskvalitet. Funnet her tyder på at veiledningen ikke har hatt noen vesentlig effekt på overholdelse. Det har vært en endring siden Glaum et al. (2013) som tar årsregnskap fra 2005, men ingen/lav endring fra Mazzi et al. (2017) som tester årsregnskap for perioden 2008-2011. Dette viser at standardsetter har mindre påvirkningskraft på overholdelse for børsnoterte foretak.

Når det gjelder brukeres formening om notene så kommer det fram at bruken av noteinformasjon rundt goodwill og driftsmiddel er høy, og at rundt 1/3 sliter med bruk av denne informasjonen. Av de som sliter med informasjonen er de vanligste problemene mangel på informasjon, uklarheter, generisk informasjon og struktur. Når de blir videre spurt om å forklare problemene kommer det fram at brukernes problemer kommer av mangel på informasjon, som knytter seg til overholdelsen. Av de problemstillingene som relaterer seg til øvrige kvalitetsfaktorer var det uklarheter, generisk informasjon, inkonsistens og struktur som gikk igjen. Samlet viser dette at 1/3 av brukere har problemer som kommer av kommunikasjonen til selskapet.

Det kommer derfor fram i denne undersøkelsen at det har vært mindre endringer i overholdelse av notekravene til IFRS 3 og IAS 36, og det er spesielt notene med høy brukernytte som har den laveste overholdelsen. Når det gjelder øvrige kvalitetsfaktorer kommer struktur og uklarheter som de største problemene, sammen med generisk informasjon og inkonsistens, noe ca. 1/3 av brukere opplevde som problematisk. Det videre spørsmålet blir da om hvordan man

skal kvantifisere disse funnene for å kunne si noe om notekvalitet i sin helhet. Siden det ikke er laget noe kvantifiserbar måling, så må jeg benytte historisk data. Fra de historiske dataene kan jeg si at det har vært mindre endringer på notekvaliteten siden 2011. Der det som ser ut til å være den største utfordringen er overholdelsen av notene.

Grunnen til at det er så store problemer med utarbeidelsen av notene kan være så mange. Fra undersøkelsen av overholdelse kommer det fram at håndhevelse spiller en større rolle, men fra undersøkelsen av regnskapsprodusentene blir det vist at nesten 3/5 av selskapene har problemer med bruk av standardene. Likevel var det kun 1/5 av de som ønsket at standarden skulle forandres. Når det gjelder bruk av sjekklister som er sett på som en av hovedårsakene til generisk informasjon fra IASB (2017a) kommer det fram av undersøkelsen at hele 2/3 av respondentene benyttet seg av sjekklister ved utarbeidelse av notene.

Vurderingen IASB gjorde rundt sjekklister var at sjekklister var negativt uavhengig av hvor det ble gjort, selv om det ble gjort i land med lav håndhevelse. I denne studien vil det derimot sees på som noe som kan ha en positiv effekt hvis brukt riktig. Sjekklister i seg selv er ikke nødvendigvis et problem, da selv om sjekklister kan gi generisk informasjon, kan mangel på informasjon være et større problem enn at informasjonen er generisk (Nobes & Stadler, 2017). Det er derfor bedre at selskap gir noe informasjon enn ingen informasjon. Det er derfor viktig å se hvor utbredelsen av sjekklister er, og det som kom fram i denne studien var at det var mer utbredt å bruke sjekklister i land med lav håndhevelse.

9.2 Undersøkelse av hypotesene

I dette delkapitlet blir det tatt stilling til hypotesene om overholdelse og notekvalitet som er presentert i kapittel 4. Hypotesene vurderes med utgangspunkt i den deskriptive statistikken, regresjonsanalysen og funnene gjort i spørreundersøkelsene.

9.2.1 H1: Det forventes at man vil se høyere overholdelse i regnskapsåret 2017 enn tidligere [Mazzi et al. (2017)].

Ikke støtte: Jeg fant ingen indikasjoner på at det var noe høyere overholdelse i regnskapsåret 2017, enn det tidligere studier har målt. Det ble målt av Mazzi et al. (2017) en overholdelsesgrad på gjennomsnittlig 82,3% i deres studie, og det ble målt en gjennomsnittlig

overholdelse på 81,41%. De rapporterte og at overholdelse kunne variere kraftig år til år, og siden det ikke var noe signifikant høyere konkluderes det med at det ikke er støtte for denne hypotesen. Dette er tegn på at den praktiske veiledningen til IASB (2017b) ikke har hatt påvirkning på regnskapsprodusentene i den grad man skulle ha ønsket.

9.2.2 H2: Det forventes at offentlig håndhevelse av notekrav vil ha en signifikant effekt på graden av overholdelse.

Støtte: I kapittel 6 fant jeg at overholdelse har en signifikant effekt på overholdelse. Dette stemmer med det Glaum et al. (2013) fant i sin studie. Dette betyr i praksis at det er de regulatoriske myndighetene i de enkelte land som har størst effekt på graden av overholdelse. Sammen med Mazzi et al. (2017) som fant at det var mest lønnsomt å overholde notekravene i land med høy håndhevelse, så viser det at høy håndhevelse er positivt for selskapene, og det har en positiv effekt på notekvaliteten.

9.2.3 H3: Det forventes at bruk av 'sjekklister' er mer utbredt i land med lav håndhevelse.

Støtte: Ved sjekk av selskapene som rapporterte at de brukte sjekklister opp mot listen til Djankov et al. (2008) kom det fram at sjekklister var brukt mer i land med lav håndhevelse. Dette viser at selskap som operer i land med lav håndhevelse er mindre dreven til å gi noter med høy kvalitet, og de kutter derfor på kommunikasjonen. Det er et tegn på at regulatoriske myndigheter har et større ansvar for overholdelsen, og at standardsetter alene har begrensede muligheter til å påvirke selskapers adferd.

9.2.4 H4: Det forventes at brukere av USGAAP rapporterer høyere brukernytte av notene enn brukere av IFRS.

Ikke støtte: Det ble ikke funnet signifikante resultater som peker i retning av at brukere opplever høyere brukernytte under USGAAP. Dette betyr ikke at det ikke er tilfelle, det betyr bare at det ikke var nok respondenter i denne undersøkelsen til å kunne si noe for sikkert. På bakgrunn av svarene er det likevel indikasjoner på at det ikke er signifikante forskjeller mellom standardene, verken på bruker eller produsent side når det kommer til henholdsvis nyttevurdering og utarbeidelse av regnskap.

9.2.5 H5: Det forventes at mangel på informasjon vil være det største problemet for brukere.

Noe støtte: I undersøkelsen kom det fram at mangel på informasjon var et problem som forekom like hyppig som problemer som struktur og uklarheter, men når de ble spurt om å redegjøre for problemene de hadde ble det klart at det største problemet de hadde var mangel på informasjon. Det kom og fram at informasjonen de etterspurte var informasjon som skulle blitt gitt gjennom notekravene, så problemet de hadde relaterte seg til den generelle overholdelsen. Dette er en tolkning av svarene gitt, men det ser ut til at overholdelse er det som er det største problemet for brukere.

9.3 Konklusjon

Det kommer fram i denne undersøkelsen at overholdelse fortsatt er et problem og at det har vært mindre forandringer av den helhetlige notekvaliteten målt fra tidligere år. Hovedproblemet ser ut til å komme av problemer i mangel på informasjon som knytter seg til overholdelsen av notekravene og ikke mangler i standardene. Det kommer videre fram at sjekklister er hyppig brukt, noe som kan være årsaken til den generiske informasjonen. IASB er jevnt over negativt til bruk av sjekklister, og kommer med at løsningen kan være større bruk av notepinsipper:

«... a set of disclosure principles could help to address the disclosure problem, however, to improve the effectiveness of disclosures in the financial statements, those principles need to be accompanied by a change in the behaviour of [entities, auditors and regulators].» -

IASB, 2017a, s. 14

IASB ønsker derfor at det regulatoriske myndigheter endrer adferd, noe som er forståelig da det jeg finner i denne undersøkelsen er at myndigheter som har sterk offentlig håndhevelse påvirker overholdelsen mest i en positiv retning, noe som igjen påvirker notekvaliteten positivt. En mulig løsning på problemene kan tenkes å være et sett med minimumskrav, og en veiledning for de regulatoriske myndighetene slik at de kan sjekke notekvaliteten i regnskapet. Man ser og at veiledninger gitt til selskapene gir lav/ingen effekt på overholdelsen av notekravene. Fokuset bør derfor ligge på å bistå myndighetene i det enkelte land, og gjør det lettere for de å sjekke om overholdelse er oppnådd.

For å kunne bistå myndigheter så må notekravene være mindre prinsippbaserte, da prinsippbaserte notekrav er ofte for vage til å kunne testes effektivt (Pope & McLeay, 2011; Schipper, 2003). Siden man ikke kan ha regelbaserte notekrav uten å svekke brukernytten, så er det tenkt at en mulig løsning ville vært som nevnt over å ha minimumskrav som et alternativ. Dette kan hjelpe land med lav håndhevelse å få kontrollert notekravene mer effektivt, noe som vil kunne gi høyere brukernytte. IASB (2017a) gikk heller ikke inn på forskjellene i brukernytte mellom notene, og det er tenkt at ved utarbeiding av minimumskrav så bør de mest brukernyttige notekravene være i fokus.

9.4 Oppsummering

I dette kapitlet blir resultatene fra kapittel 6 til 8 analysert, og hypotesene i denne oppgaven. Det som blir funnet er at overholdelse kan være årsaken til problemene brukere opplever, og at det er begrenset hvilken påvirkning standardsetter har på denne. Det blir og funnet at offentlig håndhevelse har en sterk påvirkning på overholdelse.

Videre blir det sett på effektene sjekklister har på overholdelsen og det kommes fram til at landene som rapporterte at de brukte sjekklister var fra land med lav offentlig håndhevelse. Det blir videre tenkt at sjekklister er noe kan bygges videre på, ved at det brukes som en alternativ løsning. Denne løsningen innebærer at sjekklister kan bli benyttet som et minimumskrav, og på de notene som gir høyst brukernytte. Dette er ikke et substitutt for høykvalitetsnoter, og det er ikke ønskelig at dette erstatter noter av høykvalitet.

Det er tenkt at et minimumskrav der man har en mer regelbasert tilnærming vil gi høyere overholdelse, og det vil være lettere å etterprøve om notene er overholdt. Derfor er dette en løsning som er tenkt kan brukes i land med lav offentlig håndhevelse. Dette sees på som en gunstig løsning siden overholdelse er viktig for å oppnå høy brukernytte, og det vil være vanskelig å oppnå hvis IASB benytter prinsippbaserte metoder som er vanskelig å etterprøve.

10. Oppsummerende vurdering

Denne studien tar for seg hvilken påvirkning overholdelse har på notekvaliteten i standardene til IFRS 3 og IAS 36, som regulerer henholdsvis virksomhetssammenslutning og verdifall på eiendeler. Graden av overholdelse kan gi verdifull informasjon om problemene brukere rapporterer skyldes mangel på overholdelse, eller om det er andre årsaker til problemene, og om standarden bør klargjøres bedre. Studien tar derfor for seg undersøkelse av brukeres oppfattelse av problemet, og regnskapsprodusenters oppfattelse.

10.1 Sammendrag av resultater

Informasjon om overholdelse ble hentet inn manuelt fra årsregnskapene for selskapsåret 2017 til selskap som var børsnotert i 17 Europeiske land. Totalt er utvalget på 50 selskap. Tidligere studier av overholdelse er tidligst fra perioden 2008 til 2011. Derfor setter denne utredningen et nytt lys på hvordan graden av overholdelse har utviklet seg. Overordnet finner jeg at graden av overholdelse er gjennomsnittlig 81,41% (median 82,20%). Sammenlignet med tidligere år har graden av overholdelse holdt seg relativt stabilt.

Det ble og rapportert at 1/3 av brukere hadde problemer med bruk av noteopplysningene fra IFRS 3 og IAS 36. Problemene de hadde relaterte seg hovedsakelig til overholdelse og kommunikasjon, der de største problemene med kommunikasjon var trøbbel med struktur og uklare noter. Når de ble spurt om å utbrodere om problemene de fant kom det fram at problemene de hadde kunne blitt løst med høyere overholdelse. Dette viser at overholdelse har en sterk negativ påvirkning på brukere.

Når det gjelder regnskapsprodusentene rapporterte nesten 3/5 av respondentene i undersøkelsen at de hadde problemer med å forstå notekravene tilknyttet virksomhetssammenslutning og verdifall av eiendeler. Dette var urovekkende funn, da det var en såpass stor andel av selskapene som hadde problemer med notekravene. Når dette sees i sammenheng med studien av overholdelse der det ble vist at størrelse ikke hadde signifikant effekt på overholdelse, er det tenkt at det kan ha signifikant effekt for mindre selskap, som ikke er børsnoterte. Siden dette ikke ble hensyntatt i denne analysen kan ikke dette bli konkludert.

Det konkluderes med i denne oppgaven at overholdelse spiller en større rolle inn i notekvaliteten. Den største påvirkningen av eksterne faktorer er offentlig håndhevelse. En eventuell løsning i denne oppgaven er at IASB ikke kan påvirke selskap direkte, og bør derfor bistå myndigheter i det enkelte land for å effektivisere kontroll av overholdelse. Sjekklistene blir derfor sett på som mer positivt, da om det blir brukt riktig kan det sette et minimumskrav for de mest brukernyttige notene, og det kan effektivisere kontrollen for myndighetene der det er lav håndhevelse.

Løsningen legger ikke opp til å fjerne høykvalitetsnoter for selskap som ønsker det. Det er heller en alternativ løsning der man har et minimumskrav. Dette minimumskravet bør ha fokus på å gi brukere notene med høyest notekvalitet, og det bør gjennomføres på en måte som er etterprøvbart for de offentlige myndighetene. En slik løsning kan derfor ikke bruke for prinsippbaserte metoder, da det ofte er for vagt, og det gjør det vanskelig å kontrollere. Det ble sendt spørsmål til IASB om deres syn, men det ble ikke gitt noe svar tilbake.

Denne oppgaven bidrar til å sette lys på hvilken grad noter tilhørende IFRS 3 og IAS 36 blir overholdt. Hvilken virkning dette har på brukere av regnskapet, og hvilke problemer de har med notene. Det viser og betydningen overholdelse har på notekvaliteten. Dette er noe offentlige myndigheter og standardsetter kan dra nytte av i sine vurderinger. Funnet har og betydning for brukere, og kan hjelpe de med å forstå problemene som eksisterer. Oppgaven setter og fokus på at regnskapsprodusenter har problemer med å forstå notekravene.

10.2 Vurdering av svakheter i metoden

Den største svakheten i denne undersøkelsen har vært de skjønsmessige vurderingene som ble gjort. Dette kan ha hatt en større påvirkning på resultatet, og det er vanskelig å si hvilke implikasjoner det har hatt på studien. Likevel er det tenkt at det er pålitelige funn da det ble tatt kvalitetskontroller før og underveis i studien.

Andre svakheter er blant annet at det ikke var et representativt utvalg alene verken i analysen av overholdelse eller i spørreundersøkelsen. Dette kan ha vært en påvirkning på funnene i undersøkelsen. Det kan og ha vært en påvirkning at enkelte land var overrepresentert i spørreundersøkelsen. Dette var faktorer som ble kontrollert for i undersøkelsen, men det kan likevel hatt en påvirkning på konklusjonene. I undersøkelsen var det kvalitative spørsmål der

respondentene ikke svarte, dette gjorde at man ikke fikk like god dybde forståelse som det var tenkt. Det satt og en begrensning på selve analysen, da noen av de kvalitative spørsmålene kunne blitt brukt videre i kvantitative analyser. En annen svakhet er at det kan være faktorer som ikke ble testet for i denne analysen, men som kan påvirke resultatet.

Det ble videre funnet at det er mulige feil i klassifiseringene i selskapsdatabasen til Orbis, da det ble funnet at enkelte av respondentene spurt svarte noe som skulle blitt filtrert ut under utvelgelsen. Siden spørreundersøkelsene kontrollerte for dette med robuste svar er det tenkt at det ikke vil ha noe påvirkning på resultatene, men er noe som andre bør være observant på i videre studier.

10.3 Forslag til videre forskning

Denne studien så på selskapsåret for 2017, og det var mindre utvalg. Siden overholdelse er et såpass komplekst tema kan en videre analyse med nyere data se på om det har vært forskjeller, eller om det er faktorer som er utelatt i denne analysen, men som spiller en vesentlig rolle på overholdelse og/eller brukernytte.

Noe som hadde vært interessant hadde vært og sett på hvilke effekter XRBL rapportering har på notekvaliteten. Dette er noe IASB jobber med i sitt prosjekt technology initiative, og var noe som ble nevnt av en av respondentene som en mulig løsning. Digital rapportering kan gjøre det lettere for større selskap å rapportere rådata, og det kan ha større nytte for brukere. Denne studien testet bare for tradisjonell rapportering, og det er usikkert på om resultatene ville vært det samme om rapporteringen hadde blitt digitalisert.

Litteraturliste

- Agdesteen, Ø. (2015). En praktisk veiledning: Nedskrivninger etter IAS 36
<https://www.revregn.no/asset/pdf/2015/2-39-52.pdf>
- Baker, C. R. (2017). The Influence of Accounting Theory on the FASB Conceptual Framework. *Accounting Historians Journal*, 44(2), 109-124. doi:10.2308/aahj-10555
- Baksaas, K., & Stenheim, T. (2015). Prinsippbaserte versus regelbaserte regnskapsstandarder. *Praktisk økonomi & Finans*, 31(1), 80-94.
- Ball, Kothari, & Robin. (2000). The effect of international institutional factors on properties of accounting earnings. *Journal of Accounting and Economics*, 29(1), 1-51. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(00\)00012-4](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(00)00012-4)
- Ball, R. (2006). International Financial Reporting Standards (IFRS): pros and cons for investors. *Accounting and business research*, 36, s. 5–27
- Barth, M. & Landsman, W. Fundamental Issues Related to Using Fair Value Accounting for Financial Reporting (1995). *Accounting Horizons*, 9(4), s. 97-107.
- Barth, M., Landsman, W., Lang, M. & Williams, C. (2012). Are IFRS-based and US GAAP-based accounting amounts comparable. *Journal of accounting and economics*, 54(1), s. 68-93. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2012.03.001>
- Bromwich, M. (2004). *Aspects of the future in accounting: the use of market prices and 'Fair values' in financial reports*. In: Hopwood, A and Leuz, C and Pfaff, D, (eds.) *The Economics and Politics of Accounting: International Perspectives on Trends, Policy, and Practice*. Oxford University Press, Oxford, UK, s. 32-57
- Brown, S. & Hillegeist, S. (2007). How disclosure quality affects the level of information asymmetry. *Review of Accounting Studies*, 12(2-3), 443–477. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11142-007-9032-5>
- Chen, W., Shroff, P., & Zhang, I. (2017). Fair Value Accounting: Consequences of Booking Market-Driven Goodwill Impairment. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2420528>
- Christian, D., & Lüdenbach, N. (2013). *IFRS essentials*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Cooke, T., (1989). Disclosure in the corporate annual reports of Swedish companies. *Accounting and business research*, 19 (74), 113–124.
- Cooke, T., (1991). An assessment of voluntary disclosure in annual reports of Japanese corporations. *International journal of accounting*, 26 (3), 174–189.
- Cooke, T., (1992). The impact of size, stock market listing and industry type on disclosure in the annual reports of Japanese listed corporations. *Accounting and business research*, 22 (87), 229–23

- Deloitte. (2017). Discussion Paper DP/2017/1 Disclosure Initiative-Principles of Disclosure. Hentet fra: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/principles-of-disclosure/comment-letters-projects/dp-principles-of-disclosure/>
- Devalle, A. & Rizzato, F. (2013). IFRS 3, IAS 36 and Disclosure: The Determinants of the Quality of Disclosure. *GSTF Journal on Business Review (GBR) Vol.2 No.4*. DOI: 10.5176/2010-4804_2.4.245
- Dichev, I. D. (2008). On the balance sheet-based model of financial reporting. *Accounting Horizons*, 22 (4), 453-470
- Djankov, La Porta, Lopez-de-Silanes, & Shleifer. (2008). The law and economics of self-dealing. *Journal of Financial Economics*, 88(3), 430-465.
- ECPC. (2017). North American Industry Classification System. Hentet fra: https://www.census.gov/eos/www/naics/2017NAICS/2017_NAICS_Manual.pdf
- Europakommisjonen. (2014). General assessment of potential economic consequences of country-by-country reporting under CRD IV. DOI: 10.2780/53352
- EY. (2011). IAS 36 Impairment testing: practical issues. http://www.powertechexposed.com/ias_36_impairment_testing_gl_ifrs.pdf
- EY. (2010). Meeting today's financial challenges – impairment reporting: Improving stakeholder confidence. *Ernst & Young publication*, Hentet fra: <http://feed.ne.cision.com/wpyfs/00/00/00/00/00/13/71/43/wkr0007.pdf>
- EY. (2014). *IFRS i Norge*. Oslo: Fagbokforlaget
- EY. (2018). *IFRS i Norge*. Oslo: Fagbokforlaget
- FASB. (2001). *Statement of Financial Accounting Standards No. 144 Accounting for the Impairment or Disposal of Long-Lived Assets*. Hentet fra: https://asc.fasb.org/cs/ContentServer?c=Document_C&cid=1218220129581&d=&pagename=FAF%2FDocument_C%2FCodDocumentPage&sitepfx=FAF
- FASB. (2002, 29. Oktober). – FASB and IASB agree to work together toward convergence of global accounting standards. *FASB*. Hentet fra <https://www.fasb.org/news/nr102902.shtml>
- FASB. (2018, 28. August) FASB improves the effectiveness of disclosures in notes to financial statements. Hentet fra: https://www.fasb.org/cs/ContentServer?c=FASBContent_C&cid=1176171117438&d=&pagename=FASB%2FFASBContent_C%2FNewsPage
- FASB. (2018a). Conceptual Framework for Financial Reporting Chapter 8, Notes to Financial Statements. Hentet fra: https://asc.fasb.org/cs/ContentServer?c=Document_C&cid=117617111790&d=&pagename=FAF%2FDocument_C%2FCodDocumentPage&sitepfx=FAF

- FASB. (2018b). Conceptual Framework for Financial Reporting Chapter 3, Qualitative Characteristics of Useful Financial Information. Hentet fra: https://www.fasb.org/jsp/FASB/Document_C/DocumentPage?cid=1176171111614&acceptedDisclaimer=true
- FASB. (2018c). *Master Glossary*. Hentet fra <https://asc.fasb.org/glossary>
- Feskens, R. & Hox, J., (2010). Multilevel structural equation modeling for cross-cultural research: exploring resampling methods to overcome small sample size problems. In: E. Davidov, P. Schmidt and J. Billiet, eds. *Cross-cultural analysis*. London: Taylor & Francis, chapter 12, 341– 358.
- Francis, J., Khurana, I., & Pereira, R. (2005). Disclosure Incentives and Effects on Cost of Capital around the World. *The Accounting Review*, 80(4), 1125-1162.
- Gjerde, Ø., Knivsflå, K. H., og Sættem, F. (2008). The Value-Relevance of Adopting IFRS: Evidence from 145 NGAAP Restatements. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 17, 92-112.
- Gjesdal, F., Kvaal, E. og Kvifte S. S. (red.) (2006). "Internasjonale regnskapsstandarder", Cappelen's Forlag AS, Oslo.
- Glaum, M., & Street, D. (2003). Compliance with the Disclosure Requirements of Germany's New Market: IAS Versus US GAAP. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 14(1), 64-100.
- Glaum, M., Baetge, J., Grothe, A., & Oberdörster, T. (2010). Introduction of International Accounting Standards, Disclosure Quality and Accuracy of Analysts' Earnings Forecasts. *European Accounting Review*, 22(1), 79-116, DOI: 10.1080/09638180.2011.558301
- Glaum, M., Schmidt, P., Street, D., & Vogel, S. (2013). Compliance with IFRS 3- and IAS 36-required disclosures across 17 European countries: Company- and country-level determinants. *Accounting and Business Research*, 43(3), 163–204.
- Gordon, E. & Hsu, H. (2018). Tangible Long-Lived Asset Impairments and Future Operating Cash Flows under U.S. GAAP and IFRS. *The Accounting Review*, 93(1), 187-211. <https://doi.org/10.2308/accr-51815>
- Green, S.B. (1991). How many subjects does it take to do a regression analysis? *Multivariate Behavioral Research*, 26, 499-510.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough?: An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18, 59–82. doi:10.1177/1525822X05279903
- Hail, L. (2002). The Impact of Voluntary Corporate Disclosures on the Ex Ante Cost of Capital for Swiss Firms. *European Accounting Review*. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.279276>
- Hardy, M. (1993). *Regression with dummy variables*. Thousand Oaks: Sage

- Harris, T. & Morsfield, S. (2012). An Evaluation of the Current State and Future of XBRL and Interactive Data for Investors and Analysts. Hentet fra: <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8CJ8NV2>
- Hellman, N., Carens, J., & Gutierrez, S.M. (2018). Introducing More IFRS Principles of Disclosure – Will the Poor Disclosers Improve?, *Accounting in Europe*, DOI: 10.1080/17449480.2018.1476772
- Hribar, P., Kravet, T., & Wilson, R. (2014). A new measure of accounting quality. *Review of Accounting Studies*, 19(1), 506–538. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11142-013-9253-8>
- Husmann, S. & Schmidt, M. (2008) The Discount Rate: A Note on IAS 36, *Accounting in Europe*, 5:1, 49-62, DOI: 10.1080/17449480802088762
- IASB Agenda. (2018a). Technology and digital reporting (Agenda Paper 11G). Hentet fra: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/meetings/2018/july/iasb/ap11g-di.pdf>
- IASB. (2004). IASB documents published to accompany International Accounting Standard 36 Impairment of Assets. Hentet fra: [http://www.kasb.or.kr/upload/constancy/InternationalFinancialReportingStandards\(IFRSs\)2012/Part%20B/bv2012_ias%2036_part%20b_130.pdf](http://www.kasb.or.kr/upload/constancy/InternationalFinancialReportingStandards(IFRSs)2012/Part%20B/bv2012_ias%2036_part%20b_130.pdf)
- IASB. (2013). Discussion Forum—Financial Reporting Disclosure Feedback Statement. Hentet fra: <https://www.ifrs.org/-/media/project/disclosure-initiative/feedback-statement-discussion-forum-financial-reporting-disclosure-may-2013.pdf>
- IASB. (2015). Feedback from users of financial statements about information on goodwill and impairment. Hentet fra: <https://www.ifrs.org/-/media/feature/meetings/2015/november/iasb/goodwill-and-impairment/ap18b-goodwill-and-impairment-project.pdf>
- IASB. (2017a). Disclosure Initiative—Principles of Disclosure. Hentet fra: <https://www.ifrs.org/-/media/project/disclosure-initiative/disclosure-initiative-principles-of-disclosure/discussion-paper/published-documents/discussion-paper-disclosure-initiative-principles-of-disclosure.pdf>
- IASB. (2017b). IFRS Practice Statement 2 Making Materiality Judgements. Hentet fra: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/bnstandards/en/PS02.pdf>
- IASB. (2018). Conceptual Framework for Financial Reporting. Hentet fra: <https://www.ifrs.org/projects/2018/conceptual-framework/>
- Johnsen, A., Kvitte, S., Kvaal, E., & Gjesdal, F. (2006). *Internasjonale regnskapsstandarder*. Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Komissarov, S., Kastantin, J. & Rick, K. (2013). Impairment of long-lived assets: A comparison under the ASC and IFRS. *The CPA Journal*, 84(5), 28-33.

- Kommentarer til 'ASU 2015-310'. (2015). Hentet fra:
https://www.fasb.org/jsp/FASB/CommentLetter_C/CommentLetterPage&cid=1218220137090&project_id=2015-310
- KPMG. (2013). *Companies with market value below book value are more common in Europe than in the US: evidence, explanations and implications*. Hentet fra:
<https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2015/09/qvi-companies-with-market-value-below-book-value.pdf>
- KPMG. (2014). Who cares about goodwill impairment? *A collection of stakeholder views*. Hentet fra: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2014/04/impairment-ga.pdf>
- Kvaal, E., & Nobes, C. (2010). International differences in IFRS policy choice: A research note. *Accounting and Business Research*, 40(2), 173-187.
- Kvifte, S. (2014). IFRS og "misforståelser" ; aktuelt om finansiell rapportering. *Revisjon Og Regnskap*, 84(2), 18-19.
- Kvifte, S., & Den Norske revisorforening. (2004). *Konseptuelle rammeverk for regnskap*. Oslo: DnR forl.
- Kvifte, S., Johnsen, A., & Den Norske revisorforening. (2008). *Konseptuelle rammeverk for regnskap* (2. utg. ed.). Oslo: Den norske revisorforening.
- Lang, Raedy & Wilson. (2006). Earnings management and cross listing: Are reconciled earnings comparable to US earnings?. *Journal of Accounting and Economics*, 42, (1–2), 255-283. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.04.005>
- Langli, J. (2005). Regnskapskvalitet; om hvordan regnskapsmessig støy svekker kvaliteten på regnskapsinformasjon. *Praktisk økonomi & Finans*, 22(1), 49-62.
- Leftwich, R., Watts, R., & Zimmerman, J. (1981). Voluntary Corporate Disclosure: The Case of Interim Reporting. *Journal of Accounting Research*, 19, 50-77.
doi:10.2307/2490984
- Li, Z., Shroff, P., Venkataraman, K., & Zhang, R. (2011). Causes and consequences of goodwill impairment losses. *Review of Accounting Studies*, 16(4), 745-778.
- Lu, H.-Y., & Mande, V. (2014). Factors influencing non-compliance with ASU 2010-06 in the banking industry. *Managerial Auditing Journal*, 29(6), 548–574.
- Maynard, J. (2013). *Financial accounting, reporting, and analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Mazzi, F., André, P., Dionysiou, D., & Tsalavoutas, I. (2017). Compliance with goodwill-related mandatory disclosure requirements and the cost of equity capital. *Accounting and Business Research*, 47(3), 268–312.
- Mordal, T. (1989). *Som man spør, får man svar: Arbeid med survey-opplegg*. Oslo: Tano.

- Nobes, C. & Stadler, C. (2017). Disclosure quality and international comparability under IFRS: evidence from pension discount rates, impairment and capitalisation of development costs. *Chartered accountants*. 06(17). Hentet fra: <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/research-and-academics/publications-and-projects/disclosure-quality-and-international-comparability.ashx>
- Palepu, K., & Healy, P. (2013). *Business analysis & valuation: Using financial statements* (5th ed.). Australia: Cengage.
- Penner, J., Kreuze, J. & Langsam, S. (2013). Long-Lived Asset Impairments in the Shipping Industry and the Impact on Financial Statement Ratios: Comparing U.S. GAAP and IFRS Standards. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 3(2), 76-92. doi: 10.5296/ijaf.v3i2.4226
- Petersen, C., Plenborg, T., & Kinserdal, F. (2017). *Financial statement analysis : Valuation, credit analysis, performance evaluation*. Bergen: Fagbokforlaget
- Picker, R., Clark, K., Dunn, J., Kolitz, D., Livne, G., Loftus, J & Van der Tas, L. (2016). *Applying IFRS standards* (4th ed.). Chichester: Wiley.
- Pope, P. F., & McLeay, S. J. (2011). The European IFRS experiment: Objectives, research challenges and some early evidence. *Accounting and Business Research*, 41(3), 233–266
- PWC. (2018). IFRS and US GAAP: similarities and differences. Hentet fra: <https://www.pwc.com/us/en/cfodirect/assets/pdf/accounting-guides/pwc-ifrs-us-gaap-similarities-and-differences.pdf>
- Robinson, John R., Xue, Yanfeng, & Yu, Yong. (2011). Determinants of disclosure noncompliance and the effect of the SEC review: Evidence from the 2006 mandated compensation disclosure regulations. (Securities and Exchange Commission) (Report). *Accounting Review*, 86(4), 1415-1444.
- Schipper, K. (2003). Principles-based accounting standards. *Accounting Horizons*, 17(1), 61-72.
- Shalev, R. (2009). The information content of business combination disclosure level. *Accounting review*, 84 (1), 239–270
- Shamrock, S. E. (2012). *Ifrs and us gaap : a comprehensive comparison*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Shoaf, V., & Ignacio, P. Z. (2005). Goodwill impairment. *Review of Business*, 26(2), 31-35.
- Silverman, D. (2014). *Interpreting qualitative data* (5th ed.). Los Angeles, Calif: SAGE.
- Stenheim, T., Sundkvist, C. & Opsahl, A. (2017). Hva menes med regnskapskvalitet?. *Magma*, 1/2017, s.64-68. Hentet fra: <https://www.magma.no/hva-menes-med-regnskapskvalitet1>

Street, D.L. & Bryant, S.M., (2000). Disclosure level and compliance with IASs: a comparison of companies with and without U.S. listings and filings. *International journal of accounting*, 35 (3), 305–329.

VanVoorhis, C. & Morgan, B. (2007). Understanding Power and Rules of Thumb for Determining Sample Sizes. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 3(2), 43-50.

Wooldridge, J. (2009). *Introductory econometrics: A modern approach* (4th ed.). Mason, Ohio: South-Western Cengage Learning.

Vedlegg A - Tidligere studier om overholdelse

Studier av overholdelse

<i>Forfattere og år</i>	<i>Studiens mål</i>	<i>Metode</i>	<i>Utvalg & data</i>	<i>Oppnåelsesgrad av notekrav</i>	<i>Konklusjon</i>
<i>Glaum et al. (2013)</i>	I denne studien har forfatterne analysert overholdelse for et større utvalg av europeiske selskap som følger IFRS, fokuset er på IFRS 3 og IAS 36.	Steg for steg metode, med regresjons modeller på både land- og selskapsnivå variabler.	357 større børsnoterte selskaps årsrapporter for regnskapsåret 2005.	Gjennomsnitt 72,8% Nedre 12% Øvrig 100%	Forfatterne fant større data for ikke overholdelse. Overholdelsesnivå er fastsatt og likestilt mot både selskap og landnivå variabler, som gir indikasjoner for at disse variablene fortsatt spiller en rolle for rapportering etter IFRS. På selskapsnivå finner forfatterne viktigheten med typen av revisor, eksistensen av revisjonskomite, SEO i rapporteringsperioden, eierstruktur og industri. På landnivå finner de at styrken av overholdelsessystem og størrelsen av markedet er assosiert med overholdelse.
<i>Mazzi et al. (2017)</i>	Teori sier at en økning i noteopplysninger, vil redusere risiko, og derav egenkapitalkost.	Først finner de en sammenheng mellom nivået av overholdelse og egenkapitalkostnaden. Det neste er	Utvalg av 831 europeiske selskapsår i	Gjennomsnitt: 82,3%	Bruk av Europeiske selskap for perioden 2008 til 2011. Studien finner en gjennomsnittlig overholdelse på ca. 83%, og en signikant

	Studien undersøker overholdelse av IFRS 3, og IAS 36s sine lovpålagte noteopplysninger, og egenkapitalkostnaden.	hvordan overholdelse og egenkapitalkostnad henger sammen, og om sammenhenger varierer.	og perioden 2008 til 2011.	Nedre: 33% Øvre: 100%	forskjell av overholdelse mellom selskap og over tid. Ikke-overholdelse relaterer seg mest til skjønnsmessige vurderinger gjort av ledelsen. De finner og en signifikant negativ sammenheng mellom egenkapitalkostnad og overholdelse av goodwill relaterte noteopplysninger.
<i>Lu & Mande (2014)</i>	Denne studien undersøker om banker overholder FASB sin ASU 2010-06 for virkelig verdi informasjon.	Bruk av kvartalsrapporter for banker i perioden 2009 og 2010, der forfatterne har samlet informasjon for hånd fra notene. Ved bruk av en logistisk regresjon av overholdelse/ikke-overholdelse som en avhengig variabe, ser de på faktorerer assosiert med overholdelse.	377 US banker i perioden 2009 og 2010.	Gjennomsnitt: 76,9%	Resultatet viser at 23% av banker overholder ikke ASU 2010-06 og banker som ikke overholder notene hadde en tendens til å være mindre, mindre effektiv intern kontroll og var mer sannsynlig til å være revidert av ikke-spesialiserte revisorer.
<i>Devalle, A. & Rizzato, F. (2013)</i>	Denne studien undersøker overholdelse 48 notekrav fra IFRS 3 og IAS 36 av for å se på hvilke faktorer som påvirker overholdelsen.	Steg for steg modell med tre regresjonsmodeller for industri selskapsnivå.	37 årsregnskap fra FTSE/MIB 40 i regnskapsåret 2010	Gjennomsnitt: 66,5%	Resultatet viser at 66,5% overholdelse av de 48 notekravene som ble definert som viktigst i studien ble overholdt for den Italienske markedsguppen MIB 40.

Vedlegg B - Resultater fra den empiriske analysen

Dette vedlegget inkluderer resultatene fra kapittel 6. Det er totalt 5 tabeller som viser hvordan overholdelse var for selskapsåret 2017 og hvilke faktorer som påvirket overholdelse mest.

Tabell B-1 – Overholdelse, avhengige og uavhengige variabler

Land	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Total	81,41 %	82,20 %	44,83 %	100,00 %	14,49 %
<i>Land (COUNTRY):</i>					
Østerrike	59,31 %	59,31 %	58,62 %	60,00 %	0,98 %
Belgia	81,74 %	81,74 %	74,14 %	89,33 %	10,74 %
Tsjekkia	59,68 %	59,68 %	59,68 %	59,68 %	NA
Danmark	83,14 %	83,14 %	74,29 %	92,00 %	12,53 %
Finland	79,47 %	74,57 %	71,43 %	97,30 %	11,98 %
Frankrike	87,00 %	86,51 %	75,00 %	100,00 %	10,77 %
Tyskland	89,29 %	90,67 %	83,87 %	93,33 %	4,88 %
Ungarn	67,74 %	67,74 %	67,74 %	67,74 %	NA
Irland	85,22 %	85,22 %	79,41 %	91,03 %	8,21 %
Italia	80,33 %	82,05 %	58,06 %	100,00 %	16,56 %
Luxembourg	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	NA
Nederland	91,03 %	91,03 %	82,05 %	100,00 %	12,69 %
Polen	80,74 %	80,74 %	80,00 %	81,48 %	1,05 %
Spania	63,68 %	56,36 %	44,83 %	52,00 %	23,26 %
Sverige	87,87 %	83,87 %	79,73 %	100,00 %	10,71 %

Sveits	81,76 %	81,76 %	79,73 %	83,78 %	2,87 %
UK	86,34 %	88,87 %	50,72 %	100,00 %	14,29 %
<i>Industri:</i>					
Produksjon:	77,81 %	80,00 %	44,83 %	100,00 %	15,67 %
Annen service:	83,08 %	87,27 %	50,72 %	100,00 %	14,59 %
Finansiell service:	87,26 %	87,50 %	75,00 %	100,00 %	8,70 %
<i>Revisor:</i>					
Big 4	81,37 %	83,07 %	44,83 %	100,00 %	14,72 %
Ikke 'Big 4'	81,87 %	79,86 %	67,74 %	100,00 %	13,37 %

Panel A: Avhengige variabler (Nivå av overholdelse)

	N	Gjennomsnitt	Std. Avvik	Min	Maks	Median
Goodwill	50	0,146	0,135	0,001	0,442	0,103
Sammenslutning	50	3,600	10,382	0,000	73,000	1,000
<i>Størrelser (SIZE):</i>						
Totale eiendeler (i millioner €)	50	463155,401	1046406,332	2580,400	4735573,000	42148,000
Antall ansatte	50	72212,020	84332,676	994,000	400000,000	46655,000
TURNOVER (i millioner €)	45	90747,242	115973,191	2,600	437455,200	44632,000
Markedsverdi (i millioner €)	50	38563,756	61356,310	0,040	295356,400	16061,995
<i>Dikotomi:</i>		= 0	= 1			
SESSON (1 = tidligere bruker av IFRS)	50	3	47			
AUDITOR (1 = Big 4 revisor)	50	4	46			
US_LIST (1 = notert i USA)	50	21	29			
AUD_COM (1 = revisor komitee)	50	3	47			
CAPITAL (1 = SEO eller oblig. I 2017)	50	16	34			

Panel B: Selskapsnivå uavhengige variabler

Country	DIFFER		S-MARKET			ENFORCE	CONSERV
	Absence	Divergence	Markedsverdi av børsnoterte selskap (% av BNP)	Børsnoterte selskap (per 1 million pop.)	Markedsomsetning (% av BNP)		
Østerrike	34	36	36,16 %	7,70	23,42 %	0,00	-0,18
Belgia	22	32	88,86 %	10,27	80,81 %	0,50	0,06
Tsjekkia	22	27	17,97 %	1,42	5,19 %	0,00	0,11
Danmark	31	21	69,77 %	30,53	32,74 %	0,25	-0,27
Finland	22	31	61,82 %	21,56	49,08 %	1,00	-0,07
Frankrike	21	34	106,46 %	7,16	41,01 %	0,50	-0,08
Tyskland	18	34	61,52 %	5,48	42,38 %	0,00	-0,09
Ungarn	31	47	22,68 %	4,22	6,20 %	1,00	0,31
Irland	0	34	43,91 %	8,72	7,33 %	1,00	0,30
Italia	27	37	27,29 %	4,89	95,54 %	1,00	NA
Luxembourg	27	24	109,99 %	48,03	0,12 %	0,00	0,12
Nederland	10	25	133,15 %	5,99	54,13 %	1,00	-0,10
Polen	34	36	38,40 %	22,56	9,68 %	0,00	0,43
Spania	28	29	67,78 %	67,09	56,94 %	0,00	0,20
Sverige	10	26	103,00 %	33,50	69,17 %	0,00	-0,43
Sveits	40	38	248,42 %	26,90	125,00 %	0,25	-0,12
UK	0	35	115,00 %	28,07	77,97 %	1,00	0,05

Panel C: Landnivå uavhengige variabler

Tabell B-2 - Sammenligning av overholdelse mot Glaum et al. (2013)

Land	Gjennomsnitt	Median	Gjen. Snitt (Glaum, 2013)	Median (Glaum, 2013)	Diff Gjen.	Diff. Median
Østerrike	59,31 %	59,31 %	56,30 %	53,90 %	3,01 %	5,41 %
Belgia	81,74 %	81,74 %	73,90 %	78,90 %	7,84 %	2,84 %
Tsjekkia	59,68 %	59,68 %	58,20 %	60,70 %	1,48 %	-1,02 %
Danmark	83,14 %	83,14 %	80,90 %	85,60 %	2,24 %	-2,46 %
Finland	79,47 %	74,57 %	79,90 %	83,30 %	-0,43 %	-8,73 %
Frankrike	87,00 %	86,51 %	73,00 %	73,20 %	14,00 %	13,31 %
Tyskland	89,29 %	90,67 %	76,10 %	79,20 %	13,19 %	11,47 %
Ungarn	67,74 %	67,74 %	60,30 %	51,90 %	7,44 %	15,84 %
Irland	85,22 %	85,22 %	78,40 %	78,80 %	6,82 %	6,42 %
Italia	80,33 %	82,05 %	64,60 %	64,70 %	15,73 %	17,35 %
Luxembourg	100,00 %	100,00 %	57,90 %	60,80 %	42,10 %	39,20 %
Nederland	91,03 %	91,03 %	72,70 %	74,50 %	18,33 %	16,53 %
Polen	80,74 %	80,74 %	62,10 %	63,60 %	18,64 %	17,14 %
Spania	63,68 %	56,36 %	56,90 %	52,80 %	6,78 %	3,56 %
Sverige	87,87 %	83,87 %	81,70 %	85,70 %	6,17 %	-1,83 %
Sveits	81,76 %	81,76 %	84,90 %	88,80 %	-3,14 %	-7,04 %
UK	86,34 %	88,87 %	79,80 %	81,80 %	6,54 %	7,07 %
Total	81,41 %	82,20 %	72,80 %	75,00 %	8,61 %	7,20 %

Tabell B-3 – Korrelasjonkoeffisienter

	COMPLIAN NCE	GOODW ILL	COMBINA TION	SEASON ED	AUDIT OR	SIZE	US_LI ST	AUDIT_C OM	CAPIT AL	CLOSELY_H ELD	DIFF ER	S- MARKE T	ENFOR CE	CONSE RV
COMPLIAN CE	1,00	-0,22	-0,18	-0,22	-0,10	0,00 0,85*	0,28*	-0,15	0,44**	-0,22	-0,32*	-0,14	0,19	-0,17
GOODWILL COMBINATI ON	-0,18	1,00	-0,08	0,08	0,09	**	-0,16	0,08	-0,18	-0,11	-0,10	-0,02	0,0076	0,23
SEASONED AUDITOR	-0,22	-0,08	1,00	0,06	0,08	-0,12	-0,12	0,05	-0,11	-0,15	-0,24	0,06	0,12	0,02
SIZE	-0,10	0,08	0,06	1,00	0,55**	0,10	0,13	0,29*	0,19	-0,09	-0,23	-0,12	0,33*	-0,45**
US_LIST AUDIT_CO M	0,00	0,09	0,08	0,55**	1,00	0,15	0,20	0,24*	0,27*	-0,03	-0,4**	-0,058	0,19	-0,30*
CAPITAL CLOSELY_H ELD	-0,22	0,85***	-0,12	0,10	0,15	1,00	-0,19	0,05	-0,06	-0,11	-0,06	0,05	-0,05	0,18
DIFFER S-MARKET	0,28*	-0,16	-0,12	0,13	0,20	-0,19	1,00	-0,21	0,28*	0,07	0,05	-0,08	-0,02	-0,39**
ENFORCE	-0,15	0,08	0,05	0,29*	0,24*	0,05	-0,21	1,00	0,19	0,08	-0,16	0,04	-0,025	-0,09
CONSERV	0,44**	-0,18	-0,11	0,19	0,27*	-0,06	0,28*	0,19	1,00	0,01	-0,091	-0,06	0,19	-0,28*
	-0,22	-0,11	-0,15	-0,09	-0,03	-0,11	0,07	0,08	0,01	1,00	0,33*	-0,0018	-0,24	0,27*
	-0,32*	-0,10	-0,24	-0,23	-0,4**	-0,06	0,05	-0,16	-0,091	0,33*	1,00	-0,14	0,47***	0,15
	-0,14	-0,02	0,06	-0,12	-0,058	0,05	-0,08	0,04	-0,06	-0,0018	-0,14	1,00	-0,18	0,10
											-	-	-	-
											0,47*			
	0,19	0,0076	0,12	0,33*	0,19	-0,05	-0,02	-0,025	0,19	-0,24	**	-0,18	1,00	-0,14
	-0,17	0,23	0,02	-0,45**	-0,30*	0,18	0,39**	-0,09	-0,28*	0,27*	0,15	0,10	-0,14	1,00

*** = 1% signifikansnivå

** = 5% signifikansnivå

* = 10% signifikansnivå

Tabell B-4 - Faktorer for overholdelse av IFRS noter: Selskaps- og landnivå variabler

Uavhengige variabler	Model 1: selskapsnivå variabler		Model 2: Landnivå variabler		Model 3: Selskaps- og landnivå variabler			
	β	t	β	t	<i>med CLOSELY_HELD</i>		<i>uten CLOSELY_HELD</i>	
	β	t	β	t	β	t	β	t
<i>Intercept:</i>	1,049	10,435***	0,593	6,157***	0,972	6,685***	0,943	7,210***
<i>Selskapsnivå variabler</i>								
COMBINATIONS	-0,004	-2,178*			-0,004	-2,331*	-0,003	-2,310*
GOODWILL	0,000	1,269			0,000	-0,291	0,000	-0,261
SEASONED	-0,120	-1,453			-0,146	-1,069	-0,124	-0,981
AUDITOR	-0,039	-0,511			-0,100	-0,883	-0,089	-0,823
SIZE	0,000	-2,141*			0,000	-0,262	0,000	-0,178
US_LIST	0,041	1,032			0,084	1,521	0,095	1,890
AUDIT_COM	-0,079	-1,017			-0,085	-0,846	-0,096	-1,013
CAPITAL	0,159	3,647***			0,085	1,616	0,065	1,526
CLOSELY_HELD	0,453	1,377			0,253	0,623		
CLOSELY_HELD2	-0,567	-2,110*			-0,241	-0,685		
<i>Industri indikator variabel</i>								
Industri	-0,066	0,226			-0,034	-0,592	-0,046	-0,899
Service	-0,018	0,767			-0,064	-0,892	-0,083	-1,314
<i>Landnivå variabler</i>								
Østerrike			0,803	-1,842	-0,054	-0,433	-0,027	-0,234
Belgia			-0,210	0,120	0,066	0,665	0,076	0,804
Tsjekkia			0,014	-1,389	0,008	0,050	0,034	0,244
Danmark			-0,206	0,251	0,109	0,990	0,132	1,365
Finland			0,028	-0,092	0,039	0,457	0,048	0,591

Frankrike	-0,008	0,730	0,159	1,756	0,176	2,121*
Tyskland	0,066	0,906	0,143	1,334	0,187	2,144*
Ungarn	0,089	-0,846	-0,029	-0,182	-0,026	-0,161
Irland	-0,125	0,433	0,283	1,923	0,300	2,199*
Luxembourg	0,048	1,326	0,069	0,368	0,053	0,311
Nederland	0,197	0,947	0,153	1,613	0,166	1,812
Polen	0,107	0,041	na	na	na	na
Spania	0,004	-1,822	-0,146	-1,478	-0,154	-1,640
Sverige	-0,167	0,761	0,114	1,153	0,145	1,763
Sveits	0,075	0,130	0,029	0,224	0,073	0,692
UK	0,014	0,808	0,183	1,987	0,215	2,880**
<i>Justert R²</i>	0,417	0,116	0,506	0,544		
<i>F</i>	3,796	1,401	2,785	3,211		

*** = 1% signifikansnivå
 ** = 5% signifikansnivå
 * = 10% signifikansnivå

Tabell B-5 – Land- og selskapsnivåer variabelers påvirkning på overholdelse

Modellen er bygd på en variant av modellen testet mot ulike varianter av: $COMBINATIONS + \beta_2GOODWILL + \beta_3SEASONED + \beta_4AUDITOR + \beta_5SIZE + \beta_6US_{LIST} + \beta_7AUDIT_{COM} + \beta_8CAPITAL + \beta_9CLOSELY_{HELD} + \beta_{10}DIFFER + \beta_{11}ENFORCE + \beta_{12}S - MARKET + \beta_{13}CONSERV$
 Denne har fokus på å se hvilken grad landnivå variablene har på overholdelse, og hvilken effekter de har på selskapsnivåene.

Uavhengige variabler	Model 1: Selskaps- og landnivå variabler		Model 2: Land og selskapsfaktorers påvirkning	
	β	t	β	t
<i>Intercept:</i>	1,3787	10,22***		
COMBINATIONS	-0,004	-3,12**		
GOODWILL	0,000	-0,030		
SEASONED	-0,137	-1,680		
AUDITOR	-0,129	-1,350		
SIZE	0,000	-1,020		
US_LIST	0,072	2,62*		
AUDIT_COM	-0,044	-0,280		
CAPITAL	0,102	2,80**		
CLOSELY_HELD	-0,175	-2,82**		
DIFFER	-0,009	-3,15**		
ENFORCE	0,006	2,17***		
S-MARKET	-0,009	-3,51**		
CONSERV	0,029	0,320		
ENFORCE*COMBINATIONS			0,003	0,5
ENFORCE*GOODWILL			0	1,26
ENFORCE*SEASONED			0,722	2,12*
<i>ENFORCE*AUDITOR</i>			0,108	0,35
ENFORCE*SIZE			0	-1,47
ENFORCE*US_LIST			-0,259	-1,6
<i>ENFORCE*AUDIT_COM</i>			-0,49	1,540
ENFORCE*CAPITAL			0,290	1,740
ENFORCE*CLOSELY_HELD			-0,182	-0,620
S-MARKET*COMBINATIONS			0,015	0,180
S-MARKET*GOODWILL			0,000	-0,960
S-MARKET*SEASONED			-4,464	-1,020
S-MARKET*AUDITOR			-0,136	-0,030
S-MARKET*SIZE			0,000	0,910
S-MARKET*US_LIST			1,308	0,630
S-MARKET*AUDIT_COM			4,044	0,990
S-MARKET*CAPITAL			-2,321	-1,080
S-MARKET*CLOSELY_HELD			4,800	-1,280
CONSERV*COMBINATIONS			0,000	0,400

CONSERV*GOODWILL	0,000	1,060
CONSERV*SEASONED	-0,351	-2,59*
CONSERV*AUDITOR	-0,046	-0,400
CONSERV*SIZE	0,000	-0,140
CONSERV*US_LIST	-0,102	-1,680
CONSERV*AUDIT_COM	0,200	0,860
CONSERV*CAPITAL	-0,045	-0,740
CONSERV*CLOSELY_HELD	0,173	1,580
DIFFER*COMBINATIONS	-0,082	-0,900
DIFFER*GOODWILL	0,000	-0,960
DIFFER*SEASONED	0,558	0,120
DIFFER*AUDITOR	-10,320	-2,46*
DIFFER*SIZE	0,000	1,010
DIFFER*US_LIST	1,637	0,740
DIFFER*AUDIT_COM	-1,572	-0,360
DIFFER*CAPITAL	-0,325	-0,140
DIFFER*CLOSELY_HELD	8,400	2,1*

Vedlegg C - Svar fra spørreundersøkelsene

Dette vedlegget inneholder svarene fra spørreundersøkelsene gitt til både brukere og regnskapsprodusenter av regnskapet. Det er totalt 34 tabeller, som tar for seg alle spørsmålene i denne undersøkelsen og analysene gjort. Vedlegget inkluderer og regresjonsanalysene gjort i kapitlene 7 & 8.

Tabell C-1 – Respondenter fra brukerundersøkelsen fordelt på land/oppstart

	N	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Oppstartsår	37	1974	1993	1790	2016	50
Brazil	1	2015	-	-	-	-
Colombia	1	1991	-	-	-	-
Finland	1	2005	-	-	-	-
Hungary	3	2010	-	-	-	-
Iceland	1	2012	-	-	-	-
India	3	1984	-	-	-	-
Norway	7	1978	-	-	-	-
Poland	2	2010	-	-	-	-
Spain	1	1998	-	-	-	-
Switzerland	1	1986	-	-	-	-
UK	4	1989	-	-	-	-
United States of America	12	1937	-	-	-	-

Tabell C-2 – Oversikt over ansatte

How many employees, roughly, does your company have?	
10-50	10
151-500	4
51-150	12
Under 10	9
Over 500	2

Tabell C-3 - Industriklassifisering

In which industry does your firm operate?	
Credit Intermediation and Related Activities	1
Funds, Trusts, and Other Financial Vehicles	11
Insurance Carriers and Related Activities	8
Securities, Commodity Contracts, and Other Financial Investments and Related Activities	17

Tabell C-4 – Mottakers stilling i selskapet

Which position do you personally hold in your firm?	
Analyst/Consultant	8
COO/CEI	3
CEO ¹⁰	17
CFO	7
(Blank)	2

Tabell C-5 – Regnskapsstandarder brukt og analysert

Panel A - Which accounting standard does your firm use for reporting?	
IFRS	22
USGAAP	12
Local GAAP	3
Panel B - Which accounting standards do the firms you analyze use? (multiple choice)	
IFRS	22
USGAAP	17
Local GAAP	4
Panel C - If the firms you analyze use both USGAAP and IFRS, are both impairment standards equally useful for analytical purposes? (3 respondenter fra panel B)	
Yes	2
No	1

Tabell C-6 – Industrier analysert og dets informasjonskilder

Panel A - Which industries does your firm analyze or invest in? (multiple choice)	
Oil & Gas	10
Shipping	6
Wholesale trade	15
Retail trade	7
Finance, insurance and real estate	20
Public administration	0
Agriculture, forestry and fishing	9
Construction	13
Panel B - Which information sources are the 5 most useful for analyses?	
Annual/quarterly report	10
Auditor	3

¹⁰ CEO inneholder og respondenter som svarte Director/President, grunnet selskapenes størrelse.

Internet	2
News papers	3
Banks	1
Peer analysis	5

Panel C - Does your firm use quarterly and/or quarterly reports for analyses?

Annual and quarterly reports	21
Only annual reports	14
No	2

Tabell C-7 – Viktigheten av årsregnskapet

Panel A - Is the information from annual reports used differently then quarterly reports? (Kun de 21 som svarte at de brukte års og kvartal fra 9.6C)

Yes	3
No	15
Don't know/do not wish to answer	3

Panel B - Is the information from annual and/or quarterly reports critical for your analyses?

Yes	28
No	3
Don't know/do not wish to answer	4

Tabell C-8 – Bruk av goodwill/driftsmiddel informasjon

Panel A - Does your firm use information about the impairment of goodwill?

Yes	22
No	8
N/A	5

Panel B - Does your firm use information about the impairment of property, plant and equipment (PP&E)?

Yes	35
No	0
N/A	0

Tabell C-9 – Nytteneivå av informasjon om goodwill/driftsmiddel

Panel A - How useful is information about impairment of goodwill for your analyses? (22 respondenter fra 9.8A)

1 (Not that useful)	1
2	0
3	8

4	5
5	2
6	1
7 (Very useful)	5

Panel B - How useful is information about impairment of PP&E for your analyses?

1 (Not that useful)	4
2	1
3	2
4	4
5	2
6	1
7 (Very useful)	21

Tabell C-10 – Problemer med bruk av goodwill/driftsmiddel informasjon

Panel A - Do you experience any difficulties using this information?	
Yes	10
No	24
Don't know/do not wish to answer	1

Panel B - If yes, which of these best describe the challenges with using disclosures of either goodwill or PP&E? (multiple choice) (10 respondenter fra 9.10A som svarte 'Yes')

Lack of consistency (from previous years)	5
Not comparable to peers	1
Lack of structure/Disorganized	6
Too generic/'boilerplate' information	6
Unclear information	7
The format of the annual report	2
Too little information from disclosures	7

Tabell C-11 – Detaljert forklaring på vanskelighetene

If you answered yes to one or more, please explain these difficulties in as much detail as you wish. (10 respondenter fra Q5.4)

It is very difficult to get a sense of how much value has been destroyed in a business from the accounts. You cannot re-calculate for example the NPV of goodwill, even if the company provides some information such as length of the period under consideration and discount rates

Goodwill impairment is never precise and resultant effect on sales is not determinable. / For some business its very critical. Say a cloth or confectionery. / Plant impairment and resultant effect on cost and production can be worked out.

not comparable with report of other such industry

Tabell C-12 – Generell informasjon

In short, what are your firm's thoughts on general information (such as: usage periods, market value (if applicable), future cash flow) and other factors for either an asset, a group of asset, reporting unit or a CGU?

They are difficult to evaluate the goodness of projected business plans for the future

Not enough information is provided to carry out a proper assessment.

Its valuable and has use but that alone is not sufficient

Tabell C-13 – Vanskeligheter med KGE

Do you find it difficult to identify cash-generating units (CGU) or reporting units from the annual report?

Yes	11
No	18
Don't know/do not wish to answer	6

Tabell C-14 – Hva gjør det vanskelig å identifisere KGEer?

What makes it difficult and what could a potential solution be? (11 respondents fra tabell 9.13 som svarte 'Yes')

lack of information in the annual accounts, it is necessary to have additional information

Insufficient detail

Larger corporations do not disclose results from smaler operating units

they are not clearly labelled and may be different from the reporting entities so you cannot cross-check them

Tabell C-15 – Andre vanskeligheter med KGE eller rapporteringsenhet

Are there other difficulties regarding CGUs or reporting units?

Yes	0
No	22
Don't know/do not wish to answer	13

137

Tabell C-16 - Oversikt over regnskapsprodusentenes oppstartår og hjemmehørende land

	N	Gjennomsnitt	Median	Min	Maks	Std. Avvik
Oppstartsår	89	1972	1985	1859	2017	33
Austria	3	1995	-	-	-	-
Denmark	8	1983	-	-	-	-
Germany	5	1956	-	-	-	-
Hungary	4	1955	-	-	-	-
Iceland	4	1923	-	-	-	-
Italy	5	1968	-	-	-	-
Netherlands	1	1992	-	-	-	-
Norway	7	1970	-	-	-	-
Poland	4	1976	-	-	-	-
Portugal	1	1990	-	-	-	-
Serbia	2	1969	-	-	-	-
South Africa	2	1986	-	-	-	-
Spain	3	1955	-	-	-	-
Sweden	3	1986	-	-	-	-
Switzerland	2	1984	-	-	-	-
Turkey	1	2005	-	-	-	-
UK	6	1965	-	-	-	-
United States of America	28	1975	-	-	-	-

Tabell C-17 - Eiendeler og goodwill i prosent av totale eiendeler

Panel A - As a rough percentage, how much does goodwill make up of your firm's total assets?	
0,1-3%	21
3,1-6%	7
6,1-9%	10
9,1-12%	7
12,1-15%	1
15,1-18%	3
>18%	7
No reported goodwill	33
Panel B - What percent, roughly, does property, plant and equipment (PP&E) make up of your firm's total assets?	
0,1-20%	12
20,1-40%	23
40,1-60%	34

60,1-80%	9
>80%	9
No reported PP&E	2

Tabell C-18 – Ansatte over regnskapsprodusentene

How many employees, roughly, does your company have?	
Små	40
Under 10	6
10-50	9
51-150	25
Mellomstore	21
151-500	21
Store	28
Over 500	28

Tabell C-19 - Posisjon i selskapet

Which position do you personally hold in your firm?	
CEO	17
CFO	20
Finance Manager	17
Other managers	16
Service representative	7
Vice-President	5
(tom)	7

Tabell C-20 – Regnskapsstandard, segmentrapportering og industri

Panel A - Which accounting standard does your firm use for reporting?	
IFRS	55
USGAAP	27
Other	7
Panel B - Does your firm report different business segments?	
Yes	23
No	66
Panel C - In which industry does your firm operate?	
Oil & gas	8
Shipping	2
Wholesale trade	11

Retail trade	14
Finance, insurance & real estate	3
Public administration	0
Agriculture, forestry and fishing	15
Construction	21
Manufacturing	15
Other ¹¹	0

Tabell C-21– *Hvem og hvordan gjennomføres en nedskrivningstest?*

Panel A: How are impairment tests carried out? (23 respondenter fra tabell 10-5B)	
By a central or centrally-placed person (headquarters)	15
In cooperation between headquarters and business unit levels	3
Don't know/do not wish to answer	5
Other	0
Not applicable	0
Panel B: How often does your firm carry out an impairment test?	
Quarterly/halfyear basis	0
Annually	63
Every 2 year	0
>2 years	5
Don't know/do not wish to answer	19
Panel C: Who carries out impairment tests?	
Internal and external experts	33
A team of internal experts	20
External expert(s)	8
Don't know/do not wish to answer	26
Panel D: Which of the following terms best describe the external expert(s)? (41 respondenter fra Panel C som ga svar med 'External experts')	
Audit firm	24
Corporate finance firm	0
Consulting firm	10
Don't know/do not wish to answer	6
Other	1
Panel E: On a scale from 1 to 7, to what extent are people who carry out impairment tests involved in other valuation jobs?	
1 (Not at all)	7
2	5

¹¹ Det var originalt noen som svarte 'other', men under analysen så jeg at de falt inn under en av de kategoriene listet

3	0
4	25
5	9
6	17
7 (To a very large extent)	24

Tabell C-22 – Metoder brukt for å estimere gjenvinnbart beløp

Panel A: Which methods are used to estimate the recoverable amount?	
Fair value less costs to sell	25
Value in use	59
Undiscounted future cash flow	10
Don't know/do not wish to answer	13
Other	0
Panel B Which of the following methods are used to estimate value in use in relation to impairment tests? (De 59 respondentene som svarte 'value in use' i Q5.1)	
DCF-model (discounted cash flow model)	31
EVA-model (economic value added model)	3
Multiples	0
Other	0
Don't know/do not wish to answer	25
Panel C - Are experts used in assessing the recoverable amount?	
Yes	27
No	15
Don't know/do not wish to answer	45

Tabell C-23 – Nivå goodwill blir testet

At what level does your firm test goodwill?	
Cash generating unit (CGU)	11
Reporting unit	5
Don't know/do not wish to answer	7

Tabell C-24 – KGE og rapporteringsenhet mot segment

Panel A - Which of the following statements describes the relationship between the number of CGUs and the number of segments? (11 respondenter som svarte 'CGU' i tabell 10-8)	
No. of CGUs = no. of segments	7
No. of CGUs > no. of segments	2
Don't know/do not wish to answer	2

Panel B - Which of the following statements describes the relation between the number of reporting units and the number of segments? (5 respondenter som svarte 'Reporting unit' i tabell 10-8)	
No. of reporting units = no. of segments	2
No. of reporting units > no. of segments	3
Don't know/do not wish to answer	0

Tabell C-25 – Allokeringen av goodwill

Panel A - Do you allocate goodwill to a lower level than the group level?	
Yes	34
No	5
Don't know/do not wish to answer	17

Panel B - Are impairment tests carried out at the group level so that the book value of all the groups' assets is compared with the recoverable amount for the entire group? (De 5 respondenter som svarte 'No' i Panel A)	
Yes	0
No	0
Don't know/do not wish to answer	5

Tabell C-26 – Allokering av goodwill mot ledelsens planer

Panel A - Do you report how you allocated goodwill following a merger or acquisition?	
Yes	46
No	0
Don't know/do not wish to answer	10

Panel B - Does your firm feel that there is a connection between the management's plan for the overall business and goodwill?	
Yes	39

No	0
Don't know/do not wish to answer	17

Tabell C-27 – Nedskrivningstap og rapportering

Panel A - Has your firm reported impairment loss the last 5 years?	
Yes	21
No	51
Don't know/do not wish to answer	15

Panel B - When your firm reported impairment, did your firm report impairment of any of these? (21 respondenter som svarte 'Yes' i Q7.1)	
Goodwill	15
PP&E	13
Don't know/do not wish to answer	2

Tabell C-28 – Gjenvinnbart beløp, og rapport informasjon

Panel A - After finding the recoverable amount, which of these are disclosed?	
Method used to find the recoverable amount	43
Description of which asset(s) were tested	56
Amount estimated for the recoverable amount	15
Discount rate used to calculate the value in use	34
Changes in recoverable amount (if any)	0
Other assumptions taken by management	15
Other	0
(Blank)/NA ¹²	25

Panel B - Does your firm disclose that you have tested for impairment when it is not required?	
Yes	15
No	23
Don't know/do not wish to answer	49

¹² Respondenter som kun svarte Other/blank med tom verdi eller som ikke svarte noen ble plassert i kategorien blank/NA i analysen

Tabell C-29 – Forståelse av notekravene

Does your firm find the accounting standard's disclosure requirement easy to understand?	
Yes	25
No	34
Don't know/do not wish to answer	28

Tabell C-30 – Bruk av sjekkliste

Does your firm use a "checklist" for the disclosure requirements?	
Yes	30
No	14
Don't know/do not wish to answer	43

Tabell C-31 – Metoder brukt for å oppfylle brukeres behov

Which method is used to fill the requirements, and how does it ensure that the user's needs are fulfilled?	
The work is done by external auditors according to accounting standards	
We use to IFRS standards.	

Tabell C-32 – Forandring av noteopplysningene

Should disclosure requirements be changed?	
Yes	12
No	44
Don't know/do not wish to answer	31

Tabell C-33 – Om brukere opplevde vanskeligheter med standarden eller ikke

I denne tabellen sees det på hvilken effekter brukere opplevde med standarden. Det er hentet fra svarene gitt til brukere, og tabellen for om brukere opplevde vanskeligheter tabell 10 i vedlegg C. Vanskeligheter var klassifisert som 0 for ikke vanskelig, og 1 for ikke. Ansatte er delt inn i 0-4 fra minst til størst, og regnskapsstandard er 1 for IFRS og 0 for USGAAP.

*Effekter på bruken av note
informasjonen*

Uavhengige variabler	β	t
<i>Intercept:</i>	-2,31	-0,412
Ansatte	0,020	0,236
Oppstartsår	0,001	0,447
Regnskapsstandard	-0,038	-0,125
N	34	
R ²	0,040	
F-statistikk	0,306	

Tabell C-34 – Regnskapsprodusenters forståelse av standarden

I denne tabellen sees det på faktorer som påvirker regnskapsprodusenters forståelse av standarden. Det er laget på bakgrunn av svarene gitt til brukere. Den avhengige variabelen er spørsmål C-34, der 'Yes' er gitt som 1, og 'No' er 0. Ansatte er delt inn i 0-4 fra minst til størst, og regnskapsstandard er 1 for IFRS og 0 for USGAAP. Segment er 1 for segment og 0 for ikke, driftsmiddel og goodwill er klassifisert inn i henholdsvis 0 til 4, og goodwill er 0 til 6, der 0 er ikke rapportert, og 4/6 er høyest prosentvis andel.

<i>Forståelse av standardene</i>		
Uavhengige variabler	β	t
<i>Intercept</i>	0,3136	1,684
Goodwill	-0,0106	-0,348
Driftsmiddel	-0,0609	-1,297
Regnskapsstandard	0,1556	1,220
Ansatte	0,0126	0,263
Segment	-0,0280	-0,239
N	72	
R ²	0,0521	
F-statistikk	0,7259	
P-verdi	0,6065	

Vedlegg D - Spørreundersøkelsene brukt i studien

Spørreundersøkelse til brukerne

Q2.1 In which year was your firm founded?

Q2.2 In which country is your firm's headquarters currently located?

Q2.3 Which position do you personally hold in your firm?

Q2.4 In which industry does your firm operate?

- Insurance Carriers and Related Activities (1)
- Credit Intermediation and Related Activities (2)
- Securities, Commodity Contracts, and Other Financial Investments and Related Activities (3)
- Funds, Trusts, and Other Financial Vehicles (4)
- Other (5) _____

Q2.5 How many employees, roughly, does your company have?

- Under 10 (1)
- 10-50 (2)
- 51-150 (3)
- 151-500 (4)
- Over 500 (5)

Q2.6 Which accounting standard does your firm use for reporting?

- US-GAAP (1)
- IFRS (2)
- Other (3) _____

Q2.7 Which accounting standards do the firms you analyze use? (multiple choice)

- US-GAAP (1)
- IFRS (2)
- Other (3) _____

Q2.8 If the firms you analyze use both US-GAAP and IFRS, are both impairment standards equally useful for analytical purposes?

- Yes (1)
- Maybe (2)
- No (3)

Q2.9 Which industries does your firm analyze or invest in? (multiple choice)

- Oil and gas (1)
- Shipping (2)
- Wholesale trade (3)
- Retail trade (4)
- Finance, insurance and real estate (5)
- Public administration (6)
- Agriculture, forestry and fishing (7)
- Construction (8)
- Other (9) _____

Q2.10 Which information sources are the 5 most useful for analyses?

--

Q2.11 Does your firm use quarterly and/or quarterly reports for analyses?

- Only annual reports (1)
- Annual and quarterly reports (2)
- Only quarterly reports (3)
- No (4)

Q3.1 You answered that you use either annual, quarterly or both for analytical purposes

Q3.2 Is the information from annual reports used differently than quarterly reports?

- Yes (1)
- Don't know/does not wish to answer (2)
- No (3)

Q3.3 If yes, how does your firm use it differently?

Q3.4 Is the information from annual and/or quarterly reports critical for your analyses?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q3.5 Does your firm use information about the impairment of goodwill?

- Yes (1)
- No (2)
- Not applicable (3)
- Don't know/do not wish to answer (4)

Q3.6 Does your firm use information about the impairment of property, plant and equipment (PP&E)?

- Yes (1)
- No (2)
- Not applicable (3)
- Don't know/do not wish to answer (4)

Q4.1 You answered 'no' indicating that you don't use annual and/or quarterly reports for your analysis.

Q4.2 Briefly, why doesn't your firm use annual reports for its analyses?

Q4.3 Which information sources are used instead of annual reports?

Q4.4 Does your firm use information regarding impairment of goodwill or property, plant and equipment (PP&E)?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to disclose (3)

Q4.5 If yes, how does your firm find information about the target firm's goodwill and/or PP&E without their annual report?

Q5.1 You answered 'yes' on the previous question indicating that you use information about either goodwill, PP&E or both

Q5.2 How useful is information about impairment of goodwill for your analyses?

- Not that useful (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- Very useful (7)

Q5.3 How useful is information about impairment of PP&E for your analyses?

- Not that useful (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- Very useful (7)

Q5.4 Do you experience any difficulties using this information?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q5.5 If yes, which of these best describe the challenges with using disclosures of either goodwill or PP&E? (multiple choice)

- Lack of consistency (from previous years) (1)
- Not comparable to peers (2)
- Lack of structure/Disorganized (3)
- Too generic/'boilerplate' information (4)
- Unclear information (5)
- The format of the annual report (6)
- Too little information from disclosures (7)
- Other (8) _____

Q5.6 If you answered yes to one or more, please explain these difficulties in as much detail as you wish.

Q5.7 If you answered that there were difficulties, what could a potential solution be to that/those difficulties?

Q5.8 In short, what are your firm's thoughts on general information (such as: usage periods, market value (if applicable), future cash flow) and other factors for either an asset, a group of asset, reporting unit or a CGU?

Q6.1 Do you find it difficult to identify cash-generating units (CGU) or reporting units from the annual report?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q6.2 What makes it difficult and what could a potential solution be?

Q6.3 Are there other difficulties regarding CGUs or reporting units?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q6.4 What are those difficulties, and what are potential solutions?

Describe in as much detail as you wish.

Spørreundersøkelse til regnskapsprodusentene

Q2.1 In which year was your firm founded?

Q2.2 In which country are your firm's headquarters currently located?

▼ Afghanistan (1) ... Zimbabwe (196)

Q2.3 Which position do you personally hold in your firm?

Q2.4 As a rough percentage, how much does goodwill make up of your firm's total assets?

- No reported goodwill (1)
- 0,1-3% (2)
- 3,1-6% (3)
- 6,1-9% (4)
- 9,1-12% (7)
- 12,1-15% (8)
- 15,1-18% (9)
- >18% (5)

Q2.5 What percent, roughly, does property, plant and equipment (PP&E) make up of your firm's total assets?

- No reported PP&E (1)
- 0,1-20% (2)
- 20,1-40% (3)
- 40,1-60% (4)
- 60,1-80% (5)
- >80% (6)

Q2.6 Which accounting standard does your firm use for reporting?

- IFRS (1)
- US-GAAP (2)
- Other (3) _____

Q2.7 In which industry does your firm operate?

- Oil & gas (1)
- Shipping (2)
- Wholesale trade (3)
- Retail trade (4)
- Finance, insurance & real estate (5)
- Public administration (6)
- Agriculture, forestry and fishing (7)
- Construction (8)
- Manufacturing (9)
- Other (10) _____

Q2.8 How many employees, roughly, does your company have?

- Under 10 (1)
- 10-50 (2)
- 51-150 (3)
- 151-500 (4)
- Over 500 (5)

Q2.9 Does your firm report different business segments?

- Yes (1)
- No (2)

Q3.1 How are impairment tests carried out?

- By a central or centrally-placed person (headquarters) (1)
- In cooperation between headquarters and business unit levels (2)
- Outsourced to business unit level (3)
- Don't know/do not wish to answer (4)
- Other (5) _____
- Not applicable (6)

Q3.2 Who carries out impairment tests?

- One internal expert (1)
- A team of internal experts (2)
- External expert(s) (3)
- Internal and external experts (4)
- Don't know/do not wish to answer (5)

Q3.3 Which of the following terms best describe the external expert(s)?

- Audit firm (1)
- Corporate finance firm (2)
- Consulting firm (3)
- Don't know/do not wish to answer (4)
- Other (5) _____

Q3.4 On a scale from 1 to 7, to what extent are people who carry out impairment tests involved in other valuation jobs?

- Not at all (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)
- (6)
- To a very large extent (7)

Q3.5 How often does your firm carry out an impairment test?

- Quarterly/halfyear basis (1)
- Annually (2)
- Every 2 year (3)
- >2 years (4)
- Don't know/do not wish to answer (5)

Q4.1 How does your firm gather external information for the testing? Please explain this in as much detail as you wish

Q4.2 How is external information used alongside internal information?

Q5.1 Which methods are used to estimate the recoverable amount?

- Fair value less costs to sell (1)
- Value in use (2)
- Undiscounted future cash flow (3)
- Don't know/do not wish to answer (4)
- Other (5) _____

Q5.2 Which of the following methods are used to estimate value in use in relation to impairment tests?

- DCF-model (discounted cash flow model) (1)
- EVA-model (economic value added model) (2)
- Multiples (3)
- Other (4) _____
- Don't know/do not wish to answer (5)

Q5.3 What discount rate do you use?

Q5.4 Is that discount rate before or after tax?

- Before tax (1)
- After tax (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q5.5 Are experts used in assessing the recoverable amount?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q6.1 At what level does your firm test goodwill?

- Cash generating unit (CGU) (1)
- Reporting unit (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)
- Other (4) _____

Q6.2 Which of the following statements describes the relationship between the number of CGUs and the number of segments?

- No. of CGUs = no. of segments (1)
- No. of CGUs > no. of segments (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q6.3 Which of the following statements describes the relation between the number of reporting units and the number of segments?

- No. of reporting units = no. of segments (1)
- No. of reporting units > no. of segments (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q6.4 Do you allocate goodwill to a lower level than the group level?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)
- Not applicable (4)

Q6.5 Do you report how you allocated goodwill following a merger or acquisition?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)
- Not applicable (4)

Q6.6 Does your firm feel that there is a connection between the management's plan for the overall business and goodwill?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)
- Not applicable (4)

Q6.7 Are impairment tests carried out at the group level so that the book value of all the groups' assets is compared with the recoverable amount for the entire group?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q7.1 Has your firm reported impairment loss the last 5 years?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q7.2 When your firm reported impairment, did your firm report impairment of any of these?

- Goodwill (1)
- PP&E (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)
- Other (4)

Q7.3 After finding the recoverable amount, which of these are disclosed?

- Method used to find the recoverable amount (1)
- Description of which asset(s) were tested (2)
- Amount estimated for the recoverable amount (3)
- Discount rate used to calculate the value in use (4)
- Changes in recoverable amount (if any) (5)
- Other assumptions taken by management (6)
- Other (7) _____

Q7.4 Does your firm disclose that you have tested for impairment when it is not required?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q7.5 In short, how does your company choose what information you want to give users?

Q7.6 In short, how does your firm assess usage periods, market value (if applicable), future cash flow and other factors for an asset, group of asset, reporting unit or a CGU?

Q8.1 Does your firm find the accounting standard's disclosure requirement easy to understand?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q8.2 In short, what do you believe needs more clarification in the requirements?

Q8.3 Does your firm use a "checklist" for the disclosure requirements?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q8.4 How does your firm ensure that the information given through the "checklist" fulfills the user's needs?

Q8.5 Which method is used to fill the requirements, and how does it ensure that the user's needs are fulfilled?

Q8.6 Should disclosure requirements be changed?

- Yes (1)
- No (2)
- Don't know/do not wish to answer (3)

Q8.7 How should disclosure requirements be changed?